

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

UŽSIENIEČIŲ VAIKŲ INTEGRACIJA Į BENDROJO UGDYMO SISTEMĄ

2025 m. gruodžio 15 d.

Nr. VAE-13

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Pakartotinai naudoti šį dokumentą leidžiama pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją: pakartotinis naudojimas leidžiamas, jei tinkamai nurodoma autorystė ir pakeitimai.

Audito grupė: Vilma Maslauskienė (departamento vadovė), Rasa Pupeikytė-Usačiova (grupės vadovė), Gražina Voitkevičienė, Agnė Gaurilčikaitė, Laisvydas Liaudanskas, Robertas Staugaitis.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Nacionalinei švietimo agentūrai, Lietuvos Respublikos Seimo Audito ir Švietimo ir mokslo komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos savivaldybių asociacijai.

Viršelio nuotrauka: www.unsplash.com (nemokamai)

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	13
AUDITO REZULTATAI	15
1. UŽSIENIEČIŲ VAIKŲ BENDROJO UGDYMO ORGANIZAVIMAS	15
1.1. Mažiau nei pusė užsieniečių vaikų ugdomi lietuvių mokomąja kalba	15
1.2. Užsieniečiams vaikams nesudaromos tolygios galimybės išmokti lietuvių kalbą	18
1.3. Užsieniečiams vaikams trūksta reikiamos švietimo pagalbos bendrojo ugdymo mokyklose	28
1.4. Nenuoseklus pedagogų kvalifikacijos tobulinimas ugdyti užsieniečius vaikus	32
2. UŽSIENIEČIŲ VAIKŲ INTEGRACIJOS Į BENDROJO UGDYMO SISTEMĄ PLANAVIMAS IR VERTINIMAS	36
2.1. Trūksta kryptingo užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą planavimo	36
2.2. Nežinomas užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtas ir panaudotas finansavimas	39
2.3. Nevertinamas užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumas	42
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	46
PRIEDAI	53

PAGRINDINIAI FAKTAI

14 618 užsieniečių vaikų

mokėsi bendrojo ugdymo mokyklose Lietuvoje 2024–2025 m. m. Tai sudarė 4,18 proc. visų mokinių.

67 proc.

užsieniečių vaikų – Ukrainos piliečiai 2024–2025 m. m.

37 proc.

padaugėjo užsieniečių vaikų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose 2022–2024 m.

86 proc.

Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų mokėsi bent vienas užsienietis vaikas 2024–2025 m. m.

44 proc.

užsieniečių vaikų mokėsi lietuvių mokomąja kalba 2024–2025 m. m.

8,7 proc.

atvykusių užsieniečių vaikų pirmuosius metus intensyviai lietuvių kalbos mokėsi išlyginamosiose klasėse (2024–2025 m. m. rugsėjo 1 d. duomenys).

67 proc.

atsirinktų mokyklų 5–12 kl. užsieniečius vaikus pirmaisiais atvykimo metais lietuvių kalbos mokė bendrosiose klasėse kartu su bendraklasiais, o ne atskirai, kaip yra rekomenduojama.

52 proc.

užsieniečių vaikų 2025 m. lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (PUPP) nepasiekė slenkstinio lygio (4 balų)¹.

51 proc.

atsirinktų mokyklų adaptaciniu laikotarpiu nesudarė individualių ugdymo planų visiems arba daliai užsieniečių vaikų.

Nėra

atskiros nacionalinės pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) kvalifikacijos tobulinimo programos / modulio, skirto užsieniečių vaikų ugdymui, nors ši sritis yra prioritetinga.

Nėra

strateginių ir (ar) taktinių švietimo stebėsenos rodiklių, skirtų užsieniečių vaikų integracijos rezultatų vertinti.

¹ Palyginimui, šio lygio nepasiekė 12 proc. Lietuvos Respublikos piliečių vaikų.

SANTRAUKA

Audito svarba

EBPO tyrimai rodo, kad užsieniečiai vaikai susiduria su kalbos barjeru ir socialinės atskirties sunkumais, kurie turi įtakos jų mokymosi rezultatams ir tolesniems studijų siekiams. Neužtikrinus ankstyvos pagalbos sprendžiant integracijos iššūkius, didėja socialinės įtampos bei ilgalaikės socialinės ir ekonominės išlaidos, todėl itin svarbu, kad švietimo sistema užtikrintų papildomą pagalbą ir tikslingas integracijos priemones².

Lietuvoje visiems vaikams, taip pat ir užsieniečiams³ iki 16 metų yra privalomas ir valstybės garantuojamas ugdymas⁴. Atvykstančių į Lietuvą užsieniečių vaikų skaičiai ypač išaugo po 2022 m. karo Ukrainoje ir kasmet didėja: 2021–2022 m. m. užsieniečiai vaikai sudarė 0,58 proc., o 2024–2025 m. m. – 4,18 proc. visų bendrojo ugdymo mokyklų mokinių⁵.

Šis auditas prisideda prie 2024–2025 m. Lenkijos, Čekijos, Slovakijos, Vokietijos (Heseno žemės), Ukrainos ir Lietuvos aukščiausiųjų audito institucijų įgyvendinamo bendro audito, kurio tema „Ukrainos vaikų teisės į išsilavinimą įgyvendinimas Europos šalių mokyklose“.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar sudaromos sąlygos rezultatyviai visus užsieniečius vaikus integruoti į bendrojo ugdymo sistemą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar užtikrinamas užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą planavimas ir rezultatų stebėseną;
- ✓ ar užsieniečių vaikų ugdymo organizavimas užtikrina rezultatyvią jų integraciją į bendrojo ugdymo sistemą.

Audituojamieji subjektai: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kuri formuoja valstybės politiką švietimo⁶ srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą. Nacionalinė švietimo agentūra, kurios vienas tikslų – vykdyti valstybės švietimo stebėseną, teikti siūlymus pagal kompetenciją ministerijai dėl švietimo politikos formavimo.

Duomenis ir informaciją rinkome iš 10 atsirinktų savivaldybių, 55 atsirinktų bendrojo ugdymo mokyklų⁷, 5 nevalstybinių mokyklų, vykdančių Ukrainos švietimo programą, 10 pedagoginių psichologinių tarnybų, 3 pedagogų rengimo centrų (2 priedas, 55 psl.).

² OECD [Migration](#) data Brief No 15, 2025.

³ Turintiems teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

⁴ Švietimo įstatymas, 2 str. 23 d., 24 str. 3 d. 1 p.

⁵ 14 618 iš 349 332.

⁶ Formaliojo ir neformaliojo švietimo, švietimo pagalbos, kvalifikacijų sistemos ir kompetencijų pripažinimo, vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros.

⁷ Kurios ugdymą vykdo pagal Lietuvos švietimo programą.

Audituojamas laikotarpis – 2022–2024 m. Siekdami įvertinti tendencijas ir pokyčius, kai kuriais atvejais naudojome ankstesnių ir 2025 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁸. Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai“ (55 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Pagrindinis rezultatas

Kad užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą sistema veiktų rezultatyviai, reikia: tolygių galimybių šiems vaikams išmolti lietuvių kalbą ir gauti reikiamą švietimo pagalbą, nuoseklaus pedagogų kvalifikacijos tobulinimo, kryptingo šių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą planavimo ir sistemingo integracijos rezultatų vertinimo.

1. Užsieniečių vaikų ugdymo organizavimas

2024–2025 m. m. mažiau nei pusė užsieniečių vaikų buvo ugdomi lietuvių mokomąja kalba

- ✓ Užsieniečių vaikų, besimokančių lietuvių mokomąja kalba, dalis kasmet mažėjo ir 2024–2025 m. m. sudarė 44 proc. 29 proc. užsieniečių vaikų mokėsi rusų, 21 proc. – ukrainiečių kalbomis, o likusieji 6 proc. – anglų, baltarusių, lenkų, prancūzų mokomosiomis kalbomis. 8-iose Lietuvos savivaldybėse valstybine lietuvių kalba mokėsi mažiau nei pusė užsieniečių vaikų (pvz.: Klaipėdos m. savivaldybėje 2024–2025 m. m. – 13 proc., Vilniaus m. savivaldybėje – 28 proc.). Užsieniečiams vaikams, besimokantiems tautinių mažumų ar užsienio šalies programą vykdančiose mokyklose, gerai išmolti lietuvių kalbą yra sudėtingiau, nes didesnė ugdymo proceso dalis organizuojama kita kalba. Tai turi įtakos jų integracijai – nepakankamas valstybinės kalbos mokėjimas didina segregaciją, ap sunkina vaikų įsitraukimą į visuomenę ir lietuvišką aplinką, riboja galimybes studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose lietuvių kalba.
- ✓ 2022–2025 m. Lietuvoje buvo įsteigtos 5 ukrainietiškos mokyklos, kuriose 2024–2025 m. mokėsi 37 proc. ukrainiečių vaikų. Mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, steigimo sąlygos Lietuvoje nėra griežtos: būtina gauti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sutikimą, pateikti programos aprašą, užsienio institucijos patvirtinimą, užtikrinti lietuvių kalbos mokymą ir turėti patalpas, atitinkančias higienos reikalavimus. Mokykla ministerijai taip pat privalo pateikti kompetentingos institucijos raštą, informuojantį, kokia užsienio valstybės ar tarptautinės organizacijos institucija prižiūrės ugdymo kokybę⁹. Teisės aktuose nėra apibrėžta, kaip ministerija turėtų įsitikinti, kad tokia priežiūra yra vykdoma ir kokia forma ji turi būti įrodoma. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai numatyta užsienio

⁸ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/>.

⁹ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas, 7.1 p. Pažymėtina, kad nustatyta išimtis Ukrainos bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programoms – sutikimas jas vykdyti gali būti išduodamas ir nepateikus šių raštų. Juos programoms vykdytojams privalo pateikti per vienus metus nuo laikinosios apsaugos termino pabaigos (2027-03-04).

valstybių ir tarptautinių organizacijų programų vykdymo sąlygų laikymosi priežiūra¹⁰, tačiau vykdymo tvarka, periodiškumas ir vertinimo kriterijai nėra apibrėžti ir sisteminga priežiūra nevykdoma. Nesant tinkamo reglamentavimo, nustatančio reikalavimus mokyklų steigimui ir priežiūrai, sudaromos palankios sąlygos steigtis užsienio valstybių programas vykdančioms mokykloms, taip neskatinant integracijos ir nemažinant atskirties (1.1 poskyris, 15 psl.).

Trūksta tolygių galimybių užsieniečiams vaikams išmokti lietuvių kalbą

- ✓ Norint sėkmingai integruotis, labai svarbu mokytis priimančiosios šalies kalbos¹¹. Intensyviausiam lietuvių kalbos mokymui užsieniečiams vaikams pirmaisiais jų atvykimo į Lietuvą metais organizuojamos išlyginamosios klasės. 2022-09-01 duomenimis, 11-oje (iš 60) savivaldybių buvo išlyginamosios klasės, 2023-09-01 – 7-iose, 2024-09-01 4-iose¹². Kitas būdas intensyviai valstybinės kalbos mokymuisi, kai 5–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių užsieniečiai vaikai lietuvių kalbos mokosi atskirai nuo bendraklasių. Nustatėme, kad trečdalis (18 iš 55) pasirinktų mokyklų užsieniečius vaikus pirmuosius atvykimo į Lietuvą metus lietuvių kalbos mokė atskirai nuo klasės¹³. Taip pat užsieniečiams vaikams yra organizuojamos lietuvių kalbos konsultacijos. Daugumoje pasirinktų mokyklų (51 iš 54) audituojamu laikotarpiu jos buvo organizuojamos. Mokyklų teigimu, konsultacijų lankomumas dažniausiai yra neprivalomas ir nežymimas dienyne, todėl sudėtinga užtikrinti, kad vaikai jas lankytų ir papildomai mokytųsi lietuvių kalbos. Palankiausi būdai užsieniečiams vaikams, išskyrus pradinį klasių mokinius, išmokti valstybinę kalbą, kai jie pirmaisiais atvykimo į šalį metais lietuvių kalbos intensyviai mokosi išlyginamosiose klasėse arba mokydami bendrosiose klasėse visas lietuvių kalbos pamokas mokosi atskirai nuo klasės. Šiuos intensyvius lietuvių kalbos mokymus būdus užsieniečiams vaikams rekomenduoja ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija¹⁴. Nesudarant tolygių galimybių lietuvių kalbos mokytis intensyviausiai ir palankiausiai būdais visose šalies mokyklose, neužtikrinamas veiksmingas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymasis, kuris turi tiesioginės įtakos jų sėkmingai integracijai (1.2 poskyris, 18 psl.).
- ✓ Pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, turi būti nustatomas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygis, įvertinamas pasirengimas toliau mokytis su bendraamžiais. Ketvirtadalis (14 iš 55) pasirinktų mokyklų visiems arba daliai užsieniečių vaikų, pasibaigus jų adaptaciniam laikotarpiui, yra nustatę lietuvių kalbos mokėjimo lygį¹⁵. Mokykloms trūksta detalesnio reglamentavimo, kuris nurodytų, kas ir kada turi nustatyti lietuvių kalbos mokėjimo lygį šiems vaikams, taip pat nėra parengtų standartizuotų testų šalies mastu. Užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygio nustatymas yra vienas svarbiausių jų integracijos į švietimo sistemą matavimo rodiklių. Be to, šių vaikų kalbos mokėjimo lygio įvertinimas gali identifikuoti mokinius, kuriems reikalinga švietimo pagalba. Ministerijai, kaip politikos formuotojai, šie duomenys

¹⁰ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas, 26–28 p.

¹¹ 2020 m. EK patvirtintas 2021–2027 m. Integracijos ir įtraukties veiksmų planas (EUR-Lex - 52020DC0758 - EN - EUR-Lex).

¹² 2022-09-01 duomenimis, išlyginamosiose klasėse mokėsi 195, 2023-09-01 – 116, 2024-09-01 – 89 užsieniečiai vaikai.

¹³ Pagal lietuvių kalbos mokėjimų lygių (A1-B2) programą.

¹⁴ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pagrindinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 2 d.; Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022-06-29 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“.

¹⁵ Daugumai užsieniečių vaikų nustatytas A1-A2 lygis.

padėtų identifikuoti, kuris užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymo būdas pirmaisiais atvykimo metais duoda geriausius rezultatus (1.2 poskyris, [23 psl.](#)).

- ✓ Ministerija nėra nustačiusi, kiek minimaliai lietuvių kalbos pamokų per savaitę turi būti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų bendrąsias ugdymo programas vykdančiose mokyklose. To nėra nustatyta ir Vyriausybės nutarime, reglamentuojančiame sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas išdavimą¹⁶. Visose 5-iose Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose nevalstybinėse mokyklose ukrainiečiai vaikai yra mokomi lietuvių kalbos skirtingu intensyvumu: 2024–2025 m. m. lietuvių kalbos savaitinių pamokų skaičius šiose mokyklose buvo nuo 2 iki 5–7. Taip ukrainiečiams vaikams sudarytos netolygios sąlygos išmokti valstybinę kalbą, nes 2–3 savaitinių lietuvių kalbos pamokų nepakanka sėkmingam ukrainiečių vaikų lietuvių kalbos mokymuisi ir integracijai (1.2 poskyris, [24 psl.](#)).
- ✓ Nustatėme, kad 2025 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų lietuvių kalbos ir literatūros slenkstinio lygio (4 balų) nepasiekė 52 proc. (469 iš 910) užsieniečių vaikų, valstybinio brandos lietuvių kalbos ir literatūros (B lygis) egzamino neišlaikė 58 proc. (128 iš 222) šių vaikų. Nesudarius visiems užsieniečiams vaikams tolygių galimybių išmokti lietuvių kalbą, jie susiduria su reikšmingais sunkumais siekdami gerų akademinų rezultatų. Tai riboja užsieniečių vaikų galimybes tęsti mokslus Lietuvos aukštosiose mokyklose, nes nepakankamas lietuvių kalbos egzaminų įvertinimas neleidžia gauti brandos atestato ar pakankamo konkursinio balo. Tai viena priežasčių, dėl kurios dalis užsieniečių vaikų pasirenka privačias arba užsienio kalba veikiančias bendrojo ugdymo mokyklas (pvz., ukrainiečių) (1.2 poskyris, [25 psl.](#)).

Suteikiama reikiama švietimo pagalba užsieniečiams vaikams padėtų sklandžiau integruotis į bendrojo ugdymo mokyklas

- ✓ Iš užsienio atvykusių vaikų kryptingam ugdymui ir sėkmingai integracijai gali padėti profesionali mokyklos švietimo pagalbos specialistų komanda, mokinio padėjėjai, rengiami individualūs ugdymo planai, bendradarbiavimas su vaiko tėvais¹⁷. Švietimo pagalbos organizavimas ir teikėjų prieinamumas užsieniečių vaikams mokyklose skiriasi. Individualius ugdymo planus visiems užsieniečiams vaikams sudarė mažiau nei pusė (49 proc.; 27 iš 55) atsirinktų mokyklų. Mokinio padėjėjų neskyrė 47 proc. (26 iš 55) atsirinktų mokyklų, o 42 proc. (23 iš 55) skyrė, tačiau ne visiems. 7 proc. (4 iš 55) mokyklų užsieniečiams vaikams neskyrė psichologo, nes jo neturėjo. Neužtikrinant, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų sudaromi individualūs ugdymo planai ir teikiama reikalinga pagalba, mažėja jų sėkmingos integracijos į švietimo sistemą galimybės.
- ✓ Nė viena iš 10 atsirinktų savivaldybių nerenka informacijos apie švietimo pagalbos poreikį užsieniečiams vaikams. Ministerija ir Nacionalinė švietimo agentūra neturi susistemintų duomenų apie šiems vaikams skirtą švietimo pagalbos specialistų mastą, rengiamus individualius ugdymo planus, todėl šalies lygmeniu nėra žinoma, ar užtikrinama visa reikiama mokymosi pagalba integracijai į švietimo sistemą palengvinti ([1.3 poskyris, 28 psl.](#)).

¹⁶ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas.

¹⁷ Dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė; R. Kuktienė, I. Kuolienė, K. Stankutė-Matė, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašas“, 2022, 6 ir 11 p.

Nuoseklus kvalifikacijos tobulinimas padėtų pedagogams įgyti reikiamų kompetencijų ir pasirengti ugdyti užsieniečius vaikus

- ✓ Lietuvoje nėra atskiros nacionalinės pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) kvalifikacijos tobulinimo programos (toliau – nacionalinės programos), skirtos užsieniečių vaikų ugdymui, nors antroji pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetinga sritis skirta įgalinti juos dirbti daugiatautėje ir daugiakultūroje aplinkoje, padėti diferencijuoti ir individualizuoti, personalizuoti ir internalizuoti ugdymo turinį. Tokia programa arba atskiras mokymų modulis padėtų pedagogams nuosekliai įgyti reikiamas kompetencijas darbui su vaikais, atvykusiais iš užsienio. Nė viena iš 10 pasirinktų savivaldybių kasmet nevykdė pedagogų kvalifikacijos tobulinimo mokymų, susijusių su šių vaikų ugdymu, o 6¹⁸ (iš 10) savivaldybės tokių mokymų nevykdė nė vienais audituojamais metais. 16 proc. (9 iš 55) pasirinktų mokyklų pedagogai audituojamu laikotarpiu nė vienais mokslo metais nedalyvavo kvalifikacijos kėlimo renginiuose dėl užsieniečių vaikų ugdymo. 29 proc. (16 iš 55) pasirinktų mokyklų nurodė, kad jų pedagogams nepakanka renginių ar mokymų šių vaikų ugdymo tema. 40 proc. (22 iš 55) šių mokyklų mano, kad pedagogų išklausomų mokymų turinys apie užsieniečių vaikų ugdymą tik iš dalies atliepia aktualiausių klausimus ar problemas, su kuriomis susiduriama kasdieniame darbe. Lietuvoje nėra užtikrinamas nuoseklus pedagogų kvalifikacijos tobulinimas, orientuotas į darbą su užsieniečiais vaikais, todėl nepakankamai pedagogų įgyja ar gilina specifines kompetencijas, reikalingas darbui su vaikais, atvykusiais iš užsienio šalių (1.4 poskyris, 32 psl.).

2. Užsieniečių vaikų bendrojo ugdymo planavimas ir vertinimas

Reikia kryptingo planavimo ir atsakomybės dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą nustatymo

- ✓ Į Lietuvą atvykstančių užsieniečių vaikų skaičius kasmet didėja. Audituojamu laikotarpiu (2022–2024 m.) bendrajame ugdyme jų padaugėjo 37 proc.¹⁹ Nacionaliniame pažangos plane²⁰ yra numatytas uždavinys, susijęs su šių vaikų integracija, tačiau nėra nustatyta rodiklių, kurie matuotų šio uždavinio įgyvendinimą. XX Vyriausybės programoje²¹ taip pat neišskirti siekiai ir veiksmai, skirti užsieniečių vaikų ugdymui ir integravimui į bendrojo ugdymo mokyklas. Švietimo plėtros programoje²² numatytos pažangos priemonės ir rodikliai orientuoti tik į sugrįžusių lietuvių vaikų ugdymą, nors 2024–2025 m. m. jie sudarė 0,09 proc. visų vaikų bendrajame ugdyme, o užsieniečiai vaikai – 4,18 proc. Švietimo mokslo ir sporto ministerijos 2023 m. strateginio planavimo dokumentuose buvo numatyti konkretūs darbai dėl užsieniečių vaikų integracijos Lietuvos mokyklose, bet kitais metais nebuvo ir šiuo metu nėra. Savivaldybių (9 iš 10 pasirinktų) strateginio planavimo dokumentuose taip pat nėra numatytų veiksmų dėl šių vaikų integracijos. Tai rodo, kad ministerijos ir savivaldybių veiklos šioje srityje nėra nuosekliai planuojamos siekiant užtikrinti rezultatyvią užsieniečių vaikų integraciją į bendrojo ugdymo sistemą. Sukurtas vieningas ir nuoseklus modelis, kaip turėtų būti ugdomi užsieniečiai vaikai mokyklose, padėtų užtikrinti jų rezultatyvią integraciją (2.1 poskyris, 36 psl.).

¹⁸ Vilniaus m., Vilniaus r., Klaipėdos m., Molėtų r., Palangos m., Švenčionių r. savivaldybės.

¹⁹ Nuo 10 699 iki 14 618.

²⁰ Vyriausybės 2020-09-09 nutarimu Nr. 998 patvirtintas 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas.

²¹ Seimo 2025-09-25 nutarimu Nr. XV-439 patvirtinta XX Lietuvos Vyriausybės programa.

²² Vyriausybės 2021-12-01 nutarimu Nr. 1016 patvirtinta Švietimo plėtros programa.

- ✓ Lietuva, vadovaudamasi ES direktyvomis²³, yra įpareigota užtikrinti užsieniečių vaikų ugdymą. Tačiau Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatuose nėra numatytos funkcijos, susijusios su šių vaikų integracija į bendrąjį ugdymą. Taip pat nėra numatytas su direktyvos²⁴ įgyvendinimu susijusių²⁵ ministerijai paskirtų funkcijų vykdymas konkrečioms ministerijos padaliniais ir darbuotojams. Vienos savivaldybės (Vilniaus m.) iš 10 pasirinktų švietimo skyrių nuostatuose yra numatyta užsieniečių vaikų ugdymo organizavimo funkcija. Nenumatytas ministerijos funkcijų, jos padalinių ir darbuotojų atsakomybių užsieniečių vaikų ugdymo srityje ir nepaskyrus konkrečių funkcijų savivaldybių švietimo skyriams ir jų darbuotojams, nesudaromos sąlygos tinkamai planuoti ir užtikrinti šių vaikų integracijos įgyvendinimą (2.1 poskyris, 38 psl.).

Ministerija ir agentūra nežino, kiek skirta ir panaudota finansavimo užsieniečių vaikų ugdymui

- ✓ Užsieniečiams vaikams, nemokantiems lietuvių kalbos, ne ilgiau kaip dvejus metus nuo jų mokymosi pradžios Lietuvoje skiriamas padidintas finansavimas jų ugdymui, taikant nustatytą koeficientą, kuris sudaro papildomai 922 Eur²⁶ vienam vaikui per metus. Ministerija ir agentūra neturi ir nesistemina duomenų apie iš valstybės biudžeto skirtą ir panaudotą finansavimą šių vaikų ugdymui. Švietimo valdymo informacinėje sistemoje nėra sukurto funkcionalumo, leidžiančio identifikuoti šias išlaidas. Be to, reglamentuotas asignavimų, skirtų klasei, bet ne mokinio ugdymui, apskaičiavimas²⁷. Duomenų apie užsieniečių vaikų ugdymui skirtą ir panaudotą finansavimą iš valstybės ir savivaldybių biudžetų neturi ir savivaldybės. Kadangi nuo 2022 m. šalies bendrojo ugdymo mokyklose ukrainiečių vaikų skaičius per metus sparčiai didėjo, jų ugdymui atskiru priedu²⁸ periodiškai per metus buvo skiriamas papildomas finansavimas iš valstybės biudžeto. 2022–2025 m. ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui buvo skirta 129 918,1 tūkst. Eur, tačiau duomenų apie jų panaudojimą ministerija ir agentūra neturi ir nesistemina. Nevalstybinėms penkioms bendrojo ugdymo mokykloms, kuriose ugdymas vyksta pagal Ukrainos švietimo programą, iš valstybės biudžeto audituojamu laikotarpiu buvo skirta 26 647,3 tūkst. Eur. Neturint informacijos, kiek užsieniečių vaikų ugdymui skirta ir panaudota finansavimo, nėra žinoma, ar pinigai buvo panaudoti pagal paskirtą ir efektyviai (2.2 poskyris, 39 psl.).

Nevertinamas užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatyvumas

- ✓ Valstybės strateginių ir taktinių švietimo stebėsenos rodiklių sąraše nėra nė vieno rodiklio, skirto užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą rezultatyvumui vertinti.

²³ Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“; Europos Parlamento ir Tarybos 2011-12-13 direktyva 2011/95/ES „Dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų“.

²⁴ Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“.

²⁵ Švietimo ir mokslo ministro 2003-06-04 įsakymas Nr. ISAK-789 „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“, 5.1 p.

²⁶ Migrantui apskaičiuotos mokymo lėšos (ugdymo reikmių koeficientas*pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis) nuo 2025-09-01 sudaro 922 Eur (0,5162*1 785,4=922). Ankstesnių laikotarpių ugdymo reikmių koeficiento dydžiai: 2022 m. buvo 3,2779 (593 Eur), 2023 m. – 3,6057 (671 Eur), nuo 2024-01-01 iki 2024-08-31 – 0,4132 (738 Eur), nuo 2024-09-01 iki 2025-09-01 – 0,4772 (852 Eur).

²⁷ Vyriausybės 2018-07-11 nutarimu Nr. 679 patvirtintas Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas.

²⁸ Skiriant mokymo lėšas pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymus dėl specialios tikslinės dotacijos ugdymo reikmėms finansuoti paskirstymo pagal savivaldybes.

Tokių rodiklių nestebi nė viena iš 10 pasirinktų savivaldybių. Nė viena jų audituojamu laikotarpiu nėra atlikusi analizių šia tema. 4 iš 10 savivaldybių duomenų, susijusių su užsieniečių vaikų integracija į bendrąjį ugdymą, nerenka, 5 – stebi užsieniečių skaičiaus pokyčius (statistiką) ir tik 1 savivaldybė iš mokyklų renka detalesnę informaciją apie atvykusius užsieniečius vaikus. Nesant rodiklių ir neanalizuojant informacijos, nėra galimybės identifikuoti problemų, imtis veiksmų ir įvertinti užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą pažangos valstybės ir savivaldybių lygmeniu.

- ✓ Tik 1 iš 55 auditorių pasirinktų mokyklų yra nusistačiusi ir stebi rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų integraciją²⁹. Didžioji dauguma (44 iš 55) mokyklų mano, kad tokie rodikliai būtų naudingi: jie leistų sistemingai stebėti ir objektyviai įvertinti integracijos eigą, padėtų pagrįstai planuoti išteklius ir pagalbos priemones, sudarytų sąlygas palyginti mokyklų rezultatus. Vertinti užsieniečių vaikų integracijos sėkmę svarbu tam turint tinkamus rodiklius, nes vertinimo rezultatai galėtų būti panaudoti kokybiškam švietimui ir sklandžiai integracijai užtikrinti (2.3 poskyris, 42 psl.).

Rekomendacijos

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

1. Siekiant, kad užsieniečių vaikų integracija į švietimo sistemą būtų rezultatyvi, sukurti nacionalinį užsieniečių vaikų ugdymo ir integracijos modelį ir jį įtvirtinti teisės aktuose (1-asis audito rezultatas).
2. Tam, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų sudarytos tolygios galimybės išmolti lietuvių kalbą:
 - 2.1. užtikrinti, kad didžioji dalis užsieniečių vaikų (išskyrus pradinio ugdymo mokinius) pirmuosius atvykimo metus mokytųsi intensyviu būdu: išlyginamosiose klasėse arba visas lietuvių kalbos pamokas atskirai nuo klasės;
 - 2.2. parengti standartizuotus testus užsieniečių vaikų lietuvių kalbos kompetencijos lygiui nustatyti (A1–B2). Nustatyti, kas ir kada šiuos vaikus turi testuoti;
 - 2.3. nustatyti lietuvių kalbos minimalų savaitinių pamokų skaičių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančioms mokykloms pagal skirtingas mokinių amžiaus grupes. Nustatyti, kad užsieniečių vaikų lietuvių kalbos lygis turi būti testuojamas. Atlikti šių mokyklų vertinimus dėl lietuvių kalbos programos įgyvendinimo;
 - 2.4. užtikrinti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų institucijų grįžtamąjį ryšį Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai apie mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą, ugdymo kokybę (1-asis audito rezultatas).
3. Siekiant, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų suteikiama būtina švietimo pagalba, reikalinga jų sėkmingai integracijai bendrojo ugdymo mokyklose:
 - 3.1. nustatyti, kokia švietimo ir mokymosi pagalba ir kokiais atvejais turi būti skiriama užsieniečiams vaikams adaptaciniu laikotarpiu;

²⁹ Rodiklius apie šių vaikų mokymosi pasiekimus, dalyvavimą neformaliajame ugdyme, jų tėvų įsitraukimą.

- 3.2. kasmet rinkti duomenis apie švietimo pagalbos poreikį ir faktinį jos suteikimą (pagal konkrečius specialistus) užsieniečiams vaikams (1-asis audito rezultatas).
4. Tam, kad pedagogai įgytų reikiamų kompetencijų ir būtų pasirengę ugdyti užsieniečius vaikus, parengti atskirą nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą / modulį, skirtą užsieniečių vaikų ugdymui (1-asis audito rezultatas).
5. Siekiant, kad būtų sudarytos prielaidos kryptingai ir koordinuotai užsieniečių vaikų integracijai į bendrojo ugdymo sistemą:
 - 5.1. nustatyti užsieniečių vaikų integracijos priemones ir rodiklius švietimo strateginio planavimo dokumentuose;
 - 5.2. nustatyti atsakomybes Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir savivaldybėms dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą (2-asis audito rezultatas).
6. Siekiant įvertinti užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumą, efektyvumą ir finansavimo pagrįstumą:
 - 6.1. šalies (nacionaliniu), savivaldybių ir mokyklų lygiu nustatyti rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatus ir šiuos duomenis kasmet vertinti ir analizuoti;
 - 6.2. atlikti analizę, siekiant nustatyti, ar dabartinis ugdymo reikmių koeficientas, skirtas užsieniečių vaikų ugdymo finansavimui apskaičiuoti per metus, yra pakankamas užtikrinti intensyvių lietuvių kalbos mokymą ir reikiamą švietimo pagalbą (2-asis audito rezultatas).

Siūlymai savivaldybėms

Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m. savivaldybėms ir kitoms, kuriose stebimas užsieniečių vaikų dalies didėjimas, kasmet rinkti duomenis apie švietimo pagalbos poreikį ir faktinį jos suteikimą (pagal atskirus specialistus) užsieniečiams vaikams; rekomenduoti mokykloms vykdyti priemones, skatinančias užsieniečių vaikų tėvų įsitraukimą į ugdymo procesą, bendradarbiavimą su mokykla; rinkti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikį dėl užsieniečių vaikų ugdymo ir organizuoti mokymus tiems poreikiams atliepti; kasmet planuoti užsieniečių vaikų ugdymo užtikrinimo uždavinius, priemones ir rodiklius.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Nacionalinei švietimo agentūrai teikėme³⁰ pasiūlymus dėl nesimokančių užsieniečių vaikų duomenų rinkimo, kaupimo ir teikimo Nesimokančių ir mokyklos nelankančių mokinių informacinėje sistemoje. Ministerijai, agentūrai ir Lietuvos savivaldybių asociacijai teikėme³¹ pasiūlymus dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos, užsieniečių vaikų patiriamų mokymosi sunkumų dėl ugdymosi ne gimtąja kalba vertinimo, nuotoliu Ukrainos mokyklose besimokančių vaikų integracijos priežiūros.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (46 psl.). Aktualią informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

³⁰ Valstybės kontrolės 2025-08-05 raštas Nr. SD-(220-9.3.1-E-6258)-673.

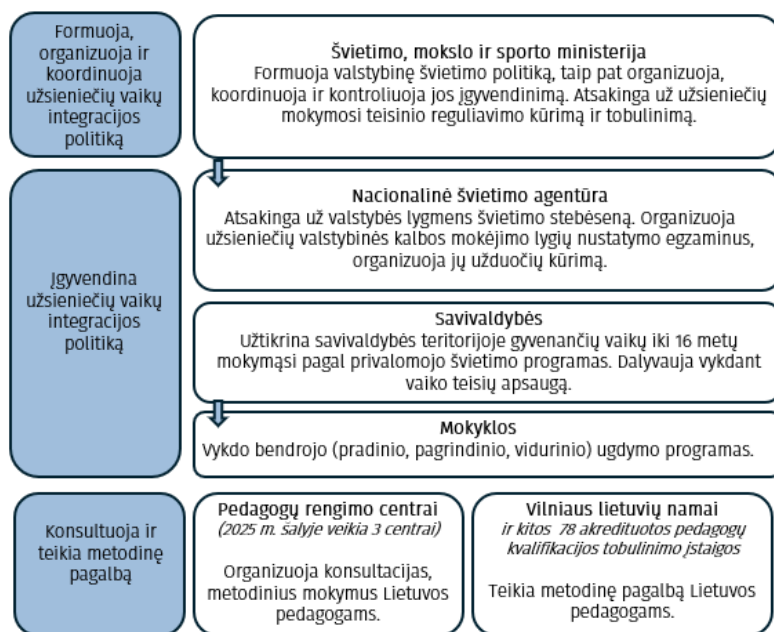
³¹ Valstybės kontrolės 2025-12-09 raštas Nr. SD-(220-9.3.1-E-6258)-1003.

JŽANGA

Būtinybė sukurti įtraukias ir aukštos kokybės švietimo sistemas Europoje tapo svarbesnė nei bet kada anksčiau, ypač didėjant migracijai ir įvairovei³². Lietuvoje kiekvienas užsienietis turi teisę mokytis, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją³³. 2021–2030 m. nacionaliniame pažangos plane³⁴ numatyta pritaikyti švietimo sistemą sklandžiai atvykusių užsieniečių integracijai. Integracija svarbi ne tik dėl akademinų pasiekimų, bet ir dėl socialinės bei emocinės gerovės³⁵.

Užsieniečių vaikų ugdymo politiką formuoja ir jos įgyvendinimą koordinuoja Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Ji turi prižiūrėti, kaip mokyklų steigėjai organizuoja užsieniečių vaikų ugdymą, koordinuoti šalies pedagogų, dirbančių su užsieniečių vaikais, kvalifikacijos tobulinimą³⁶. Savivaldybių švietimo padaliniai turi atlikti užsieniečių vaikų ugdymo organizavimo mokyklose priežiūrą³⁷. Mokyklos atsakingos už šių vaikų ugdymo organizavimą pagal bendrąsias ugdymo programas (1 pav.).

1 pav. Užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą procese dalyvaujančių įstaigų schema

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Švietimo įstatymą, Vietos savivaldos įstatymą, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatus, Nacionalinės švietimo agentūros nuostatus ir kitus teisės aktus.

³² Migracijos politikos grupė, „SIRIUS Migrančių švietimo politikos indeksas. Lyginamoji migrantų mokinių įtraukties politikos Europoje analizė“, 2025, 6 p.

³³ Švietimo įstatymas, 24 str. 1 d.; Įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, 3 str. 5 d. 4 p. ir 71 str. 2 d.

³⁴ Vyriausybės 2020-09-09 nutarimas Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, 1 priedas (3.3 uždavinys).

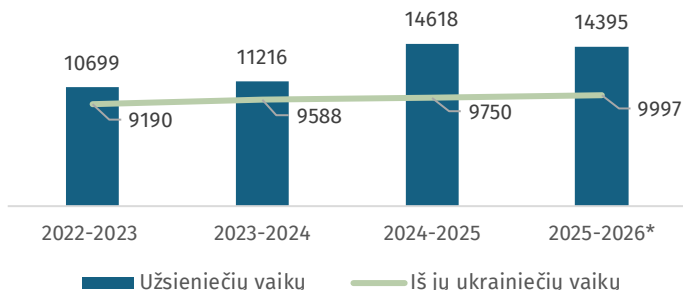
³⁵ EBPO, „Education at glance 2023“, 2023 m., 23 p.

³⁶ Švietimo ir mokslo ministro 2003-06-04 įsakymas Nr. ISAK-789 „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“, 5.1 p.

³⁷ Ten pat, 5.2 p.

Lietuvoje užsieniečių vaikų skaičius bendrajame ugdyme kasmet didėjo – audituojamu laikotarpiu jų padaugėjo 37 proc. (nuo 10 699 iki 14 618). Didžioji jų dalis – Ukrainos piliečiai (2024–2025 m. m. jie sudarė 67 proc.) (2 pav.).

2 pav. Užsieniečių vaikų skaičius bendrojo ugdymo mokyklose

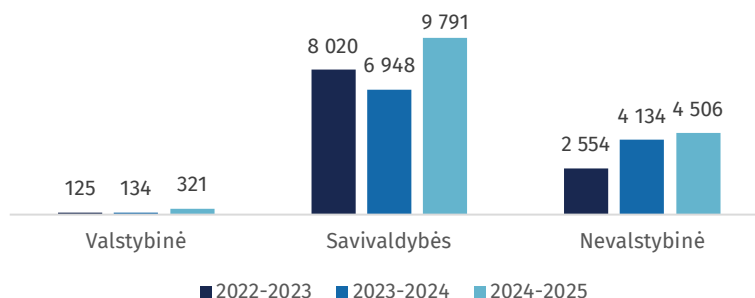

*preliminarūs duomenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

2024–2025 m. m. 86 proc.³⁸ Lietuvos mokyklų mokėsi bent 1 užsienietis. Daugiausia jų – didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybėse³⁹. 67 proc. užsieniečių vaikų mokėsi savivaldybių, 31 proc. – nevalstybinėse (privačiose), 2 proc. – valstybinėse mokyklose (3 pav.).

3 pav. Užsieniečių vaikų skaičius bendrojo ugdymo mokyklose (pagal mokyklos tipą)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

Didžiausia dalis jų (60 proc.) – pagrindinio ugdymo programoje, apie 30 proc. – pradinio ugdymo programoje, 10 proc. – vidurinio.

Pagal 2025 m. Migrantų švietimo politikos indeksą, Lietuva užima 13 vietą iš 15 šalių (surinkti 55 taškai iš 100 galimų)⁴⁰. Indeksas vertina įvairius rodiklius, susijusius su nacionaline strategija ir politika migrantų švietimo srityje, pedagogų rengimu ir profesiniu tobulėjimu, daugiakalbiu ugdymu ir kita.

³⁸ 762 iš 890 mokyklų.

³⁹ Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio miestų savivaldybėse mokėsi 75 proc. visų užsieniečių vaikų.

⁴⁰ Migracijos politikos grupė, „SIRIUS Migrantų švietimo politikos indeksas. Lyginamoji migrantų mokinių įtraukties politikos Europoje analizė“, 2025, 12 p.

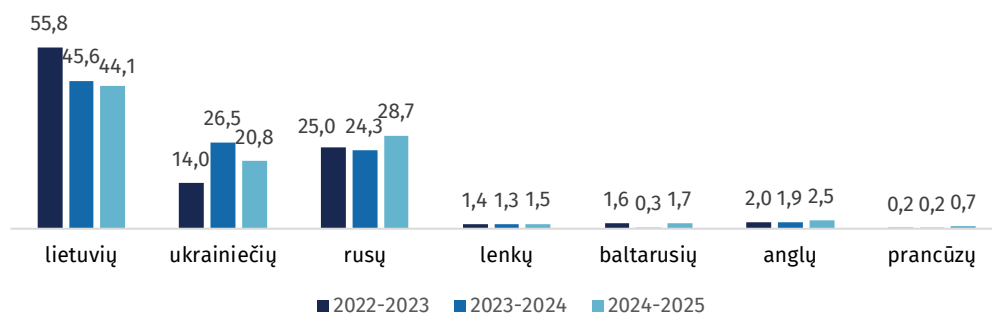
AUDITO REZULTATAI

1. UŽSIENIEČIŲ VAIKŲ BENDROJO UGDYMO ORGANIZAVIMAS

1.1. Mažiau nei pusė užsieniečių vaikų ugdomi lietuvių mokomąja kalba

1. Siekiant užtikrinti, kad migrantai galėtų visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime, labai svarbu, kad mokyklinio amžiaus vaikai kuo daugiau laiko leistų aplinkoje, kurioje bendraujama priimančios šalies kalba. EBPO pabrėžia, jog kalba yra vienas pagrindinių integracijos veiksnių – ji svarbi ne tik siekiant akademinų pasiekimų, bet ir bendruomeniškumo jausmo formavimuisi⁴¹. Analizavome, kokia dalis užsieniečių vaikų bendrojo ugdymo mokyklose mokosi valstybine, lietuvių mokomąja kalba.
2. Besimokančių lietuvių mokomąja kalba dalis kasmet mažėjo ir 2024–2025 m. m. jie sudarė mažiau nei pusę (44 proc.) visų užsieniečių vaikų. Beveik 50 proc. šių vaikų mokėsi rusų ir ukrainiečių kalbomis (4 pav.).

4 pav. Užsieniečių vaikų dalis (proc.) pagal mokomąją kalbą

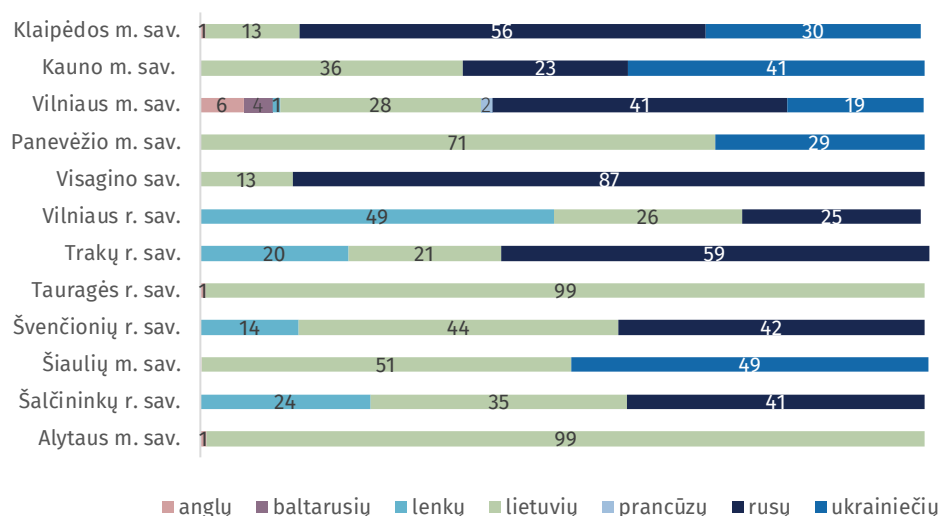
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

3. Suskaičiavome, kad užsieniečių vaikų, pasirinkusių mokytis kita nei lietuvių mokomąja kalba, yra 12-oje savivaldybių (iš 60). 8-iose iš jų valstybine lietuvių kalba mokėsi mažiau nei pusė: pvz., Klaipėdos m. savivaldybėje 2024–2025 m. m. – 13 proc., Visagino m. – 13 proc., Vilniaus m. – 28 proc., Vilniaus r. – 26 proc.⁴² (5 pav.). Detalesnė informacija apie užsieniečių vaikų ugdomasias kalbas kiekvienoje savivaldybėje žr. paspaudus nuorodą <https://shorturl.at/E8fd7>

⁴¹ Ekonominio bendradarbiavimo plėtros organizacija, „Švietimo apžvalga 2023 m.: EBPO rodikliai“, 2023 m., 25 p.

⁴² Nacionalinės švietimo agentūros pateikti duomenys pakoreguoti pagal Tarptautinės Ukrainos mokyklos pateiktus duomenis apie jos filialuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje) 2024-09-01 besimokančių vaikų skaičių bendrajame ugdyme.

5 pav. Užsieniečių vaikų dalis (proc.) pagal mokomąją kalbą savivaldybėje

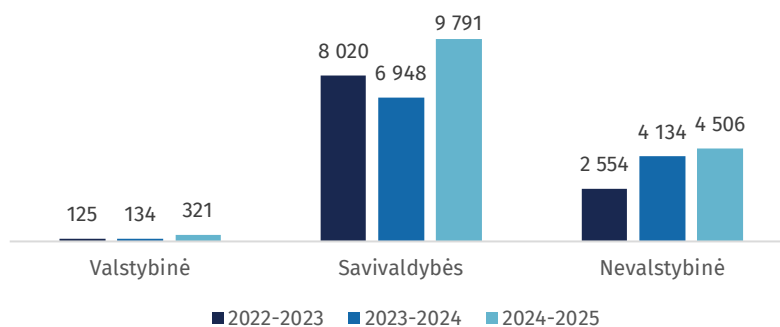
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

4. Ministerijos ir savivaldybių teigimu, užsieniečiai vaikai renkasi mokytis ta kalba, kuri yra artimesnė jų kalbinei aplinkai (2024–2025 m. m. Ukrainos, Rusijos ir Baltarusijos pilietybės vaikai sudarė 83 proc. užsieniečių vaikų). Užsieniečiams vaikams, besimokantiems tautinių mažumų ar užsienio šalies programą vykdančiose mokyklose didesnė ugdymo proceso dalis yra organizuojama kita kalba, todėl gerai išmokti lietuvių kalbą sudėtingiau. Tai įrodo tautinių mažumų mokinių lietuvių kalbos pasiekimų duomenys⁴³. Nepakankamas valstybinės kalbos mokėjimas skatina segregaciją, užsieniečiams vaikams sunkiau įsilieti į visuomenę ir lietuvišką aplinką, o galimybės studijuoti lietuviškose aukštosiose mokyklose tampa ribotos.
5. Nuo 2023 m. rugsėjo mėn. atsirado galimybė Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose siūlyti ukrainiečių kalbą kaip antrąją užsienio kalbą⁴⁴. NŠA duomenimis, 2024–2025 m. m. 2,7 proc. (185) Ukrainos pilietybę turinčių vaikų, kurie buvo ugdomi lietuvių arba tautinių mažumų kalba, mokėsi ukrainiečių kalbos kaip antrosios užsienio kalbos. Kai kuriose savivaldybėse ir jų mokyklose (pvz., Šiaulių „Saulėtekio“ gimnazijoje) veikia Ukrainos centrai arba šeštadieninės ukrainiečių mokyklos, kuriose vaikai gali mokytis savo gimtosios kalbos, puoselėti kultūrą, papročius.
6. Audituojamu laikotarpiu daugėjo besimokančių nevalstybinėse (privačiose) mokyklose – 2024–2025 m. m. jose mokėsi beveik trečdalis (31 proc.) visų užsieniečių vaikų (6 pav.). Didžioji dalis jų – privačiose ukrainietiškosiose mokyklose (2022–2025 m. Lietuvoje įsteigtos 5 privačios mokyklos ukrainiečiams vaikams).

⁴³ 2025 m. m. 54 proc. tautinių mažumų mokyklose besimokančių mokinių neišlaikė B lygio lietuvių kalbos ir literatūros egzamino, o 17 proc. neišlaikė A lygio (palyginimui, mokyklose, kuriose mokoma lietuvių mokomąją kalbą, B lygio egzamino neišlaikė 32 proc., A lygio – 4 proc.).

⁴⁴ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-09-05 įsakymu Nr. V-1146 buvo patvirtinta nauja Užsienio kalbos (antrosios) bendrosios programos (Bendrųjų programų 19 priedas) redakcija. Programa suteikia mokykloms metodinius rėmus – apibrėžia, kokius kalbinius gebėjimus mokiniai turi pasiekti kiekviename mokymosi etape, kokios veiklos (klausymas, kalbėjimas, skaitymas, rašymas, tarpkultūrinė komunikacija) turi būti ugdomos ir kokie yra reikalavimai pasiekimų lygiams.

6 pav. Užsieniečių vaikų skaičius bendrojo ugdymo mokyklose (pagal mokyklos tipą)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros duomenis

- Norint įsteigti mokyklą, vykdančią užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą Lietuvoje, reikalavimai nėra itin griežti. Steigėjas privalo gauti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sutikimą, pateikti programos aprašą, užsienio institucijos patvirtinimą, užtikrinti lietuvių kalbos mokymą ir turėti tinkamas patalpas, atitinkančias nustatytus higienos reikalavimus⁴⁵. Tuo tarpu Latvijoje taikomi griežtesni kriterijai (pavyzdys).

Latvijos reikalavimų steigiant užsienio programą vykdančias mokyklas pavyzdys

Latvijoje nustatyta, kad tarptautinės mokyklos turi įgyvendinti ES arba NATO valstybės narės, Europos mokyklų aukščiausiosios tarybos arba Tarptautinio bakalaureato organizacijos pripažintą programą. Ugdymo programa privalo būti dėstoma Europos Sąjungos ar NATO valstybių oficialiomis kalbomis. Įgyvendindama programą, mokykla privalo užtikrinti lietuvių kalbos, istorijos, kultūros, gamtos ir geografijos mokymą („Latvistikos studijos“), kurias tvirtina Valstybinė švietimo kokybės tarnyba; kartą per metus tikrinamas jų įgyvendinimas.

- Mokykla ministerijai taip pat privalo pateikti kompetentingos institucijos raštą, informuojantį, kokia užsienio valstybės ar tarptautinės organizacijos institucija prižiūrės ugdymo kokybę⁴⁶. Teisės aktuose nėra apibrėžta, kaip ministerija turėtų įsitikinti, kad tokia priežiūra yra vykdoma ir kokia forma (pavyzdžiui, ataskaitomis) ji turi būti įrodoma. Nustatyta išimtis Ukrainos bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programoms – sutikimas jas vykdyti gali būti išduodamas ir nepateikus šių raštų⁴⁷. Juos programos vykdytojas privalo pateikti per vienus metus nuo laikinosios apsaugos termino pabaigos.⁴⁸
- Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai yra numatyta užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programų vykdymo sąlygų laikymosi priežiūra⁴⁹, tačiau vykdymo tvarka, periodiškumas ir vertinimo kriterijai nėra apibrėžti, todėl sisteminga priežiūra nevykdoma. Nesant tinkamo reglamentavimo, nustatančio reikalavimus mokyklų steigimui ir priežiūrai, sudaromos palankios sąlygos steigti užsienio valstybių programas vykdančioms mokykloms,

⁴⁵ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas, 6–8 p.

⁴⁶ Ten pat, 7.1 p.

⁴⁷ Ten pat, 7.1 ir 8 p.

⁴⁸ Vyriausybės 2022-06-15 nutarimas Nr. 629 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimo Nr. 649 „Dėl sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, 2 p.

⁴⁹ Ten pat, 26–28 p.

taip neskatinant integracijos ir nemažinant atskirties. Problema geopolitinių ir migracinių procesų kontekste gali didėti.

1.2. Užsieniečiams vaikams nesudaromos tolygios galimybės išmolti lietuvių kalbą

10. Užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymasis yra esminė jų sėkmingos integracijos į Lietuvos švietimo sistemą ir visuomenę prielaida. Lietuvių kalbos kompetencijos ugdymas sudaro sąlygas šiems vaikams visapusiškai dalyvauti ugdymo procese, geriau suprasti mokomąją medžiagą ir užmegzti visaverčius socialinius ryšius su bendraamžiais ir pedagogais. Tyrimai rodo, jog kalbos barjeras gali sukelti socialinę izoliaciją. Pastebėta, kad migrantai, patiriantys „didelius sunkumus suprantant kalbą“, buvo mažiau linkę jaustis priimti toje šalyje, į kurią atvyko⁵⁰.
11. Sėkmingai kalbinei ir kultūrinei integracijai, mokykla turi užtikrinti užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymą šiais būdais:
 - ✓ bendrosios paskirties klasėse teikdama papildomas konsultacijas lietuvių kalbos mokymuisi individualiai ir laikinosiose grupėse;
 - ✓ ne ilgiau nei vienus metus išlyginamojoje klasėje⁵¹.
12. Rekomenduojama, kad mokiniai, nemokantys lietuvių kalbos, mokytųsi išlyginamosiose klasėse bent iki 1 metų, o kitiems mokiniams papildomas dėmesys jų lietuvių kalbos mokymuisi gali būti skiriamas ir ilgiau, kol mokinys pasieks bent B1 kalbos lygį.⁵² Jeigu užsieniečiai vaikai neturi galimybių mokytis išlyginamosiose klasėse, siekiant veiksmingo lietuvių kalbos mokymosi, 5–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių mokiniams tikslinga lietuvių kalbos mokymą tam tikrą laikotarpį (ne ilgiau kaip vienus metus) organizuoti atskirai nuo klasės pagal lietuvių kalbos mokymą pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2) bendrąją programą. Taip pat organizuoti papildomas individualias ar grupines konsultacijas lietuvių kalbos gebėjimams įtvirtinti ir plėtoti⁵³.

4 (iš 60) savivaldybės 2024-09-01 duomenimis organizavo užsieniečiams vaikams išlyginamąsias klases

13. Išlyginamosios klasės yra skirtos intensyviai lietuvių kalbos mokymuisi, kad užsieniečiai vaikai per sąlyginai trumpą laiką (iki 1 metų) išmokytų lietuvių kalbos ir pasirengtų toliau tęsti mokymąsi lietuvių kalba bendrosios paskirties klasėse. Išlyginamosios klasės gali būti steigiamos keliose savivaldybėse esančiose mokyklose, sujungiant gretimų mokyklų

⁵⁰ Hammound, 2024, 14 p. [Pathways to Integration and Language Acquisition: A Comparative Analysis of Refugee Children's Social Integration and Foreign Language Difficulty in Lebanon and Australia | Journal of International Migration and Integration](#)

⁵¹ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pagrindinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 2 d.

⁵² Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022-06-29 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“.

⁵³ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pagrindinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 6.2 p.

mokinius.⁵⁴ Vertinome, ar visos savivaldybės organizuoja užsieniečiams vaikams bent vieną išlyginamąją klasę. Nustatėme, kad 2022-09-01 duomenimis 11-oje⁵⁵ (iš 60) savivaldybių buvo išlyginamosios klasės, kuriose mokėsi 195, 2023-09-01 – 7-iose⁵⁶ savivaldybėse išlyginamosiose klasėse mokėsi 116, 2024-09-01 4-iose⁵⁷ savivaldybėse išlyginamosiose klasėse mokėsi 89 užsieniečiai vaikai (1 lentelė).

1 lentelė. Išlyginamosiose klasėse besimokiusių užsieniečių vaikų skaičius ir dalis (proc.)⁵⁸

Mokslo metai	Pradėjusių mokytiis naujai atvykusių užsieniečių vaikų skaičius	Išlyginamosiose klasėse užsieniečių vaikų skaičius	Išlyginamosiose klasėse užsieniečių vaikų dalis, proc.	Mokyklų, kuriose buvo bent viena išlyginamoji klasė, skaičius
2022–2023	4 665	195	4,2	16
2023–2024	1 276	116	9,1	8
2024–2025	1 018	89	8,7	4

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

14. Užsieniečių vaikų atvykimas į Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklas vyko ir mokslo metų eigoje. Suskaičiavome, kad 60 savivaldybių duomenimis, po 2022-09-01 (per 2022–2023 m. m.) išlyginamosios klasės buvo įsteigtos dar 6⁵⁹ savivaldybėse ir jų skaičius padidėjo nuo 11 iki 17 (2023–2024 ir 2024–2025 m. m. tokių atvejų nebuvo). NŠA neturi patikimų duomenų apie išlyginamąsias klases, kurios buvo įsteigtos per mokslo metus (pvz., NŠA nurodė, kad Visagino m., Molėtų r., Alytaus m. sav. jos buvo įsteigtos, bet, pasitikslinę informaciją su savivaldybėmis nustatėme, kad šių klasių jos nestėigė). Tai rodo, kad ministerija ir agentūra neužtikrina, kad duomenys apie užsieniečių vaikų mokymąsi išlyginamosiose klasėse būtų patikimi.
15. Kai užsieniečių vaikų skaičius yra didelis, išlyginamąsias klases steigti paprasčiau, nes yra daugiau panašaus amžiaus vaikų ir galima paprasčiau formuoti minėtas klases. Nors kai kurių savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose atvykusių mokytiis užsieniečių vaikų skaičius buvo santykinai didelis⁶⁰, vis tik išlyginamosios klasės nebuvo steigiamos. Savivaldybės, kuriose jos nebuvo formuojamos, nurodė, kad tam nebuvo poreikio arba buvo per mažas užsieniečių vaikų skaičius (pavyzdys). Išlyginamosios klasės gali būti steigiamos keliose savivaldybėje esančiose mokyklose, sujungiant gretimų mokyklų mokinius⁶¹.

Savivaldybių paaiškinimų, kodėl nebuvo formuojamos išlyginamosios klasės, pavyzdžiai

- ✓ Jonavos r., Molėtų r., Rokiškio r., Birštono, Biržų, Joniškio r., Kauno r., Kėdainių r., Visagino, Jurbarko r., Kazlų Rūdos, Kaišiadorių, Kelmės r., Lazdijų r., Klaipėdos r. savivaldybėse išlyginamosios klasės formuojamos nebuvo, nes nebuvo tokios klasės sudarymui reikiamo panašaus amžiaus mokinių skaičiaus. Mokiniai užsieniečiai buvo integruojami į bendrojo ugdymo klases.

⁵⁴ Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022-06-29 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“.

⁵⁵ Panevėžio m., Šiaulių m., Vilniaus m., Kauno m., Marijampolės r., Akmenė r., Radviliškio r., Jonavos r., Švenčionių r., Kauno r., Kretingos r.

⁵⁶ Panevėžio m., Šiaulių m., Vilniaus m., Kauno m., Marijampolės, Akmenės r., Prienų r.

⁵⁷ Panevėžio m., Šiaulių m., Vilniaus m., Kauno m.

⁵⁸ Duomenys kiekvienų mokslo metų rugsėjo 1 d. Kasmet į Lietuvą atvykstant mažiau užsieniečių vaikų, jų mažiau ir ugdoma išlyginamosiose klasėse, kuriose šie vaikai intensyviai lietuvių kalbos mokosi pirmuosius atvykimo metus į šalį.

⁵⁹ Prienų r., Šilutės r., Plungės r., Palangos, Klaipėdos r., Ignalinos r.

⁶⁰ Pvz., Klaipėdos m. sav. mokyklose 2022-09-01 pradėjo mokytiis 494, 2023-09-01 – 61, 2024-09-01 – 78 užsieniečiai vaikai.

⁶¹ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-06-30 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“.

- ✓ Vilniaus r. sav.: Išlyginamosios klasės steigimas reikalauja papildomų žmogiškųjų bei finansinių išteklių, todėl atsižvelgiant į nedidelį poreikį ir ribotus išteklius, šios klasės nebuvo steigiamos. Be to, išlyginamosioms klasėms taikomi reikalavimai kaip ir kitoms klasėms – ne mažiau kaip 8 mokiniai (pagal bendrojo ugdymo planų rekomendacijas), todėl atskirose savivaldybės mokyklose nesusidarė toks mokinių skaičius pagal klases.

16. Pastebime, kad savivaldybės ir bendrojo ugdymo mokyklos pasirenka skirtingą praktiką dėl išlyginamųjų klasių. Pavyzdžiui, Panevėžio miesto savivaldybėje visi užsieniečiai vaikai, atvykę į Lietuvą ir nemokantys valstybinės kalbos, nukreipiami pirmuosius metus ugdytis į vieną mokyklą – Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnaziją – išlyginamąsias klases⁶². Baigę šią klasę ir išlaikę lietuvių kalbos mokėjimo lygio testą vaikai toliau ugdomi bendrosios paskirties klasėse toje pačioje, arba kitoje pasirinktoje bendrojo ugdymo mokykloje.
17. Mokyklų, kurios užsieniečius vaikus pirmuosius atvykimo metus ugdo išlyginamosiose klasėse, nuomone, šis būdas yra geriausias jiems kuo geriau ir greičiau išmokti lietuvių kalbą ir toliau sėkmingai tęsti mokslus bendrosiose klasėse (pavyzdys).

Mokyklų nuomonė apie geriausią modelį mokant užsieniečius vaikus lietuvių kalbos jų pirmaisiais atvykimo metais

- ✓ Vilniaus lietuvių namai: remiantis patirtimi, geriausias modelis yra mokymas išlyginamojoje klasėje su intensyviu lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos mokymu (22 savaitinės val.). Taip išmokus lietuvių k. yra lengviau tęsti mokymąsi bendrojo ugdymo klasėje, sėkmingesnė adaptacija, geresni mokymosi pasiekimai.
- ✓ Panevėžio m. Vytauto Žemkalnio gimnazija: mokinys mokosi išlyginamojoje klasėje ir pagal gebėjimus nuo lapkričio mėn. jau gali pradėti lankyti bendrojo ugdymo muzikos, dailės, fizinio ugdymo, technologijos pamokas. Kai kurie mokiniai gali pradėti lankyti šias pamokas nuo II pusm., o dauguma – nuo kitų mokslo metų (tada jie gauna iki 2 val. lietuvių kalbos konsultacijų).

18. Pagal mokyklos, kurioje yra įsteigta išlyginamoji klasė, pateiktus duomenis suskaičiavome, kad šiai klasei per metus skiriamas 56 proc. didesnis finansavimas, nei bendrojo ugdymo klasei. Kita mokykla, ugdanti užsieniečius vaikus išlyginamojoje klasėje, pateikė duomenis, pagal kuriuos matome, kad išlyginamajai klasei per mėnesį skiriamas 20 proc. didesnis finansavimas nei bendrosios paskirties klasei. Tam įtakos turi mokytojų darbo stažas ir jų kvalifikacijos kategorija.
19. „Eurydice“ ataskaitoje⁶³ minima, kad devynių šalių⁶⁴ švietimo sistemose vyrauja nuostata, jog ukrainiečių vaikų ugdymą tikslingiausia organizuoti atskirose klasėse (1–2 metus), daug dėmesio skiriant priimančiosios šalies kalbos mokymuisi. Danijoje, Švedijoje, Norvegijoje numatytos atskiros klasės, skirtos vietos kalbos mokymuisi, derinant mokymąsi atskirose ir bendrose klasėse, Ispanija vaikų grupėms (pvz., iki 10 mokinių) taiko išlyginamosios klasės principą, kai daugiausiai dėmesio skiriama priėmusios šalies kalbos mokymuisi.
20. Vienoje iš tarptautiniame audite⁶⁵ dalyvaujančių šalių – Vokietijos Federacinės Respublikos Heseno žemėje – užsieniečiai vaikai vokiečių kalbos pirmiausia mokosi intensyviose klasėse ir tik vėliau yra priimami į bendrąsias klases. Jei įsteigti intensyvios klasės mokykloje nėra galimybės, vokiečių kalbos mokymas organizuojamas intensyviuose kursuose (iki 8 val. per

⁶² Susitikimo protokolas, 2025-06-10.

⁶³ European Commission / EACEA/Eurydice, 2022.

⁶⁴ Belgijos vokiškai kalbanti bendruomenė, Graikija, Kipras, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Austrija, Suomija, Šiaurės Makedonija.

⁶⁵ Tarptautinį auditą „Ukrainos vaikų teisės į išsilavinimą įgyvendinimas Europos šalių mokyklose“ atlieka Lenkijos, Čekijos, Slovakijos, Vokietijos (Heseno žemės), Ukrainos ir Lietuvos Aukščiausiosios audito institucijos.

savaite). Intensyvių pamokų ir kursų trukmė yra individuali ir gali siekti iki 2 metų. Tokia sistema skirta padėti užsieniečiams vaikams įgyti pagrindinius vokiečių kalbos gebėjimus ir pasiruošti integracijai į Heseno švietimo sistemą⁶⁶.

21. Auditorių nuomone, užsieniečiams vaikams, nemokantiems lietuvių kalbos nesudarius galimybės intensyviai jos išmolti, sunkiau pilnavertiškai mokytis kitų ugdomų dalykų kartu su bendraklasiais. Savivaldybėse, taikant skirtingą praktiką dėl išlyginamųjų klasių steigimo, sudaromos netolygios galimybės šiems vaikams integruotis į bendrojo ugdymo sistemą.

Trečdalis atsirinktų mokyklų užsieniečius vaikus pirmuosius atvykimo metus lietuvių kalbos mokė atskirai nuo klasės

22. Pamokų, skiriamų lietuvių kalbai mokytis, gali nepakakti gerai ją išmolti, ypač pirmaisiais ir antraisiais mokymosi metais, todėl papildomam lietuvių kalbos mokymuisi skiriamos papildomos pamokos, konsultacijos. Siekiant, kad užsieniečiai vaikai įgytų pakankamų lietuvių kalbos gebėjimų ir kompetencijų, būtinų mokytis Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose ir sėkmingai kalbinei ir kultūrinei integracijai, mokykla užtikrina lietuvių kalbos mokymąsi bendrosios paskirties klasėse teikdama papildomas konsultacijas šios kalbos mokymuisi individualiai ir laikinosiose grupėse.⁶⁷ 5–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių mokiniams tikslinga lietuvių kalbos mokymą tam tikrą laikotarpį (ne ilgiau kaip vienus metus) organizuoti atskirai nuo klasės pagal „Lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2)“ bendrąją programą. Analizavome, ar visose atrinktose mokyklose užsieniečiai vaikai, ugdomi bendrosiose klasėse, yra papildomai mokomi lietuvių kalbos adaptaciniu laikotarpiu.
23. Nustatėme, kad 51 (iš 54⁶⁸) atsirinktose bendrojo ugdymo mokyklose visiems užsieniečiams vaikams pirmaisiais jų atvykimo metais buvo skirtos lietuvių kalbos konsultacijos, 3⁶⁹ – neskirtos arba skirtos daliai mokinių. Mokyklų teigimu, konsultacijų lankomumas dažniausiai yra neprivalomas ir nežymimas dienyne, todėl konsultacijų skyrimas dar neužtikrina, kad užsieniečiai vaikai jas lanko ir mokosi papildomai lietuvių kalbos.
24. Tik 33 proc. (18 iš 55) atsirinktų mokyklų visus arba dalį 5–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių užsieniečių vaikų pirmuosius atvykimo į Lietuvą metus lietuvių kalbos mokė atskirai nuo klasės pagal lietuvių kalbos mokėjimo lygių (A1–B2) programą⁷⁰ (pavyzdys). Valstybinės kalbos mokymasis atskirai nuo klasės sudaro šiems vaikams intensyvesnes sąlygas išmolti lietuvių kalbos.

⁶⁶ 2025-10-27 Heseno (Vokietijos administracinė žemė) audito rūmų ataskaita „Ukrainos vaikų teisės į išsilavinimą įgyvendinimas Heseno mokyklose“.

⁶⁷ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedo I skyrius, 2.1 p.

⁶⁸ Atrinktos 55 mokyklos, bet vienoje mokykloje visi naujai atvykę užsieniečiai vaikai pradžioje mokosi išlyginamojoje klasėje, todėl šios mokyklos neįskaičiavome.

⁶⁹ Užsieniečiams vaikams skiriamos papildomos lietuvių kalbos pamokos, todėl konsultacijos nėra skiriamos.

⁷⁰ 13 iš 18 mokyklų nurodė, kad užsieniečiai vaikai lietuvių kalbos mokėsi atskirai nuo klasės, 4 – atskirai nuo klasės mokėsi tik per papildomas lietuvių kalbos pamokas, 1 nurodė, kad atskirai mokėsi, tačiau šioje gimnazijoje visi užsieniečiai vaikai pirmus metus mokėsi išlyginamojoje klasėje.

Mokyklų paaiškinimų dėl lietuvių kalbos pamokų organizavimo užsieniečiams vaikams atskirai nuo bendrosios klasės pavyzdžiai

- ✓ Pagrindinė mokykla: visi užsieniečiai mokiniai mokykloje papildomai dvi valandas lietuvių kalbos mokėsi atskirai nuo klasės pagal lietuvių kalbos mokėjimo lygius (A1-B2) bendrąją programą. Kitos lietuvių kalbos pamokos vyko kaip ir kitiems tos klasės mokiniams. Skiriamos ilgalaikės ir trumpalaikės konsultacijos, kuriose jie irgi turėjo ar galėjo dalyvauti.
- ✓ Progimnazija: užsieniečiams mokiniams, nemokantiems lietuvių kalbos, prie 5 lietuvių kalbos savaitinių pamokų (su klase) skiriamas išlyginamasis lietuvių kalbos modulis – 2 valandos per savaitę. Užsieniečiai mokiniai lietuvių kalbos mokomi pagal lietuvių kalbos bendrąją programą (A1-B2 lygius). Šios išlyginamojo modulio 2 valandos skiriamos tik užsieniečiams mokiniams. Ir tai nėra bendros visų progimnazijos mokinių konsultacijos.
- ✓ Gimnazija: jeigu užsienietis mokinys tik atvyksta į Lietuvą ir pradeda mokytis mūsų gimnazijoje, pirmaisiais metais jis lanko atskiras lietuvių kalbos pamokas (2 savaitinės valandos), organizuojamas pagal lietuvių kalbos mokėjimo lygių (A1-B2) bendrąją programą. Adaptaciniu laikotarpiu mokinys taip pat lanko visas bendrojo ugdymo pamokas kartu su klase. Pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, mokinys atlieka lietuvių kalbos mokėjimo lygio nustatymo testą. Atsižvelgiant į testo rezultatus, siūloma adaptacinį laikotarpį tęsti arba jį baigti. Galutinis sprendimas dėl šių pamokų lankymo priklauso mokinio tėvams (globėjams) – jie raštu pateikia prašymą lankyti šias pamokas arba atsisakymą. Papildomai visiems mokiniams, ir užsieniečiams, organizuojamos individualios ir grupinės konsultacijos, įskaitant lietuvių kalbos dalyką (taip pat 2 savaitinės valandos). Šios konsultacijos neprivalomos, tačiau mokytojas gali rekomenduoti mokiniui jose dalyvauti. Ne visi užsieniečiai mokiniai mokėsi atskirai nuo klasės pagal šią programą, nes kai kurie tėvai (nors ir nedaug) yra pateikę atsisakymus, todėl jų vaikai šių pamokų nelankė.
- ✓ Gimnazija: Pirmus metus visi vaikai mokėsi atskirose grupėse (atskirai nuo priskirtos klasės). Grupės buvo sudarytos pagal amžių, pradinukai ir pagrindinio ugdymo mokiniai. Antrais ir trečiais metais mokiniai lietuvių kalbos mokėsi klasėse (diferencijuotai) ir skirtose konsultacijose.

25. Daugiau nei pusėje, t. y. 67 proc. (37 iš 55) bendrojo ugdymo mokyklų užsieniečiai vaikai lietuvių kalbos mokėsi bendrose klasėse kartu su kitais mokiniams pagal bendrąją lietuvių kalbos programą. Mokyklos nurodė, kad užsieniečiams vaikams atskirų lietuvių kalbos pamokų organizuoti negali, nes trūksta mokytojų, šiuos vaikus ugdo panardinimo būdu, mokyklų nuomone, vaikams užtenka papildomų lietuvių kalbos konsultacijų (pavyzdys).

Mokyklų paaiškinimų, kodėl atskirų lietuvių kalbos pamokų užsieniečiams vaikams neorganizavo, pavyzdžiai

- ✓ Skiriama papildomos lietuvių kalbos konsultacijos, sudarant galimybes kiekvienam užsieniečiui mokytis.
- ✓ Privalomų pamokų ir konsultacijų skaičius pakankamas, mokinių skaičius pogrupiuose nedidelis.
- ✓ Mokinys turi tik paskirtą mokyklos individualią lietuvių kalbos konsultaciją.
- ✓ Neturime galimybių, t. y. mokytojų.
- ✓ Mokiniai greičiau integrovosi kartu su visais mokiniams girdėdami šią kalbą, bet jos mokymas buvo vis tiek individualizuotas pagal gebėjimus, su tikslu pasiekti kuo aukštesnį kalbos mokėjimo lygį.
- ✓ 5–10 klasių užsieniečiai mokiniai lietuvių kalbos nesimokė atskirai nuo klasės, nes mokykla taikė integruotą ugdymo modelį – lietuvių kalbos mokymas vyko kartu su bendraamžiais, papildomai organizuojant individualias arba mažos grupės pamokas pagal mokinio kalbos mokėjimo lygį. Tokiu būdu buvo siekiama skatinti greitesnę socialinę integraciją, kalbinę aplinką ir bendravimo įgūdžių ugdymą realioje klasės situacijoje.
- ✓ Trūksta mokytojų.
- ✓ Mokiniai dalyvavo papildomose lietuvių kalbos konsultacijose, kurių turinys ir metodika buvo pritaikyti pagal individualų mokinių kalbos mokėjimo lygį bei ugdymosi poreikius. Tokia integruota ir lanksti pagalba leido sėkmingai tęsti mokymąsi kartu su bendraamžiais, todėl poreikio mokytis atskirai nekilo.

26. ŠMSM aplinkraštyje nurodoma, kad nepriklausomai nuo pasirinkto mokymosi būdo ir formos, ugdomosios kalbos ar ugdymo programos, visi mokiniai, atvykę iš Ukrainos ir

registruoti Lietuvos mokyklose, skirtingomis apimtimis ir tempu privalo mokytis lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2)⁷¹. Lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2) bendrojoje programoje nurodoma, kad ji skirta intensyviai mokytis lietuvių kalbos užsieniečiams vaikams išlyginamosiose klasėse, grupėse ar individualiai. Todėl ši programa nėra tinkama bendrosiose klasėse ugdomiems užsieniečiams vaikams. Tokiu būdu sudaro prielaidas mokykloms mokyti lietuvių kalbos užsieniečius vaikus skirtingu intensyvumu ir tai turi įtakos jų lietuvių kalbos mokėjimo lygiui bei integracijai.

27. Nustatėme, kad nei ŠMSM/NŠA, nei savivaldybės neturi susistemintų duomenų apie užsieniečiams vaikams skirtą papildomą lietuvių kalbos mokymą. Neskiriant pakankamai dėmesio šių vaikų papildomam lietuvių kalbos mokymuisi ir nesudarant tolygesnių galimybių lietuvių kalbos mokytis palankiausiai būdais visose šalies mokyklose, nėra vykdomas veiksmingas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymas, kuris turi tiesioginės įtakos jų integracijai. Palankiausi būdai užsieniečiams vaikams, išskyrus pradinių klasių mokinius, išmokti valstybinę kalbą, kai jie pirmaisiais atvykimo į šalį metais lietuvių kalbos intensyviai mokosi išlyginamosiose klasėse arba mokydamiesi bendrosiose klasėse visas lietuvių kalbos pamokas mokosi atskirai nuo klasės. Tai rekomenduoja ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija⁷².

75 proc. atsirinktų mokyklų nevertino užsieniečių vaikų adaptaciniu laikotarpiu įgyto lietuvių kalbos mokėjimo lygio

28. Pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui nustatomas užsieniečio vaiko kalbinės kompetencijos lygmuo, įvertinamas jo pasirengimas toliau mokytis su bendraamžiais mokinio amžių atitinkančioje klasėje.⁷³ Nagrinėjome, ar visose atrinktosiose mokyklose užsieniečiams vaikams pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui nustatomas kalbinės kompetencijos lygmuo.
29. Šalies mastu nerenkami ir nesisteminami duomenys apie užsieniečiams vaikams, pasibaigus jų adaptaciniam laikotarpiui, nustatytą lietuvių kalbos mokėjimo lygį. Suskaičiavome, kad 25 proc. (14 iš 55) atsirinktų mokyklų visiems arba daliai užsieniečių vaikų, pasibaigus jų adaptaciniam laikotarpiui, yra nustatę lietuvių kalbos mokėjimo lygį. Daugumai jų nustatytas A1–A2 lygis⁷⁴. Tačiau didžiojoje atrinktų mokyklų dalyje (75 proc.) užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygis nebuvo nustatomas, todėl nežinoma, ar šie vaikai adaptaciniu laikotarpiu įgijo pakankamų lietuvių kalbos gebėjimų ir kompetencijų, būtinų toliau sėkmingai mokytis Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose.
30. 30 iš 41 atsirinktų mokyklų, kurios nenustatė lietuvių kalbos mokėjimo lygio užsieniečiams vaikams, nurodė, kad jų lietuvių kalbos mokėjimą vertino pažymiais pamokų metu, įskaitomis. 11 mokyklų nurodė, kad neatliko nei kalbos mokėjimo lygio nustatymo, nei kitaip patikrino šių vaikų lietuvių kalbos mokėjimą pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui. Mokyklos nurodė, kad joms trūksta detalesnio reglamentavimo, standartizuotų testų ir

⁷¹ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-06-30 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“; 2023-06-05 aplinkraštis Nr. SR-2180 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais“.

⁷² Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pagrindinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 2 d.; Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022-06-29 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“.

⁷³ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedo II skyrius.

⁷⁴ 8 (iš 14) mokyklų užsieniečių vaikų nustatytas lietuvių kalbos mokėjimo lygis – A1–A2; 3 mokyklų daliai vaikų – A1–A2, daliai – B1–B2 lygis; 3 mokyklų užsieniečiai vaikai yra pasiekę B1–B2 lygį.

patirties šių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygiui nustatyti (pavyzdys). Atsirinktų mokyklų teigimu, šio lygio nustatymui dažniausiai naudoja jų pačių parengtus testus, užduotis.

Mokyklų pateiktų paaiškinimų, kodėl užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygis nėra nustatomas, pavyzdžiai

- ✓ Žinių mokėjimas yra įvertinamas kitu būdu, t. y. trimestro įvertinimas.
- ✓ Mokytojų taryba ir lietuvių kalbos mokytojai tokio poreikio nenustatė. Ateityje planuotume diagnostinius testus.
- ✓ Neturėjome tokios patirties, lygmens nustatymo instrumentų ir pan.
- ✓ Patikrinamas lietuvių kalbos mokėjimas, nenustatant lygmens.
- ✓ Tai nėra reglamentuota jokiame teisės akte; nebuvo tokio poreikio.
- ✓ Vaikai laiko tokį patikrinimą, kai patys jaučiasi tam pasiruošę.

31. 2019 m. EBPO tyrime⁷⁵ minima, kad siekiant palyginti integracijos rezultatus, būtų naudinga rinkti duomenis apie priimančiosios šalies kalbos mokėjimą, gautą paramą integruojantis į mokyklos sistemą, dalyvavimą kalbos kursuose ir kt.
32. Užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygio nustatymas yra vienas iš svarbiausių šių vaikų integracijos į švietimo sistemą rodiklių, todėl neturint tokių duomenų, sudėtinga spręsti apie jų sėkmingą integraciją. Be to, užsieniečių vaikų kalbos mokėjimo vertinimas gali padėti mokykloms identifikuoti tuos mokinius, kuriems reikalinga mokymosi pagalba. ŠMSM, kaip politikos formuotojai, tokie duomenys padėtų identifikuoti, kuris užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymo būdas pirmaisiais atvykimo metais duoda geriausius rezultatus, t. y. aukštą lietuvių kalbos mokėjimo lygmenį.

Nenustatytas minimalus lietuvių kalbos savaitinių pamokų skaičius užsienio valstybių švietimo programą vykdančiose mokyklose

33. Mokyklos, ketinančios vykdyti ugdymą pagal Ukrainos bendrojo ugdymo programas Lietuvoje, turi užtikrinti valstybinės kalbos mokymą pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas bendrąsias programas.⁷⁶ Analizavome, ar yra ŠMSM nustatyti reikalavimai dėl lietuvių kalbos mokymo Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose mokyklose, ar visose Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose nevalstybinėse mokyklose yra mokoma lietuvių kalbos.
34. Ministerija nėra nustačiusi, kiek lietuvių kalbos pamokų per savaitę turi būti dėstoma vaikams Ukrainos bendrąją ugdymo programą vykdančiose mokyklose, kad joms būtų išduotas leidimas vykdyti veiklą. Tai nenustatyta ir Vyriausybės nutarime, reglamentuojančiame sutikimo išdavimą⁷⁷. Nustatėme, kad visose 5-iose Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose nevalstybinėse mokyklose ukrainiečiai vaikai yra mokomi lietuvių kalbos skirtingu intensyvumu. 2024–2025 m. m. šių mokyklų pamokų tvarkaraščiuose lietuvių kalbos savaitinių pamokų buvo nuo 2 iki 5–7⁷⁸, todėl jose ugdomiems ukrainiečiams vaikams

⁷⁵ 2019 m. EBPO tyrimas „Refugee education: integration models and practices in OECD countries“.

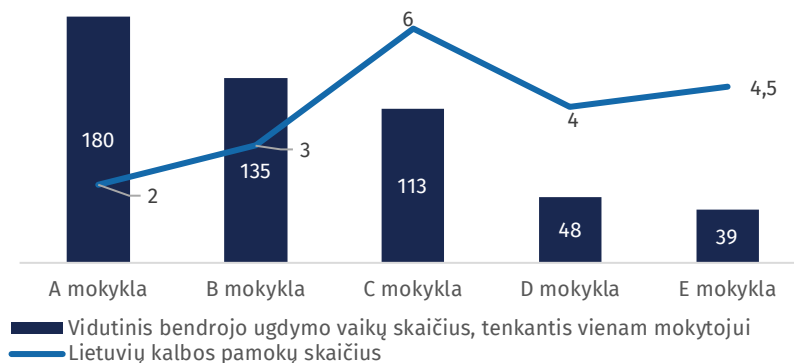
⁷⁶ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas, 26.1 p.

⁷⁷ Ten pat.

⁷⁸ 2 lietuvių kalbos savaitinės pamokos – A mokykloje, 3 pamokos – B mokykloje, 5 pamokos 5–11 klasių ir 7 pamokos pradinėse klasių mokiniams – C mokykloje, 4 pamokos – D mokykloje, 4 pamokos pradinėse klasių ir 5 pamokos 5-12 klasių vaikams – E mokykloje.

sudarytos nevienodos sąlygos išmokyti lietuvių kalbą. Mokyklos nurodė, kad valstybinės kalbos pamokų skaičius priklauso nuo jų turimų išteklių, pvz., mokykloje dirbančių lietuvių kalbos mokytojų, užsieniečių vaikų skaičiaus, patalpų trūkumo. Suskaičiavome, kad mokyklose, kuriose vidutinis bendrojo ugdymo vaikų skaičius, tenkantis vienam lietuvių kalbos mokytojui, yra didesnis, lietuvių kalbos pamokų skiriama mažiau⁷⁹ (7 pav.).

7 pav. Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose mokyklose vidutinis mokinių skaičius, tenkantis vienam lietuvių kalbos mokytojui, ir lietuvių kalbos pamokų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 5 Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančių mokyklų duomenis

35. 2-3 savaitinių lietuvių kalbos pamokų nepakanka sėkmingam ukrainiečių vaikų lietuvių kalbos mokymuisi, nes tik antrajai užsienio kalbai paprastai nustatomos 2 savaitinės pamokos. Be to, tautinių mažumų mokyklose nustatytos 4-5 savaitinės lietuvių kalbos pamokos⁸⁰. Lietuvių kalbos mokėjimas turi įtakos geresniam ir spartesniam užsieniečių vaikų integravimuisi, galimybėms toliau mokytis aukštesiose Lietuvos mokyklose.

Daugiau nei pusė užsieniečių vaikų neišlaiko lietuvių kalbos valstybinio brandos egzamino ir nepasiekia pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų slenkstinio lygio

36. Nuo 2025 m. Lietuvoje panaikinta ankstesnė išlyga, leidusi užsieniečių vaikų prašymais atleisti juos nuo lietuvių kalbos ir literatūros valstybinių brandos egzaminų laikymo. Egzaminą turi laikyti tiek nuo 2022 m. Lietuvoje besimokantys, tiek 2024–2025 m. m. atvykę į Lietuvą užsieniečiai vaikai, pasirinkę mokytis pagal Lietuvos bendrojo ugdymo programas. ŠMSM informavo, kad lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino privalomumas atestatui gauti numatytas Švietimo įstatyme⁸¹, todėl taikoma visiems mokiniams be išimties. 2022–2024 m. laikotarpiu taikyta išlyga buvo laikina priemonė, susijusi su specialiuoju statusu, suteiktu iš Ukrainos atvykusiems karo pabėgėliams. Ministerijos vertinimu, jaunesni mokiniai per šį laikotarpį turėjo pakankamai laiko

⁷⁹ C mokykla išsiskiria iš visų kitų.

⁸⁰ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pagrindinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, III skyriaus pirmasis skirsnis „Pamokų skaičius pradinio bendrosios programos įgyvendinimui“, IV skyriaus pirmasis skirsnis „Pamokų skaičius pagrindinio ugdymo bendrųjų programų įgyvendinimui“.

⁸¹ Švietimo įstatymo 11 str. 5 d.: „Vidurinis išsilavinimas įgyjamas baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius tris valstybinius brandos egzaminus: lietuvių kalbos ir literatūros ir du kitus mokinio pasirinktus brandos egzaminus, išskyrus atvejus, kai asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo brandos egzaminų“.

pasirengti šiam egzaminui. Tačiau nėra duomenų, patvirtinančių, kad toks laikotarpis realiai užtikrina gebėjimą pasiekti reikiamą kalbos mokėjimo lygį, kurio reikalaujama egzamino išlaikymui ir brandos atestatui gauti, nes ŠMSM ir NŠA šių duomenų neturi.

37. ŠMSM nurodė, kad kol brandos atestato gavimas teisiškai siejamas su lietuvių kalbos mokėjimu B2 lygiu⁸², būtų neteisinga išduoti atestatą šio egzamino nelaikiusiems arba neišlaikiusiems asmenims. Nustatėme, kad B2 lietuvių kalbos mokėjimo lygis Lietuvoje formaliai pripažįstamas užsieniečiams vaikams, kurie mokosi pagal tarptautines švietimo programas arba užsienio mokyklose, kuriose lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas nelaikomas⁸³. Dėl šio teisinio ir praktinio neatitikimo susidaro nelygiavertės sąlygos: užsieniečiai vaikai, pasirinkę mokytis pagal Lietuvos bendrojo ugdymo programą, turi įrodyti lietuvių kalbos mokėjimą laikydami sudėtingą valstybinį egzaminą gimtakalbių lygiu, o užsieniečiai, besimokantys pagal tarptautines ar užsienio šalių programas, tokio reikalavimo neturi. Tai lemia, kad mokiniams, siekiantiems integruotis į Lietuvos švietimo sistemą, sudaromos sunkesnės sąlygos pasiekti tą patį lietuvių kalbos B2 lygį. Atsirinktų savivaldybių švietimo skyrių ir mokyklų atstovai teigia, kad užsieniečiai vaikai, vos kelerius metus besimokantys Lietuvos mokyklose, patiria reikšmingus sunkumus laikydami egzaminus (pavyzdys).

Mokyklų atstovų nuomonė dėl egzaminų, pasiekimų patikrinimų užsieniečiams vaikams

- ✓ Užsieniečiams sunku perskaityti egzamino užduotis parašytas lietuviškai. Nors užsieniečiai turi labai geras, pvz., informatikos, matematikos, fizikos žinias, tačiau negalėjimas perskaityti ir suprasti užduotį apriboja galimybes išlaikyti egzaminus, atskleisti turimas dalykines žinias. PUPP, MNPP laikančių užsieniečių rezultatai turėtų būti atskirti nuo visumos. Toks išskyrimas padėtų tiksliau ir objektyviau įvertinti kiekvienos mokyklos mokinių pasiekimų rezultatus, kurie turi įtakos mokyklų reitingavimui (didelis užsieniečių vaikų skaičius mokykloje lemia žemesnį bendrą mokyklos reitingą). Nėra teisinga, kad Lietuvoje gyvenantys ukrainiečiai vaikai, nuotoliu baigę Ukrainos mokyklas, sėkmingai gali įstoti, pvz., į Lietuvos aukštąsias mokyklas, tuo tarpu, pvz., Lietuvoje gyvenantys ir pagal lietuvišką švietimo programą besimokantys ir egzaminus be jokių palengvinimų privalantys laikyti ukrainiečiai neturi galimybių sėkmingai baigti pagrindinio ar vidurinio ugdymo programas (gauti adekvatus ir objektyvius žinių įvertinimus) ir įstoti į tas pačias Lietuvos aukštąsias mokyklas.

38. Užsieniečių vaikų pasiekimų patikrinimų ir egzaminų rezultatai rodo, kad jiems sudėtinga pasiekti gerų akademinių rezultatų:

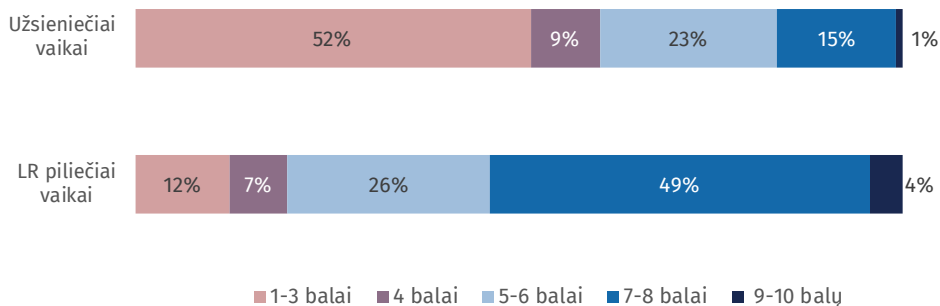
- ✓ 2025 m. PUPP lietuvių kalbos ir literatūros slenkstinio lygio⁸⁴ nepasiekė 52 proc. (469 iš 910) užsieniečių vaikų. Lietuvių kalbos ir literatūros PUPP metu užsieniečiai vaikai dažniausiai⁸⁵ pasiekė patenkinamą lygį (5–6 balai), o Lietuvos Respublikos piliečiai – pagrindinį lygį (7–8 balai) (8 pav., 5 priedas).

⁸² Vyriausybės 2003-12-24 nutarimu Nr. 1688 patvirtintas Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašas, 10.1 p.

⁸³ Ten pat, 10.2 p.

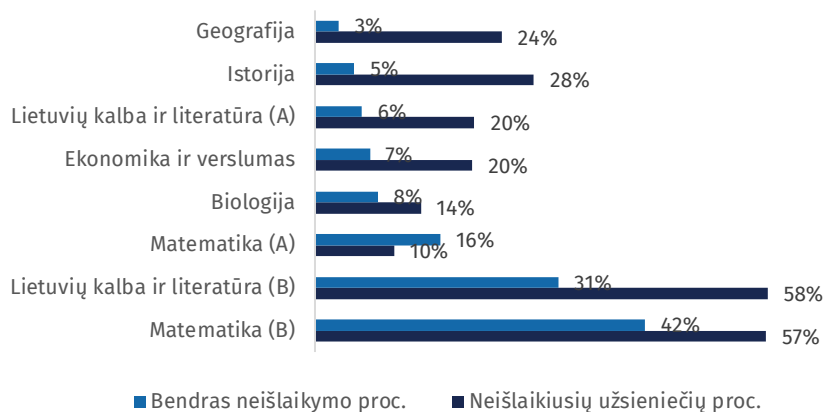
⁸⁴ Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu slenkstinis lygis pasiekiamas, jei surenkama 4-balai.

⁸⁵ 49 proc. LR piliečių mokinių, laikusių lietuvių kalbos ir literatūros PUPP 2025 m., gavo 7–8 balus; 23 proc. užsieniečių vaikų, laikusių ir išlaikiusių lietuvių kalbos ir literatūros PUPP 2025 m., gavo 5–6 balus.

8 pav. 2025 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų rezultatai

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

- ✓ 2025 m. VBE metu užsieniečiams vaikams sudėtingiausia buvo išlaikyti 2 dalykus (išlaikiusiųjų mažiau nei 50 proc.): matematikos B lygiu išlaikė vos 43 proc., lietuvių kalbos ir literatūros B lygiu – 42 proc. (9 pav., 4 priedas).

9 pav. 2025 m. valstybinių brandos egzaminų neišlaikiusių užsieniečių vaikų dalis (proc.) palyginus su visais neišlaikiusiais

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

39. Nesudarius tolygių galimybių užsieniečiams vaikams intensyviai mokytis lietuvių kalbos pirmaisiais atvykimo į šalį metais, jiems sudėtinga pasiekti aukštus įvertinimus, ypač lietuvių kalbos ir literatūros egzaminuose, kuriuose vertinimo kriterijai prilyginami gimtakalbiams. Tai riboja šių vaikų galimybes tęsti mokslus Lietuvos aukštosiose mokyklose, nes nepakankamas lietuvių kalbos egzaminų įvertinimas neleidžia gauti brandos atestato ar pakankamo konkursinio balo. Tai viena priežasčių, dėl kurių dalis užsieniečių vaikų pasirenka privačias arba užsienio kalba veikiančias mokyklas (pvz., ukrainiečių), kuriose mokoma pagal kitų šalių programas. Taip šie vaikai lieka už Lietuvos švietimo sistemos integracinio lauko ribų, o valstybė praranda galimybę juos įtraukti į nacionalinę švietimo sistemą ir socialinį gyvenimą. Tai turi ne tik akademinį, bet ir socialinės integracijos neigiamų pasekmių.

1.3. Užsieniečiams vaikams trūksta reikiamos švietimo pagalbos bendrojo ugdymo mokyklose

40. Iš užsienio atvykusių vaikų kryptingam ugdymui ir sėkmingai integracijai gali padėti profesionali mokyklos švietimo pagalbos specialistų komanda, mokinio padėjėjai, rengiami individualūs ugdymo planai, bendradarbiavimas su vaiko tėvais⁸⁶. Analizavome, ar mokyklos užtikrina reikiamos švietimo pagalbos teikimą užsieniečiams vaikams.
41. Kiekvienam užsieniečiui vaikui, atvykusiam į mokyklą ir ugdomam bendrosios paskirties klasėse, turėtų būti sudaromas individualus ugdymo planas (toliau – IUP)⁸⁷. Plane numatomi lietuvių kalbos mokymosi tikslai, mokymosi būdai, intensyvumas, bendrojo ugdymo dalykų persikirstymai, švietimo pagalbos galimybės, grįžtamojo ryšio teikimo formos ir kita⁸⁸. Planas būtinas norint užtikrinti lygiavertes mokymosi galimybes ir emocinę gerovę. 2019 m. EBPO pabrėžė IUP svarbą siekiant, kad vaikai galėtų išmokti priimančiosios šalies kalbą, įveikti mokymosi pertraukas ir visapusiškai pasinaudoti mokymosi galimybėmis⁸⁹. Vertinome, ar visose atsirinktose mokyklose adaptaciniu laikotarpiu užsieniečiams vaikams tokie planai buvo sudaromi.
42. Išanalizavę mokyklų pateiktus duomenis nustatėme, kad 51 proc. (28 iš 55) atsirinktų mokyklų adaptaciniu laikotarpiu IUP nesudaro arba sudaro ne visiems užsieniečiams vaikams⁹⁰. Mokyklų, kurios nerengia IUP, teigimu, sudaryti juos nėra poreikio, nes kiekvienas mokytojas, įvertinęs mokinio gebėjimus, individualizuoja ugdymo tikslus, būdus ir parenka mokymosi medžiagą. Auditorių nuomone, be aiškiai apibrėžto plano, ugdymo individualizavimas yra priklausomas nuo mokytojų iniciatyvos ir gali būti fragmentiškas.
43. Pastebime, kad mokyklų rengiami IUP skiriasi savo forma, išsamumu ir laikotarpiu, kuriam jie sudaromi. Vienos mokyklos IUP sudaro metams ar dviem, kitos pusmečiui, trimestru; planuose ne visuomet pateikiama visa reikalaujama informacija⁹¹ (pavyzdys).

Mokyklų rengiamų individualių ugdymo planų pavyzdžiai

- ✓ Mokykla IUP traktuoja kaip mokiniui numatytų pamokų ir konsultacijų skaičių, t. y. tvarkaraštį (jokios detalesnės informacijos apie mokinį ar jam reikiamą pagalbą nepateikiama). IUP sudaromas metams ir pasirašomas tėvų.
- ✓ Mokykla IUP nurodo mokomųjų dalykų adaptacijos periodą; psichologo ir soc. pedagogo konsultacijų poreikį; lietuvių k. papildomų pamokų skaičių; klasės mokinių kuravimą. IUP sudaromas 2 metams ir pasirašomas tėvų.
- ✓ Mokykla IUP nurodo ugdymo plano turinio pritaikymą; papildomų lietuvių k. pamokų skaičių;

⁸⁶ Dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė, R. Kuktienė, I. Kuolienė, K. Stankutė-Matė, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašas“, 2022, 6 ir 11 p.

⁸⁷ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 5 p.; 2021-05-03 įsakymu Nr. V-688 patvirtinti 2021–2022 ir 2022–2023 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 44.7–44.7.1 p.

⁸⁸ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 5 p.

⁸⁹ Refugee education: integration models and practices in OECD countries, OECD Education Working Papers No. 203, 2019, 37 ir 51–52 p., prieiga internetu: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/05/refugee-education_6e254990/a3251a00-en.pdf [žiūrėta 2025-05-06].

⁹⁰ 18 proc. (10 iš 55) – IUP nesudaro, 33 proc. (18 iš 55) – IUP sudaro, bet ne visiems (pvz., sudaro tik 5–10 klasių mokiniams; visiems mokiniams nuo 2 klasės; įvertinus poreikį).

⁹¹ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planai, 10 priedo 5 p.

vertinimo būdus; mokymo priemonių pritaikymus pamokose; švietimo pagalbą ir intensyvumą; pateikia pagalbos veiksmingumo ir pokyčių įvertinimą. IUP sudaromas trimestriui, nepasirašomas tėvų.

- ✓ Mokykla IUP aprašo mokinio gebėjimus ir sunkumus, kalbų žinias; nurodo, kaip bus mokomasi bendrųjų dalykų ir kaip lietuvių kalbos, koks bus vertinimas pamokoje; kokie uždaviniai keliami; kokia specialistų pagalba bus teikiama; kokie numatomi sėkmės kriterijai; kaip bus bendradarbiaujama su tėvais; kas bus padedantys mokiniai savanoriai; kaip vyks pažangos stebėjimas. IUP sudaromas metams ir pasirašomas tėvų.

Svarbu, kad individualūs ugdymo planai būtų rengiami atsižvelgiant į numatytus reikalavimus, nes tinkamai parengtas planas kuria pridėtinę vertę ir pagalbą integruojantis.

44. Mokykla turi užtikrinti visų mokinių įtrauktį į švietimą, šalinti kliūtis, dėl kurių mokinys patiria dalyvavimo švietime ir ugdymosi sunkumų, ir teikti būtina švietimo pagalbą⁹². Užsieniečių vaikų sėkmingai integracijai gali padėti mokinio padėjėjas. Vertinome, ar visose atrinktose mokyklose užsieniečiams vaikams adaptaciniu laikotarpiu buvo teikiama jų pagalba. Nustatėme, kad 47 proc. (26 iš 55) mokyklų neskyrė mokinio padėjėjų šiems vaikams, o 42 proc. (23 iš 55) skyrė, tačiau ne visiems⁹³. Mokyklos, neskyrusios padėjėjų, nurodo, jog nebuvo poreikio, neturėjo mokinio padėjėjų etatų, ar, kad mokiniams nebuvo nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai (SUP), pagrindžiantys mokinio padėjėjo skyrimą (pavyzdys).

Mokyklų komentarai dėl mokinio padėjėjų užsieniečiams vaikams

- ✓ Nei vienam atvykusiam užsieniečiui pedagoginė psichologinė tarnyba nebuvo skyrusi mokinio padėjėjo pagalbos.
- ✓ Neturime mokinio padėjėjo pareigybes.
- ✓ Neskirtas, nes nebuvo poreikio.
- ✓ Gimnazija yra tautinių mažumų mokykla (rusų dėstoma kalba). Dažniausiai užsieniečiai mokiniai gimnazijoje moka rusų kalbą, daugiausiai atvyksta iš progimnazijų su savo buvusiais klasiokais, todėl papildomo mokinio padėjėjo skirti nėra poreikio.
- ✓ Skiriama tik tokiu atveju, jeigu klasėje, kurioje mokinys mokosi, yra priskirtas mokinio padėjėjas.

45. Savivaldybių praktikos steigiant mokinio padėjėjų etatus bendrojo ugdymo mokyklose taip pat skiriasi: kai kurios savivaldybės steigia mokinio padėjėjo etatą užsieniečių vaikų integracijai palengvinti, kitos – tokios galimybės nenumato (pavyzdys).

Savivaldybių nuostatų dėl mokinio padėjėjo etato steigimo pavyzdžiai

- ✓ Kauno m. sav. biudžetinių bendrojo ugdymo įstaigų pareigybių ir etatų normatyvuose⁹⁴ numatyta, jog įstaigoms, kuriose yra mokinių, atvykusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ir laikinai gyvenančių Kauno miesto savivaldybėje dvejus metus

⁹² Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021-05-03 įsakymu Nr. V-688 patvirtinti 2021–2022 ir 2022–2023 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 41 p. ir 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 121 p.

⁹³ Pvz., skyrė tik tiems, kurie visiškai nežinojo ugdymo kalbos (atvyko iš Kinijos); skyrė tik iš Ukrainos atvykusiems vaikams; tik tiems, kuriems nustatytas poreikis Vaiko gerovės komisijos sprendimu ar Psichologinės pedagoginės tarnybos pažyma, ir tiems vaikams, kuriems adaptaciniu laikotarpiu tėvų pageidavimu reikalinga pagalba.

⁹⁴ Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2024-08-30 įsakymu Nr. A-1066 patvirtintas Kauno miesto savivaldybės ir valstybės biudžetų lėšomis finansuojamų rekomenduotinių Kauno miesto savivaldybės biudžetinių bendrojo ugdymo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, pareigybių pavadinimų ir etatų normatyvų sąrašas, 2,7 p.

nuo mokinio mokymosi pradžios: nuo 5 iki 50 mokinių skiriama 0,5 etato mokinio padėjėjui, o esant daugiau nei 51 mokiniui – 1 etatas.

- ✓ Vilniaus m. sav. bendrojo ugdymo mokyklų pareigybių pavyzdinių normatyvų sąrašė⁹⁵ nėra numatyta, kad įstaigoms, turinčioms tam tikrą skaičių užsieniečių vaikų būtų skiriamas mokinio padėjėjo etatas (padėjėjo skyrimas numatytas tik atsižvelgiant į Vilniaus pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas).

Taigi, padėjėjų prieinamumas užsieniečių vaikams mokyklose skiriasi, todėl ne visi vaikai gauna reikiamą švietimo pagalbą, padedančią sėkmingai integruotis.

46. Palankus psichologinis klimatas ir psichologinės pagalbos prieinamumas – labai svarbi vaikų socialinės integracijos sąlyga. Kuo palankesnė emocinė ir socialinė aplinka sukuriama mokykloje, tuo adaptacijos laikotarpis trunka trumpiau⁹⁶. Nagrinėjome, ar visose atsirinktose mokyklose užsieniečiams mokiniams, kuriems nustatytas psichologo pagalbos poreikis, ši pagalba yra teikiama.
47. Audituojamu laikotarpiu 7 proc. (4 iš 55) mokyklų užsieniečiams vaikams psichologo neskyrė, nes jo neturėjo, tačiau, esant poreikiui, nukreipė mokinius į miesto pedagoginę psichologinę tarnybą. 93 proc. (51 iš 55) psichologą pirmaisiais atvykimo metais skyrė įvairiai – tik pagal VGK ar PPT nustatytą poreikį, atsižvelgiant į individualią situaciją ir tėvų pageidavimus arba visiems užsieniečiams vaikams. Mokyklos nurodė ne visada turinčios galimybę skirti psichologą dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo ir psichologų galimybės kalbėti užsieniečiams vaikams suprantama kalba. Taip pat pažymėjo, jog ne visi tėvai sutinka, kad vaikui būtų skiriamas psichologas. Tai mini ir atsirinktų savivaldybių bei Pedagoginės, psichologinės tarnybos atstovai (pavyzdys).

Mokyklos, savivaldybės ir pedagoginės, psichologinės tarnybos komentarai dėl psichologo skyrimo užsieniečiams vaikams

- ✓ Mokykla: Psichologo pagalba mokykloje skiriama atsižvelgiant į individualų poreikį ir konkrečią situaciją. Kai kuriais atvejais pagalbos teikimas buvo atidėtas dėl ribotų žmogiškųjų išteklių, didelio specialistų užimtumo arba prioritetų nustatymo pagal sudėtingiausias atvejus. Taip pat pasitaikė situacijų, kai vaikas ar jo šeima nesutiko su siūloma psichologo pagalba arba pagalba buvo teikiama per išorines institucijas.
- ✓ Savivaldybė: Ne visi mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai moka rusų ar anglų kalbą, todėl tampa sudėtinga susikalbėti ir padėti vaikams.
- ✓ Pedagoginė, psichologinė tarnyba: užsieniečių vaikams švietimo pagalba teikiama nevienodai. <...> mažesnėse mokyklose pagalba gali būti fragmentiška. Problemos: Trūksta žmogiškųjų išteklių; Nepakanka specialistų, gebančių dirbti su kalbiniais bei kultūriniais skirtumais; Nepakankamas finansavimas papildomoms pagalbos valandoms.

Mokyklose nesant galimybių užtikrinti, kad psichologo pagalba būtų suteikiama visiems užsieniečiams vaikams, daliai vaikų ribotos galimybės sulaukti psichologinės paramos, reikalingos sėkmingai jų integracijai į ugdymo procesą.

48. 2025 m. SIRIUS tyrime⁹⁷ šalims rekomenduojama tobulinti esamas psichosocialinės pagalbos paslaugas – pritaikyti jas migrantų mokinių specifiniams poreikiams. Šias paslaugas padarius labiau prieinamas ir geriau atitinkančias migrantų mokinių patirtį,

⁹⁵ Vilniaus miesto mero 2025-06-05 potvarkiu Nr. 955-930/25 patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų (išskyrus darželius-mokyklas) pareigybių pavyzdinių normatyvų sąrašas, 15 p.

⁹⁶ Dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė, R. Kuktienė, I. Kuolienė, K. Stankutė-Matė, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašas“, 2022, 9 p.

⁹⁷ Migracijos politikos grupė, „SIRIUS Migrantų švietimo politikos indeksas. Lyginamoji migrantų mokinių įtraukties politikos Europoje analizė“, 2025, 20 p.

šalys galėtų veiksmingiau remti vaikų emocinę gerovę ir sušvelninti galimą migracijos sukeltos traumos ar streso poveikį.

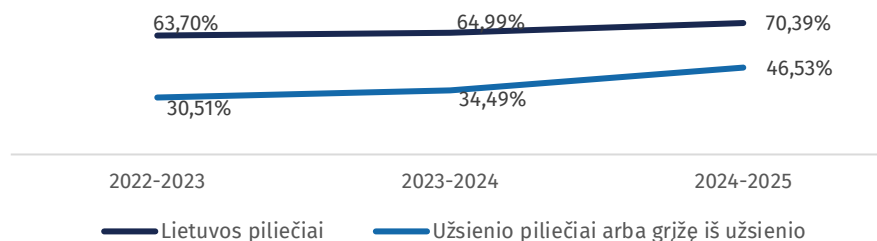
49. Nė viena iš 10 pasirinktų savivaldybių nerenka informacijos apie švietimo pagalbos poreikį užsieniečiams vaikams (renkama bendra informacija neišskiriant užsieniečių). ŠMSM ir NŠA taip pat neturi susistemintų duomenų apie užsieniečiams vaikams skirtų švietimo pagalbos specialistų mastą, rengiamus individualius ugdymo planus, todėl šalies lygmeniu nėra žinoma, ar užtikrinama visa reikiama mokymosi pagalba integracijai palengvinti. Neturint tokių duomenų, švietimo politikos formuotoja negali įvertinti esamos situacijos ir priimti duomenimis grįstų sprendimų.
50. Emocinei vaikų gerovei įtakos turi ir neformaliojo švietimo veikla. Kad iš užsienio atvykęs vaikas galėtų greičiau integruotis ir dalyvauti mokyklos gyvenime, reikia skatinti jį lankyti neformaliojo švietimo veiklas⁹⁸. Neformalioje aplinkoje vaikas gali tobulinti lietuvių kalbos įgūdžius ir užmegzti socialinius ryšius su bendraamžiais. Tiek pasirinktos savivaldybės, tiek mokyklos sudaro galimybes dalyvauti organizuojamose neformaliojo švietimo veiklose taip skatinant kultūrinę integraciją (pavyzdžiai).

Neformaliojo švietimo veiklų pavyzdžiai

- ✓ Klaipėdos m. savivaldybė: vykdomos specialios stovyklos ukrainiečiams vaikams „Pažink Klaipėdos kraštą“. Organizatorius: Klaipėdos miesto savivaldybės Tautinių kultūrų centras.
- ✓ Panevėžio m. savivaldybė: 2022 m. veikė savaitgalinė ukrainiečių mokykla. Vykdyta stovykla „Lietuviška vasara“, skirta vaikams iš Ukrainos, projektas „Pabėgėlių iš Ukrainos priėmimas ir ankstyva integracija“.
- ✓ Vilniaus m. savivaldybė: Nuo 2022-05-04 Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazijoje buvo vykdoma popamokinė neformalioji veikla 1-10 klasių ukrainiečių vaikams, besimokantiems įvairiose Vilniaus mokyklose. Ukrainos vaikai turi galimybę nemokamai tęsti mokymąsi muzikos mokyklose.
- ✓ Šiaulių m. savivaldybė: 2023 m. 26 vaikų vasaros stovyklose dalyvavo 129 ukrainiečiai ir 16 užsieniečių vaikų; 2024 m. 30 vaikų vasaros stovyklų dalyvavo 109 ukrainiečiai ir 21 užsieniečių vaikas.
- ✓ X mokykla: organizuotas Šalių nepriklausomybės minėjimas; vykdytas lietuvių ir ukrainiečių mokinių tarpmokyklinis tinklinio turnyras; surengta vakaronė ukrainiečių šeimų bendruomenei.
- ✓ Y mokykla: organizuota projektinė diena „Daugiakultūrė Lietuva“; užsieniečiai dalyvavo edukaciniame užsiėmime „Tautiniai kostiumai“; dalyvauta savivaldybės projekte „Visi po vieną saule“.

51. Nustatėme, kad audituojamu laikotarpiu užsieniečių vaikų dalyvavimas šiose veiklose išaugo 16 proc. punktų (2022–2023 m. m. dalyvavo 30,5 proc., 2024–2025 m. m. – 46,5 proc.). Visgi, lyginant su Lietuvos piliečių vaikų dalyvavimu, įsitraukimas apie 1,5 karto mažesnis (10 pav.).

10 pav. Įvairiose neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių bendrojo ugdymo mokinių dalis (proc.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros pateiktus duomenis

⁹⁸ Dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė, R. Kuklienė, I. Kuolienė, K. Stankutė-Matė, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašas“, 2022, 11 p.

52. Tarptautiniai tyrimai⁹⁹ pabrėžia užsieniečių tėvų įsitraukimo į vaikų integracijos procesą mokykloje svarbą. Bendradarbiavimas su tėvais įvardinamas kaip sėkmingos adaptacijos mokykloje sąlyga. Užsieniečių ugdymo organizavimo modelių apraše¹⁰⁰ rekomenduojama adaptacijos laikotarpio pradžioje periodiškai rengti pokalbius su mokiniu ir jo tėvais, vesti kursus apie palankias adaptacijos sąlygas, parengti anketas tėvams, įtraukti juos į tėvų grupes.
53. 60 proc.¹⁰¹ atsitiktų mokyklų nurodė, jog užsieniečių vaikų tėvų įsitraukimas yra nepakankamas arba iš dalies pakankamas. Tačiau mokyklos nėra linkusios vykdyti išskirtinių bendradarbiavimo priemonių, skirtų tik užsieniečių vaikų tėvams. 5 iš 55 (9 proc.) atsitiktų mokyklų nurodė nevykdančios jokių išskirtinių priemonių, siekiant bendradarbiauti su užsieniečių vaikų tėvais. Jų teigimu, su visų vaikų tėvais bendradarbiaujama įprasta tvarka, pokalbiai vykdomi tik iškilus poreikiui. 50 (91 proc.) mokyklų pažymėjo vykdančios bent 1 ar kelias skirtingas priemones, tačiau įvertinę pateiktus dokumentus nustatėme, jog pastarosios nesisiskiria nuo bendrųjų, visų vaikų tėvams skirtų, bendradarbiavimo priemonių (tėvų susirinkimai, individualūs pokalbiai su tėvais, informacija „Tamo“ dienyne ir kt.). Identifikavome tik kelias priemones, skirtas būtent užsieniečių vaikų tėvams (pavyzdys).

Mokyklų vykdomų priemonių, skirtų bendradarbiavimui su užsieniečių vaikų tėvais, pavyzdžiai

- ✓ Mokslo metų pradžioje organizuojamas įvadinis bendras susirinkimas visiems užsieniečių tėvams;
 - ✓ Parengta individualaus pokalbio su užsieniečio tėvais / globėjais forma;
 - ✓ Organizuoti integracijos projektai, tarpkultūriniam bendravimui priimtas renginių organizatorius ukrainietis.
-

54. Daugumoje Europos šalių egzistuoja tam tikros iniciatyvos, kuriomis siekiama padėti migrantų tėvams prisidėti prie savo vaikų ugdymo mokyklos bendruomenėje, tačiau šių iniciatyvų apimtis ribota. Lietuva yra viena šalių, kuriose migrantų tėvų įsitraukimas į ugdymo procesą turėtų būti stiprinamas: reikėtų taikyti įtraukias strategijas, kurios įgalintų migrantų tėvus prisidėti prie vaikų ugdymo ir mokyklos bendruomenės veiklos¹⁰². Nepakankamai skatinant užsieniečių tėvų ir mokyklos aktyvią partnerystę, tėvų įsitraukimas gali būti pasyvus.

1.4. Nenuoseklus pedagogų kvalifikacijos tobulinimas ugdyti užsieniečius vaikus

55. Mokytojai, klasėse tiesiogiai dirbdami su mokiniais migrantais, atlieka svarbiausią vaidmenį, skatinant jų integraciją mokyklose. Todėl dauguma Europos švietimo sistemų į pirminio mokytojų rengimo sistemą įtraukia kompetencijas, susijusias su mokymu

⁹⁹ Pvz., 2025 m. SIRIUS tyrimas „Migrantų švietimo politikos indeksas. Lyginamoji migrantų mokinių įtraukties politikos Europoje analizė“, 20 p.; 2019 m. EBPO ataskaita „Pabėgėlių švietimas: integracijos modeliai ir praktikos EBPO šalyse“, 32, 47 ir 52–53 p.

¹⁰⁰ Dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė, R. Kuktienė, I. Kuolienė, K. Stankutė-Matė, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašas“, 2022.

¹⁰¹ 53 proc. (29 iš 55) nurodė, kad įsitraukimas yra iš dalies pakankamas, 7 proc. (4 iš 55), kad nepakankamas.

¹⁰² Migracijos politikos grupė, „SIRIUS migrantų švietimo politikos indeksas. Lyginamoji migrantų mokinių įtraukties politikos Europoje analizė“, 2025 m., 20, 47–48 p.

daugiakultūre klase ir skatina šiuos įgūdžius tobulinti per tolimesnio profesinio tobulėjimo veiklas¹⁰³.

56. Nacionalines pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) kvalifikacijos tobulinimo programas (toliau – nacionalinės programos) rengia Pedagogų rengimo centro statusą turinčios Lietuvos aukštojo mokslo įstaigos¹⁰⁴ pagal ŠMSM patvirtintas pedagoginių darbuotojų 2023–2025 m. prioritетines kvalifikacijos tobulinimo sritis¹⁰⁵. Antroji prioritетinė sritis skirta įgalinti pedagogus dirbti daugiatautėje ir daugiakultūre aplinkoje, padėti diferencijuoti ir individualizuoti, personalizuoti ir internalizuoti ugdymo turinį¹⁰⁶. Vertinome, ar nacionalinėse programose kasmet yra įtraukiamas bent 1 renginys/mokymai, susiję su užsieniečių vaikų ugdymu.
57. Lietuvoje nėra atskiros nacionalinės programos, kuri būtų skirta užsieniečių vaikų ugdymui. Ministerijos teigimu, ji nuolat atkreipia dėmesį į kitakalbių vaikų ugdymo aktualumą, tačiau nacionalines programas rengia Pedagogų rengimo centrai įsivertinę galimybes (žmogiškuosius ir finansinius išteklius). Įvertinę nacionalinių programų turinį suskaičiavome, kad VU Pedagogų rengimo centras turi 3 akredituotas nacionalines programas, kurių turinyje yra 4 renginiai, atliepantys užsieniečių vaikų ugdymo tematiką. VDU Pedagogų rengimo centras turi dvi naujas, 2025 m. vasarą akredituotas nacionalines pedagogų kvalifikacijos kėlimo programas, kurių turinyje esantys 5 renginiai gali būti pritaikomi šių vaikų ugdymui. 2025 m. rudenį akredituota Jungtinio pedagogų rengimo centro programa, kurioje numatyti/siūdomi renginiai galėtų atliepti užsieniečių vaikų ugdymo aktualijas (6 priedas). Auditorių nuomone, nacionalinė programa/modulis, skirta užsieniečių vaikų ugdymui, padėtų pedagogams nuosekliai įgyti reikiamas kompetencijas darbui su šiais vaikais.
58. VDU 2023 m. tyrimo duomenimis 88 proc. tyrime dalyvavusių mokytojų neturi darbo patirties su pabėgėliais, migrantais ir tik 1,2 proc. studijavo darbo su pabėgėliais ir (arba) migrantais mokiniais metodikas¹⁰⁷. 2025 m. birželio mėn. publikuotame tarptautiniame SIRIUS tyrime nurodoma, kad Lietuvoje (priešingai nei Belgijoje ar Ispanijoje (Katalonijos regione) pedagogų rengimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo programose nėra integruotas tarpkultūrinių kompetencijų ugdymas. Toks ugdymas taikomas tik *ad hoc* principu, bet nėra privalomas mokymų kurso eigoje¹⁰⁸. Tai rodo, kad trūksta sisteminio požiūrio į pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, skirtą darbui su užsieniečiais vaikais.
59. 2019 m. stiprinant mokyklų pasirengimą visapusiškai integruoti į Lietuvą grįžtančius ar atvykstančius vaikus buvo sukurtas mokyklų tinklas¹⁰⁹. Jo veiklą organizuoti pavesta ŠMSM

¹⁰³ Dr. S. Mikėnė, dr. R. Zablackė, „Migrantų integravimas bendrojo ugdymo mokyklose“, Nacionalinė švietimo agentūra, 2020, p. 7.

¹⁰⁴ VU, VDU bei jungtinės veiklos sutarties pagrindu veikiantis konsorciumas, sudarytas iš KTU, LSU, MRU ir Vilniaus kolegijos.

¹⁰⁵ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-12-13 įsakymu Nr. V-1942 patvirtintos Pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) 2023–2025 m. prioritетinių kvalifikacijos tobulinimo sritys.

¹⁰⁶ Ten pat.

¹⁰⁷ D. Bylaitė-Šalavėjienė, „Ukrainiečių pabėgėlių mokinių potencialo atskleidimas Lietuvos mokyklose – iššūkiai ir atviresnės visuomenės galimybės“, Socialinis ugdymas, 2023, t. 59, Nr. 1, p. 86.

¹⁰⁸ SIRIUS Migrant Education Policy Index. A Comparative Assessment of Inclusive Policies for Migrant Learners in Europe, 2025, prieiga per internetą: https://www.migpolgroup.com/wp-content/uploads/2025/06/2025-Sirus-Watch_Migrant-Education-Policy-Index.pdf?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwbFhQNWdEN1F2amhoWFRWNQEenALM_vlxdJ3bzMHV00t41ofVle32i1MUHpFpEwjkk8K7_4jHQ8xeR5Frrak_aem_JyUxGGTxNQ-XRV0KneCKrA.

¹⁰⁹ Pagrindinis tinklo tikslas – dalintis praktine patirtimi apie grįžusių ar atvykusių į šalį vaikų integracijos proceso užtikrinimą mokykloje, padėti kitoms Lietuvos mokykloms ugdyti šiuos vaikus.

įsteigta mokykla – Vilniaus lietuvių namams¹¹⁰. 2025 m. šis tinklas jungė 99 Lietuvos mokyklas. Suskaičiavome, kad užsieniečių vaikų, besimokančių tinklo mokyklose, skaičius 2024–2025 m. m. pastebimai išaugo (52 proc., lyginant su 2023–2024 m. m., tinklo mokyklose mokėsi 4 191 užsienietis vaikas), tačiau jų sudaroma dalis nuo visų bendrajame ugdyme dalyvaujančių užsieniečių vaikų išaugo nedaug – vos 4 proc. punktais. Dirbančių su į Lietuvą grįžusiais ar atvykusiais vaikais mokyklų tinklo aprėptis nedidėja taip sparčiai, kaip daugėja į Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklas atvykstančių vaikų užsieniečių. Vilniaus lietuvių namų teigimu, siekiant užtikrinti kuo efektyvesnę gerosios patirties sklaidą, būtina didinti informacijos apie veikiančią tinklą prieinamumą ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir regionuose, kur taip pat gyvena ir mokosi į Lietuvą grįžusių ar iš užsienio atvykusių šeimų vaikai¹¹¹. Didesnė tinklo aprėptis šalyje leistų bendradarbiauti daugiau mokyklų, organizuoti kvalifikacijos kėlimo renginius, efektyviau dalintis gerąja patirtimi, metodine medžiaga.

60. Savivaldybės turi užtikrinti jų pedagogų, dirbančių su užsieniečiais vaikais, kvalifikacijos tobulinimą¹¹². Analizavome, ar kasmet visos atsirinktos savivaldybės vykdė bent 1 pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginį ar mokymus, skirtus šių vaikų ugdymui. Nustatėme, kad nė viena iš 10 atsirinktų savivaldybių¹¹³ kasmet jų nevykdė, o 6¹¹⁴ iš 10 tokio tipo mokymų nevykdė nė vienais audituojamais metais. Likusiose 4 atsirinktose savivaldybėse (Kauno m., Šiaulių m., Panevėžio m. ir Tauragės r.) vykdytų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių mastas labai skyrėsi¹¹⁵ (7 priedas). 8 iš 10 atsirinktų savivaldybių nurodė, kad įvertinusios pedagogų mokymų poreikius, nenustatė mokymų, susijusių su užsieniečių vaikų ugdymu, poreikio, todėl ir neorganizavo jų. 2 iš šių 8 savivaldybių auditoriams pateikė pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikių analizes, likusios nurodė, kad poreikis buvo renkamas apklausomis, o jų rezultatų nesistemino ir nedokumentavo. Tai atskleidžia, kad savivaldybėse, kuriose ugdoma daugiausiai užsieniečių vaikų¹¹⁶, pedagogų kvalifikacijos tobulinimas ugdyti užsieniečius vaikus yra fragmentiškas ir netolygus.
61. Mokytojas privalo tobulinti savo kvalifikaciją prioritetingose kvalifikacijos tobulinimo srityse¹¹⁷. Vertinome, ar visų atsirinktų mokyklų bent 1 pedagogas kasmet dalyvavo kvalifikacijos kėlimo mokymuose dėl užsieniečių vaikų ugdymo. Audituojamu laikotarpiu 16 proc. (9 iš 55) atsirinktų mokyklų pedagogai nė vienais mokslo metais nedalyvavo tokiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Dar 34,5 proc. (19 iš 55) atsirinktų mokyklų pedagogai 2022–2025 m. laikotarpiu ne kasmet dalyvavo šiuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose. Nedalyvavusiosios mokyklos teigia nežinojusios, kad tokie mokymai vyksta, arba neturi tam poreikio. 29 proc. (16 iš 55) atsirinktų mokyklų nurodė, kad joms

¹¹⁰ Vilniaus lietuvių namai kiekvienais metais vykdo tinklo mokyklų mokytojų apklausą, renka jų kvalifikacijos tobulinimo poreikį. Atsižvelgdami į šių apklausų rezultatus, 2022–2025 m. vykdė Lietuvos mokytojams aktualias, į praktiką orientuotas trumpalaikes kvalifikacijos tobulinimo programas: surengta 15 mokymų. ŠMSM šiam tikslui iš viso skyrė 61 500 Eur.

¹¹¹ Vilniaus lietuvių namų 2025-08-19 pateikta informacija.

¹¹² Švietimo ir mokslo ministro 2003-06-04 įsakymas Nr. ISAK-789 „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“, 5.2.4 p.

¹¹³ Vilniaus m., Vilniaus r., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m., Molėtų r., Palangos, Švenčionių r., Tauragės r.

¹¹⁴ Vilniaus m., Vilniaus r., Klaipėdos m., Molėtų r., Palangos m., Švenčionių r.

¹¹⁵ Pvz., Šiaulių m. savivaldybėje per 2022–2025 m. įvyko tik vieneri mokymai bendrojo ugdymo mokyklų pedagogams apie užsieniečių mokinių ugdymą, o Kauno m. savivaldybėje per tą patį laikotarpį vyko 4 mokymai tokia tematika.

¹¹⁶ 2024–2025 m. m. Vilniaus m. sav. – 50,5, Kauno m. sav. – 11,7, Klaipėdos m. sav. – 9, Šiaulių m. sav. – 3 proc.

¹¹⁷ Švietimo įstatymas, 49 str. 2 d., 4 p.

nepakanka renginių ar mokymų užsieniečių vaikų ugdymo tema. Mokyklos pateikė komentarus, kokių mokymų šia tema reikėtų organizuoti daugiau (pavyzdys).

Atsirinktų mokyklų pateikti komentarai, kokio tipo mokymai turėtų būti organizuojami dažniau

- ✓ Kaip organizuoti darbą pamokoje, kurioje mokosi bent vienas užsienietis nekalbantis / neskaitantis ir negalintis susikalbėti lietuvių ir / ar anglų kalba. Kaip paruošti užsieniečius mokymosi pasiekimų patikrinimams ir VBE.
- ✓ Gerosios patirties sklaidos, sėkmingų ugdymo metodų taikymo, efektyvaus ugdymo organizavimo modeliavimo klausimais.
- ✓ Pamokos organizavimo, vertinimo praktikos; ugdymo proceso organizavimo dvikalbiu būdu.

62. 40 proc. (22 iš 55) atsirinktų mokyklų mano, kad pedagogų išklausomų mokymų turinys apie užsieniečių vaikų ugdymą tik iš dalies atliepia aktualiausius klausimus/problemas, su kuriomis susiduriama kasdieniniame darbe. Savo pateiktuose komentaruose mokyklos detalizavo, kokius trūkumus pastebi pedagogams skirtuose mokymuose (pavyzdys).

Atsirinktų mokyklų pateikti komentarai apie pedagogų mokymuose dėl užsieniečių vaikų ugdymo stebimus trūkumus

- ✓ Trūksta praktinių pavyzdžių, metodinių rekomendacijų, konkrečių situacijų analizės. Mokymai dažnai apsiriboja bendrais principais, bet nesprenžia realių iššūkių klasėje. Trūksta žinių, kaip padėti vaikams susidoroti su trauma, adaptacijos stresu, tapatybės klausimais. Retai nagrinėjamos komunikacijos su nelietuviškai kalbančiais tėvais strategijos ar praktiniai sprendimai. Daugelis mokymų yra vienkartiniai, be tęstinio palaikymo ar galimybės grįžti prie temos. Trūksta parengtų priemonių, kurias būtų galima iš karto taikyti pamokose: integruotų užduočių, diferencijavimo metodikų, vertinimo pavyzdžių.
- ✓ Dažniausiai remiamasi suaugusiems mokyti skirtomis priemonėmis, savo mokyklos ugdymo specifika, kur yra visai kitokia mokymosi lietuvių kalbos motyvacija ir galimybės.
- ✓ Reikalinga daugiau seminarų kaip stiprinti pabėgėlių nuo karo emocinę sveikatą.

63. VU tyrėjų atlikto projekto¹¹⁸ rezultatai parodė, kad labai svarbu padėti mokytojams, kuriems tenka nuo įprasto lietuvių kaip gimtosios kalbos ir literatūros mokymo persiorientuoti į lietuvių kaip užsienio kalbos mokymą. Šis procesas nėra paprastas, mokytojams reikia išmokti į lietuvių kalbą žiūrėti kaip į komunikavimo įrankį, tad jiems reikia nemažos pagalbos ir kelti kvalifikaciją, kad galėtų mokyti kitakalbius lietuvių kalbos.
64. Neatliepiant pedagogų kvalifikacijos kėlimo poreikių ugdyti užsieniečius vaikus, pedagogai nepakankamai įgyja ir gilina specifines kompetencijas, reikalingas darbui su šiais vaikais.
65. Peržiūrėję paskelbtas 9 Lietuvos aukštųjų mokyklų¹¹⁹ studijų programas, nustatėme, kad į pedagoginių (edukologijos) studijų programas įtraukiami dėstomi dalykai, skirti užsieniečių vaikų ugdymui (pavyzdys).

Užsieniečių vaikų ugdymui skirtų dėstomų dalykų aukštosiose mokyklose pavyzdžiai

- ✓ Kolegija: Pradinio ugdymo pedagogikos studijų programoje dėstomas dalykas „Vaiko tarpkultūrinis ugdymas“;
- ✓ Universitetas: Lietuvių kalbos dalyko pedagogikos studijų programoje dėstomas dalykas „Tarpkultūrinė komunikacija ir daugiakalbystė“;
- ✓ Universitetas: Edukologijos studijų programoje dėstomas dalykas „Tarpkultūrinis ugdymas“.

¹¹⁸ 2022 m. VU tyrėjų projektas „Grįžusių į Lietuvą emigrantų vaikų kalbinė integracija: lietuvių kalbos mokėjimo lygių aprašai ir lietuvių kalbos ugdymo metodika“.

¹¹⁹ Kauno technologijos, Klaipėdos universiteto, Mykolo Romerio universiteto, Vilniaus universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Kauno kolegijos, Klaipėdos valstybinės kolegijos, Panevėžio kolegijos, Vilniaus kolegijos.

- ✓ Universitetas: Mokomojo dalyko edukologijos studijų programoje dėstomi dalykai: „Daugiakalbės pedagogikos metodologijos integruotame ugdyme ir kt. (daugiakalbio ugdymo specializacija).

Tai būsiamiems pedagogams turėtų padėti įgyti kompetencijų, reikalingų ugdyti užsieniečius vaikus.

2. UŽSIENIEČIŲ VAIKŲ INTEGRACIJOS Į BENDROJO UGDYMO SISTEMĄ PLANAVIMAS IR VERTINIMAS

2.1. Trūksta kryptingo užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą planavimo

66. Daugumoje Europos šalių egzistuoja aukščiausio lygio reglamentai ir (arba) rekomendacijos, susijusios su migrantų kilmės mokinių integravimu į mokyklas. Tam, kad politika ir priemonės, skatinančios užsieniečių vaikų integraciją į mokyklas, būtų efektyvios, turėtų būti aiškus šios srities koordinavimas, finansavimas, stebėseną ir poveikio vertinimas¹²⁰. Nagrinėjome, ar užsieniečių vaikų integracijos tikslai, uždaviniai, priemonės ir rodikliai yra išskirti nacionalinio, ŠMSM ir savivaldybių lygmens strateginio planavimo dokumentuose (2 lentelė).

2 lentelė. Užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą planavimas

Strateginio planavimo dokumentas	Su užsieniečių vaikų integracija į Lietuvos bendrojo ugdymo sistemą susijusios nuostatos	Auditorių vertinimas
XIX Vyriausybės programa ir programos įgyvendinimo planas	Nustatyti siekiai ir veiksmai, skirti konkrečių mokinių grupių ugdymui (pvz., lituanistinių, tautinių mažumų mokyklų ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų).	Nėra išskirta siekių (nuostatų) ir veiksmų, susijusių su užsieniečių vaikų ugdymu ir integravimu į bendrojo ugdymo mokyklas.
XX Vyriausybės programa ¹²¹	Numatyti siekiai lietuvių kilmės užsieniečių vaikų, lituanistinių, tautinių mažumų mokyklų ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų srityje (8 priedas).	
2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas (NPP)	Suformuluotas uždavinys: „3.3. Pritaikyti švietimo sistemą sklandžiai reemigravusių Lietuvos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir atvykusių užsieniečių integracijai bei gerinti besimokančiųjų judumo sąlygas“.	Nėra numatytų rodiklių, kurie būtų skirti pamatuoti uždavinio įgyvendinimą ir nurodytų, kokio rezultato siekiama užsieniečių vaikų ugdymo srityje ¹²² .
2021–2030 m. Švietimo plėtros programa (ŠPP)	Į ŠPP perkelti NPP 3.3 uždavinio rodikliai yra orientuoti į sugrįžusių lietuvių vaikų ugdymą ¹²³ , nors 2024–2025 m. m. priemonės ir rodikliai, susiję su užsieniečiais vaikai sudarė 4,18 proc, o grįžę užsieniečių vaikų integracija.	Įgyvendinant NPP 3.3 uždavinį, ŠPP nenumatytos atskiros pažangos ugdymą ir rodikliai, susiję su užsieniečių vaikų integracija.

¹²⁰ „Eurydice“ Migrantų kilmės mokinių integravimas į Europos mokyklas: nacionalinė politika ir priemonės <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/37e45716-250b-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-lt>.

¹²¹ XX Vyriausybės programos įgyvendinimo planas audito metu (iki gruodžio mėn.) dar rengiamas.

¹²² 3 tikslo NPP rodikliai: 3. Nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimų (NMPP) metu lietuvių kalbos ir literatūros skaitymo patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių aštuntokų dalis (proc.); 5. Negalių turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendros paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalis nuo visų negalių turinčių mokinių skaičiaus (proc.). Papildomi NPP rodikliai: 1. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis nuo visų mokinių, kuriems nustatytas pagalbos poreikis (proc.); 18. Valstybės biudžeto asignavimų dalių, skirtų mokslo ir studijų veikloms vykdyti, tarpusavio santykis.

¹²³ Pvz. „3.3.1. Sugrįžusių asmenų, gavusių pagalbą integruotis į švietimo sistemą, dalis nuo tų, kurie kreipėsi“.

Strateginio planavimo dokumentas	Su užsieniečių vaikų integracija į Lietuvos bendrojo ugdymo sistemą susijusios nuostatos	Auditorių vertinimas
	lietuviai vos 0,09 proc. visų vaikų bendrajame ugdyme. Programoje nustatyti atskiri rodikliai orientuoti tik į sugrįžusius lietuvius, lituanistinių mokyklų vaikų integraciją (9 priedas).	
ŠMSM 2022–2025 m. strateginio planavimo dokumentai (trejų metų SVP, metiniai veiklos planai)	Kasmet numatyta priemonė „3.3.2. Integruoti migrantus ir tautines mažumas į Lietuvos švietimo sistemą“. Įgyvendinant šią priemonę 2023 m. veiklos plane buvo numatyti konkretūs darbai dėl užsieniečių vaikų integracijos Lietuvoje.	2022, 2024 ir 2025 m. suplanuotos priemonės įgyvendinimui numatyti siektini darbai tiesiogiai nėra susiję su užsieniečių vaikų ugdymu (jie susiję su daugiakultūriškumo pažinimo veiklomis, seminarais lituanistams ir lituanistinių mokyklų mokytojams ¹²⁴).
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal strateginio planavimo dokumentus		

67. Ministerijos nuomone, užsieniečiai vaikai pasižymi tokiais pat savybėmis kaip ir grįžtantys lietuviai ar tautinių mažumų mokyklose besimokantys vaikai, todėl atskiroms priemonėms nėra poreikio (pavyzdys). Auditorių nuomone, trūksta nuoseklumo ir atskiro dėmesio nacionaliniam strateginiam planavimui, susijusiam su užsieniečių vaikų ugdymu ir jų įtrauktimi į bendrojo ugdymo sistemą. Sukurtas vieningas ir nuoseklus modelis, kaip turėtų būti ugdomi užsieniečiai vaikai mokyklose, padėtų užtikrinti jų rezultatyvesnę integraciją.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuomonė dėl užsieniečių vaikų integracijos planavimo

- ✓ ŠMSM neturėjo poreikio teikti papildomų siūlymų dėl užsieniečių vaikų ugdymo, be to, Vyriausybės programa ir NPP yra politinio pasirinkimo dokumentai.
- ✓ Rengiant ŠPP buvo apsispręsta trečiajam uždaviniui nenumatyti specialios pažangos priemonės, nes reikalingos veiklos dažnai yra horizontalios ir numatytos kitose pažangos priemonėse. Bet kuris atvykstantis užsienietis gali pasižymėti tokiais pačiomis psichosocialinėmis ir ugdymosi savybėmis kaip ir lietuvių kilmės asmuo, grįžtantis į Lietuvą, dėl šios priežasties strateginio planavimo dokumentuose užsieniečiai, lietuvių kilmės asmenys bei tautinės mažumos patenka į vieną eilutę ir taikomos panašios priemonės.

68. Viena savarankiškųjų savivaldybių funkcijų – užtikrinti savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas¹²⁵. Vertinome, ar bendrojo ugdymo mokyklų steigėjos – savivaldybės planuoja užsieniečių vaikų integraciją. 9 iš 10 pasirinktos savivaldybės nėra numačiusios tikslų ir uždavinių, susijusių su užsieniečių vaikų bendruoju ugdymu. Tik Klaipėdos m. savivaldybė 2023–2027 m. yra suplanavusi konkrečias priemones ir rodiklius, susijusius su finansavimo skyrimu privačioms ukrainietiškomis mokykloms. Likusios pasirinktos savivaldybės akcentavo, kad užsieniečiai vaikai yra bendrojo ugdymo sistemos dalyviai ir jiems taikomos tokios pat priemonės, kaip ir ne užsieniečiams vaikams. Savivaldybėms nusimačius konkrečius tikslus ir (ar) uždavinius, priemones bei rodiklius, susijusius su užsieniečių vaikų ugdymu, būtų sudarytos prielaidos vykdyti taiklesnes priemones užsieniečių vaikų integracijai ir stebėti jos rezultatus.
69. Tai, kad labai svarbu nuosekliai ir sistemingai planuoti užsieniečių vaikų integravimą į švietimo sistemą, rodo ir tarptautinių organizacijų vertinimai:

¹²⁴ Organizuotos konsultacijos dėl užsieniečių lietuvių kalbos mokymo, integravimo į bendrąjį ugdymą; Organizuota konferencija „Dirbame su grįžusiais / atvykusiais ir ukrainiečių vaikais, kad jie patirtų sėkmę“.

¹²⁵ Ten pat, 6 str. 1 d. 5 p.

- ✓ Britų tarybos¹²⁶ nuomone, Lietuvoje nėra sistemingos daugiakultūrio švietimo politikos, o imigrantų integracijos politikai nėra aiškios vietos Lietuvos politinėje darbotvarkėje, šiai sričiai neskiriama dėmesio, trūksta lyderystės, nuoseklumo, todėl nacionaliniu lygmeniu turėtų būti parengta nuosekli imigrantų integravimo į švietimo sistemą strategija, kuri atlieptų atvykusių mokinių sėkmingo ugdymosi poreikius mokyklose lietuvių mokomąja kalba, užtikrinti kalbinę ir sociokultūrinę integraciją, laikantis lygių ugdymo galimybių visiems atvykusiems mokiniams principo.
 - ✓ Lietuvos švietimo sistema tarp „Sirius“ tyrime¹²⁷ vertintų 15-os ES valstybių pagal bendrą balą užėmė 13 vietą ir labai atsilieka nuo kitų valstybių pagal nacionalinių strategijų ir politikos kriterijų (10 priedas). Tyrėjai lygindami švietimo sistemas pabrėžia, kad Lietuvoje nėra išsamios būtent migrantų švietimui skirtos strategijos, o Lietuvos strateginio planavimo dokumentai apima tik tam tikrus migrantų švietimo aspektus.
70. Kadangi užsieniečių vaikų Lietuvos švietimo sistemoje audituojamu laikotarpiu daugėjo, o ES direktyvos¹²⁸ įpareigoja Lietuvą užtikrinti šių vaikų ugdymą, todėl turėtų būti vykdomas nuoseklus jų integracijos į bendrąjį ugdymą planavimas. Tai padėtų spręsti jiems kylančius mokymosi sunkumus, kas padidintų motyvaciją mokytis ir įsilieti į lietuvišką bendruomenę, mokykloms sudarytų sąlygas taikyti vienodas šių vaikų integracijos praktikas, o valstybei leistų mažinti jų socialinę atskirtį ir tai prisidėtų prie visuomenės socialinės ir ekonominės raidos.

ŠMSM ir savivaldybėms nenustatytos funkcijos dėl užsieniečių vaikų integracijos bendrojo ugdymo sistemoje

71. Analizavome, ar ministerijai, jos struktūriniams padaliniais, darbuotojams ir pasirinktoms savivaldybėms yra nustatytos funkcijos dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą.
72. Lietuva, įgyvendindama ES direktyvų¹²⁹ nuostatas, yra įpareigota užtikrinti užsieniečių vaikų ugdymą, tačiau ministerijos nuostatuose nėra išskirtos funkcijos, susijusios su jų integracija į bendrojo ugdymo sistemą. Vykdam su direktyvos¹³⁰ įgyvendinimu susijusius įsipareigojimus, 2003 m. įsakymu¹³¹ ministerijai buvo pavesta vykdyti 6 funkcijas. Nustatėme, kad šių funkcijų vykdymas nėra deleguotas konkreitiems ministerijos struktūriniams padaliniais ir darbuotojams. ŠMSM teigimu, jos padaliniai skirtingais aspektais (pedagogų rengimas,

¹²⁶ Britų tarybos iniciatyva, bendradarbiaujant su Vytauto Didžiojo universitetu ir Lenkijos institutu Vilniuje, parengta apžvalga „Įgalinantis švietimas: įtraukios daugiakultūriškos aplinkos plėtojimas bendrajame ugdyme“, 2024.

¹²⁷ SIRIUS Migrant Education Policy Index. A Comparative Assessment of Inclusive Policies for Migrant Learners in Europe. SIRIUS Watch Report 2025. Migration Policy Group for SIRIUS – Policy Network on Migrant Education, Brussels (išvertė VŠĮ „Diversity Development Group“ tyrėjai). Apžvalgoje pagal 7 kriterijus (iš viso 27 rodikliai, kiekvienas jų vertinamas 0–100 balų skaleje) vertintos 15 ES šalių švietimo sistemos: Belgijos, Kroatijos, Estijos, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos, Graikijos, Airijos, Italijos, Lietuvos, Nyderlandų, Lenkijos, Portugalijos, Slovėnijos ir Ispanijos (Katalonijos).

¹²⁸ Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“; Europos Parlamento ir Tarybos 2011-12-13 direktyva 2011/95/ES „Dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų“.

¹²⁹ Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“; Europos Parlamento ir Tarybos 2011-12-13 direktyva 2011/95/ES „Dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų“.

¹³⁰ Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“.

¹³¹ Švietimo ir mokslo ministro 2003-06-04 įsakymas Nr. ISAK-789 „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“, 5.1 p.

ugdymo programų rengimas, stebėseną ir kt.) atskirai savo kompetencijų ribose prisideda prie užsieniečių vaikų ugdymo politikos formavimo. Auditorių nuomone, ŠMSM nuostatuose nenustačius konkrečių su užsieniečių ugdymo užtikrinimu susijusių funkcijų, nėra apibrėžta ministerijos atsakomybė už šios srities funkcijų vykdymą ir koordinavimą.

73. Pastebime, kad tik 1 (Vilniaus m.) iš 10 atsirinktų savivaldybių švietimo skyrių nuostatuose yra numatyta funkcija dėl užsieniečių vaikų ugdymo organizavimo, nors įgyvendinant ES direktyvas¹³², savivaldybėms yra priskirtos konkrečios su šių vaikų ugdymu susijusios funkcijos¹³³. Savivaldybių teigimu, šių funkcijų nuostatuose nėra, nes jie parengti pagal LRV patvirtintus pavyzdinius švietimo skyrių nuostatus, kuriuose tokios funkcijos nėra išskirtos. Nenumačius savivaldybių švietimo skyriams ir jų darbuotojams konkrečių funkcijų dėl užsieniečių vaikų integracijos, savivaldybės nesudaro prielaidų skirti atskiro dėmesio rezultatyviai šių vaikų integracijai bendrojo ugdymo mokyklose.

2.2. Nežinomas užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtas ir panaudotas finansavimas

74. 2024 m. gegužės mėn. SIRIUS paskelbtame tyrime¹³⁴ pažymima, kad svarbu turėti ir stebėti, kaip viešieji finansai paskirstomi ir naudojami migrantų švietimui. Šie duomenys yra svarbūs, norint įvertinti migrantams teikiamos švietimo paramos veiksmingumą, migrantų vaikų mokymosi rezultatų tyrimams. Todėl matomas poreikis turėti sistemingą duomenų rinkimo praktiką, kad būtų geriau suprastas ir optimizuotas išteklių paskirstymas migrantų švietimui. Vertinome, ar ministerija ir visos savivaldybės sistemina duomenis apie kasmet skirtą ir panaudotą finansavimą užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui.
75. Užsieniečių vaikų integracijai į Lietuvos bendrąjį ugdymą skiriamas finansavimas apskaičiuojamas pagal aprašą¹³⁵, kuriame nustatytas papildomas ugdymo reikmių koeficientas¹³⁶ (nuo 2025-09-01 sudaro 922 Eur metams vienam mokiniui), taikomas šiems vaikams, besimokantiems pagal bendrojo ugdymo programas bendrojo ugdymo klasėse ne ilgiau kaip dvejus metus nuo mokymosi pradžios Lietuvos Respublikoje ir nemokantiems valstybinės kalbos. Audituojamu laikotarpiu ugdymo reikmių koeficientas buvo kelis kartus didinamas, nes didėjo mokytojų darbo užmokestis¹³⁷. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos

¹³² Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“; Europos Parlamento ir Tarybos 2011-12-13 direktyva 2011/95/ES „Dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų“.

¹³³ Švietimo ir mokslo ministro 2003-06-04 įsakymas Nr. ISAK-789 „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“, 5.2 p.

¹³⁴ Duomenys apie migrantų švietimą: 14 ES šalių narių duomenų prieinamumo žemėlapis. https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/f6a37c72-77c4-4604-8493-4f0da6013696_en?filename=Towards%20Better%20Data%20for%20Migrant%20Education_en.pdf.

¹³⁵ Vyriausybės 2018-07-11 nutarimu Nr. 679 patvirtintas Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas, 1 priedas.

¹³⁶ ŠMSM teigimu, pradinio ugdymo reikmių koeficiento reikšmė buvo nustatyta politiniu sprendimu pagal valstybės finansines išgales prisidėti prie papildomos pagalbos užsieniečių ugdymui. Kiekvienais metais šis koeficientas kinta dėl mokytojų darbo užmokesčio kitimo. Migrantui apskaičiuotos mokymo lėšos (ugdymo reikmių koeficientas* pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis) nuo 2025-09-01 sudaro 922 Eur (0,5162*1785,4=922). Ankstesnių laikotarpių ugdymo reikmių koeficiento dydžiai: 2022 m. buvo 3,2779 (593 Eur), 2023 m. – 3,6057 (671 Eur), nuo 2024-01-01 iki 2024-08-31 – 0,4132 (738 Eur), nuo 2024-09-01 iki 2025-09-01 – 0,4772 (852 Eur).

¹³⁷ Mokytojams, mokantiems vieną ar daugiau užsieniečių, nemokančių valstybinės kalbos, dvejus metus nuo mokinio mokymosi pradžios Lietuvoje pagal bendrojo ugdymo programą dėl veiklos sudėtingumo pareiginės algos koeficientas gali būti didinamas 1–15 proc. arba iki 20–25 proc., atsižvelgiant į veiklos sudėtingumo mastą (esant dviem ir daugiau kriterijų).

teigimu, šio koeficiento reikšmė buvo nustatyta politiniu sprendimu pagal valstybės finansines išgales prisidėti prie papildomos pagalbos užsieniečių vaikų ugdymui.

76. Nustatėme, kad ŠMSM arba jos įgaliota institucija (NŠA) neturi ir nesistestina duomenų apie skirtą ir panaudotą finansavimą užsieniečių vaikų ugdymui. Ministerija nurodė, kad neįmanoma išfiltruoti, koks buvo skirtas finansavimas šių vaikų bendrajam ugdymui, nes Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (ŠVIS), kuri atlieka finansavimo skaičiavimus, toks funkcionalumas nėra sukurtas, ir nėra reglamentuotas šių duomenų rinkimas. Be to, reglamentuotas asignavimų, skirtų klasei, bet ne mokiniui, apskaičiavimas¹³⁸. Mokyklos ir savivaldybės teisės aktų nustatyta tvarka atsiskaito ŠMSM už panaudotą finansavimą, tačiau finansinė atskaitomybė teikiama finansavimo šaltinių, ugdymo priemonių, o ne tam tikros veiklos (pvz., užsieniečių vaikų ugdymui) lygiu.
77. Duomenų apie užsieniečių vaikų ugdymui skirtą finansavimą neturi ir savivaldybės. Savivaldybės ir jų mokyklos atsiskaito už mokymo lėšų panaudojimą pagal ugdymo reikmes, neišskirdamos šiems vaikams skirto finansavimo (pavyzdys).

Savivaldybių paaiškinimų, kodėl nėra duomenų apie užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtą ir panaudotą valstybės biudžeto finansavimą, pavyzdžiai

- ✓ Druskininkų sav., vadovaujantis Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašu, lėšos skiriamos instituciniu lygiu – mokykloms ir savivaldybėms, atsižvelgiant į bendrą mokinių skaičių ir taikomus sąlyginius koeficientus. Apraše nėra nustatytos metodikos, leidžiančios tiksliai apskaičiuoti lėšas kiekvienam atskiram užsieniečiui vaikui ar suskirstyti šią sumą pagal kiekvieną konkrečią ugdymo reikmę. ŠVIS'e formuojant tiek Mokymo lėšų ataskaitą pagal Aprašą, tiek Mokymo lėšų ataskaitą pagal vidutinį metinį mokinių skaičių pagal minėtą aprašą, finansavimas ugdymo reikmės pagal užsieniečius vaikus nėra išskiriamas.
- ✓ Kauno m. sav. mokymo lėšas bendrojo ugdymo mokykloms paskirstė vadovaudamasi Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašu, kuriame teigiama, kad mokymo lėšos skiriamos mokykloms ir savivaldybei konkrečioms ugdymo reikmėms tenkinti, neišskiriant mokinių į lietuvius, užsieniečius, iš jų ukrainiečius, todėl negali konkrečiai išskirti kiek 2022–2025 m. buvo skirta ir panaudota mokymo lėšų užsieniečių vaikų, iš jų ukrainiečių vaikų, bendrojo ugdymo mokyklų ugdymo reikmėms tenkinti.

78. Įvertinę kiekvienų metų (2022–2025 m.) rugsėjo 1 d. užsieniečių vaikų, besimokančių ne ilgiau nei 2 m. Lietuvos mokyklose, skaičių ir papildomą ugdymo reikmių koeficiento dydį suskaičiavome, kad šių vaikų ugdymui papildomai iš valstybės biudžeto galėjo būti skirta 16,03 mln. Eur¹³⁹.
79. Kadangi nuo 2022 m. šalies bendrojo ugdymo mokyklose ukrainiečių vaikų skaičius per metus sparčiai didėjo, todėl esant poreikiui, jų ugdymui periodiškai per metus buvo skiriamas papildomas finansavimas iš valstybės biudžeto¹⁴⁰. 2022–2025 m. ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui buvo skirta 129 918,1 tūkst. Eur, tai sudarė 3,2 proc. visų tais

¹³⁸ Vyriausybės 2018-07-11 nutarimu Nr. 679 patvirtintas Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas.

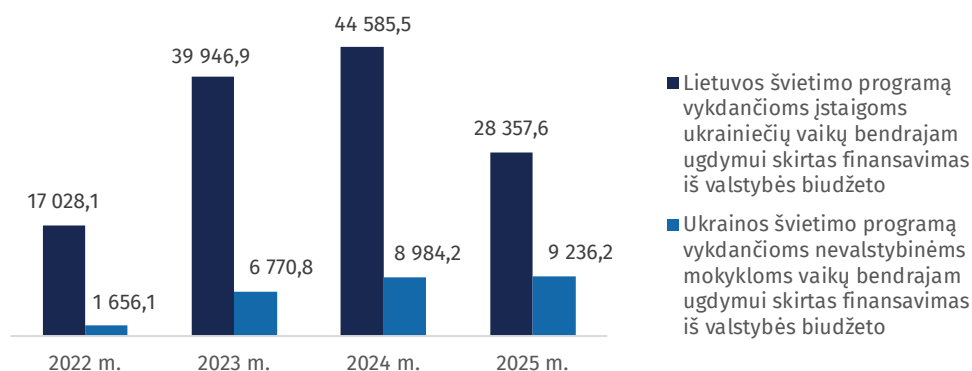
¹³⁹ Dėl duomenų trūkumo, nevertinome nuotoliu Ukrainos mokyklose ugdomiems vaikams skirto finansavimo, taip pat nevertinome užsienio valstybių (išskyrus Ukrainos) ir tarptautinių organizacijų švietimo programų vykdančiose mokyklose ugdomų užsieniečių vaikų skaičiaus, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių užsieniečių vaikų skaičiaus.

¹⁴⁰ Ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui speciali tikslinė dotacija ugdymo reikmėms finansuoti skiriama iš finansavimo šaltinio „Valstybės biudžeto lėšos, skirtos pagalbos priemonėms dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje“, vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-04-01 įsakymu Nr. V-491 patvirtintu Vaikų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, ugdymo ir pavėžėjimo į mokyklą ir atgal ir pedagoginių darbuotojų papildomam darbui apmokėti finansavimo tvarkos aprašu.

metais bendrajam ugdymui skirtų specialių tikslinių dotacijų¹⁴¹ (11 pav.). Tačiau duomenų apie ukrainiečių bendrajam ugdymui skirtų dotacijų panaudojimą ŠMSM neturi ir nesistemina.

80. Nevalstybinėse (privačiose) penkiose¹⁴² bendrojo ugdymo mokyklose, kuriose ugdymas vyksta pagal Ukrainos švietimo programą, 2024-09-01 duomenimis mokėsi 3 346¹⁴³ (34 proc. iš 9 750) ukrainiečių vaikų¹⁴⁴. Šių mokyklų vaikų bendrajam ugdymui finansavimas iš valstybės biudžeto audituojamu laikotarpiu padidėjo 5,6 karto nuo 1 656,1 tūkst. (2022 m.) iki 9 236,2 tūkst. Eur (2025 m.), o per 2022–2025 m. skirta iš viso 26 647,3 tūkst. Eur (11 pav.).

11 pav. Ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui skirtas finansavimas iš valstybės biudžeto, tūkst. Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktus duomenis

81. Kadangi atskiru priedu¹⁴⁵ buvo nurodomi pinigai, skirti vaikams, atvykusiems į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje¹⁴⁶, todėl 54 iš 60 savivaldybių pateikė duomenis apie skirtą ir panaudotą finansavimą ukrainiečių vaikų ugdymui, tačiau jie nėra sistemingai renkami, be to, nėra tikslūs. Nėra nustatytos metodikos, leidžiančios tiksliai apskaičiuoti, kiek ir kokioms ugdymo reikmėms buvo panaudota specialiųjų tikslinių dotacijų užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui (pavyzdys).

Savivaldybių paaiškinimų dėl užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirto finansavimo iš valstybės biudžeto duomenų pavyzdžiai

- ✓ Jurbarko r. sav.: savivaldybė negali detalizuoti, kiek tiksliai lėšų buvo skirta ir panaudota mokytojų priedams, kvalifikacijai ar švietimo pagalbai, todėl pateikiame bendrai skirtas ir panaudotas lėšas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose ugdomiems užsieniečiams vaikams finansuoti. Savivaldybei lėšos iš valstybės biudžeto yra skiriamos bendrai ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo finansavimui, kadangi renkami duomenys tik bendrajam ugdymui, skirtas lėšas išskaičiavome pagal ugdomų ukrainiečių vaikų skaičių.

¹⁴¹ 4 095 392,1 tūkst. Eur.

¹⁴² 2024-09-01 duomenimis šių nevalstybinių mokyklų buvo 4, o nuo 2024 m. spalio mėn. – 5.

¹⁴³ 2024-09-01 buvo 4-ios mokyklos: VŠĮ „Herojus“ (šioje mokykloje yra ugdomi ir ne ukrainiečiai vaikai pagal Lietuvos švietimo programą, tačiau išskirti jų finansavimo ŠMSM negali, nes skiriama bendra suma visai mokyklai), VŠĮ Charkivo mokykla Gravitacija, VŠĮ Tarptautinė Ukrainos mokykla, VŠĮ „Gravitas Schola“, o nuo 2024 m. spalio mėn. įsteigta dar viena (penkta) VŠĮ Rytų Europos mokykla (135 mokinių).

¹⁴⁴ ŠMSM išaiškinimas: jeigu vaikai mokosi pagal Ukrainos švietimo programą ukrainiečių mokomąja kalba, migranto statusas netaikomas (auditorių pastaba: todėl nėra taikomas migrantams nustatytas papildomas ugdymo reikmių koeficientas).

¹⁴⁵ Skiriant mokymo lėšas pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymus dėl specialios tikslinės dotacijos ugdymo reikmėms finansuoti paskirstymo pagal savivaldybes.

- ✓ Trakų r. sav.: skiriant mokymo lėšas pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymus dėl specialios tikslinės dotacijos ugdymo reikmėms finansuoti paskirstymo pagal savivaldybes, atskiru priedu buvo nurodomos sumos, skirtos vaikams, atvykusiems į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje. Atkreipiamė dėmesį, kad galime pateikti tik bendras sumas, kadangi nuo pat pradžių nebuvo nustatyta reikalavimo kaupti ir sisteminti duomenis pagal ugdymo pakopas (pradinį, pagrindinį ir vidurinį ugdymą) ar pagal konkrečius naudojimo tikslus. Dėl šios priežasties detalai pateikti lėšų paskirstymą negalima. Lėšos skirtos tam tikroms įstaigoms, kuriose mokėsi ukrainiečiai vaikai, tačiau praktikoje šios lėšos dažnai buvo naudojamos kompleksiskai – apimant kelias sritis vienu metu, todėl nėra galimybės tiksliai atskirti konkrečių sumų pagal tam tikras kategorijas.

82. 54 savivaldybių duomenimis, specialios tikslinės dotacijos ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui dažniausiai buvo skiriamos papildomam pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimui dėl darbo su vaikais, atvykusiais iš Ukrainos, taip pat švietimo pagalbai, pedagogų kvalifikacijos kėlimui, mokymo ir kt. priemonių įsigijimui.
83. Nustatėme, kad savivaldybės nerenka duomenų apie užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtą ir panaudotą finansavimą iš savivaldybių biudžeto. Šie asignavimai, skirti mokykloms, nediferencijuojami pagal vaiko pilietybę, atskira užsieniečių vaikų ugdymui skirtų pinigų apskaita nevykdoma, todėl tikslų sumų savivaldybės negalėjo pateikti.
84. Bendrojo ugdymo mokyklų išlyginamosioms lietuvių kalbos klasėms skiriama mokymo lėšų suma apskaičiuojama pagal praėjusių mokslo metų vidutinį metinį mokinių skaičių¹⁴⁷. Auditorių nuomone, toks finansavimo reglamentavimas lemia, kad pinigų išlyginamosioms klasėms vienais metais gali trūkti, o kitais metais skiriama per daug. Tą patvirtina ir mokyklos, kuriose yra išlyginamosios klasės¹⁴⁸.
85. Neturint informacijos, kiek užsieniečių vaikų ugdymui buvo skirta ir panaudota valstybės biudžeto dotacijų, nėra žinoma, ar skirti pinigai buvo panaudoti tikslingai ir efektyviai. Užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtų ir panaudotų valstybės biudžeto dotacijų duomenys yra svarbūs, norint įvertinti šiems vaikams teikiamo ugdymo veiksmingumą, nustatant, kokioms ugdymo reikmėms skiriant dotacijas pasiekiami geriausi jų mokymosi rezultatai.
86. ŠMSM nuomone, siekiant iš kitų ugdymo reikmių išskirti mokymo lėšų dalį užsieniečių vaikų ugdymui, reikėtų peržiūrėti lėšų skyrimą, apskaitą, atsiskaitymą specifinėje ir siaurojoje srityse. Taip ištraukiamas iš konteksto ir neadekvačiai sureikšminamas vienas švietimo aspektas. Tokių specifinių švietimo aspektų gali būti nesuskaičiuojama aibė, tačiau dėl ribotų išteklių būtina susitelkti į svarbiausius. Užsieniečių vaikų ugdymui skirto ir panaudoto finansavimo išskyrimas didintų administracinę našta visuose lygmenyse (mokykloms, savivaldybėms, NŠA, ŠMSM) ir ši našta būtų neproporcinga siekiamam tikslui.

2.3. Nevertinamas užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumas

87. Tarptautinis migrantų švietimo politikos tinklas „SIRIUS“ atliktuose tyrimuose¹⁴⁹ teigia, kad šalys, kuriose istoriškai buvo nedidelis migrantų skaičius, neturi sistemingo požiūrio į

¹⁴⁷ Vyriausybės 2018-07-11 nutarimu Nr. 679 patvirtintas Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas, 11 p.

¹⁴⁸ 2025-01-22 susitikimo su Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos nariais protokolas; 2025-06-10 susitikimo su Panevėžio V. Žemkalnio gimnazijos atstovais protokolas.

¹⁴⁹ 2024 m. „Siekiant geresnių duomenų migrantų švietimui: duomenų prieinamumo 14 ES valstybių narių žemėlapis“; 2025 m. „Migrantų švietimo politikos indeksas“.

duomenų apie migrantų švietimą rinkimą: Lietuva yra viena šalių, kurioje tam tikri duomenys apie migrantų mokinių mokymosi rezultatus renkami, tačiau jie renkami nereguliariai. Nesant sistemingos, reguliarios stebėsenos, nėra galimybės įvertinti pokyčių ir tendencijų.

88. Stebėseną turi būti organizuojama ir vykdoma valstybės, savivaldybės ir švietimo įstaigos lygmenimis¹⁵⁰. Jai vykdyti svarbūs rodikliai, iš kurių sužinoma planuoti, valdyti ir kontroliuoti reikalinga informacija, galinti padidinti valdymo veiksmingumą. Rodiklių sistema turi būti tinkama švietimo būklei ir kaitai stebėti įvairiais aspektais¹⁵¹. Analizavome, ar šalies mastu stebimi rodikliai, vertinantys užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatus. Vertinome, ar atsirinktų savivaldybių ir mokyklų švietimo stebėsenos rodiklių sąrašuose yra bent vienas tam pamatuoti skirtas rodiklis. Nagrinėjome, ar ŠMSM / NŠA atlieka užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą vertinimus ar analizes ir tai, ar visos atsirinktos savivaldybės analizuoja duomenis, susijusius su užsieniečių vaikų integracija bendrajame ugdyme.
89. Valstybės strateginių ir taktinių švietimo stebėsenos rodiklių sąraše nėra nė vieno rodiklio, vertinančio užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą rezultatyvumą¹⁵², nors į Lietuvą atvykstančių užsieniečių skaičius kasmet didėja¹⁵³, be to ES direktyvos įpareigoja užtikrinti užsieniečių vaikų ugdymą. Ministerijos ir Nacionalinės švietimo agentūros teigimu, nėra šių rodiklių poreikio, nes stebėseną atliekama kitais būdais (pvz., rengiant ministerijos metines veiklos ataskaitas ar švietimo apžvalgas). Nustatėme, kad dažniausiai šiuose dokumentuose pateikiami tik statistiniai duomenys¹⁵⁴ ir informacija apie tai, kokių priemonių buvo imtasi siekiant integraciją palengvinti.
90. Pastebime, kad 2022 m. švietimo apžvalgoje nurodoma, kokia dalis užsieniečių lanko neformaliojo švietimo veiklas, o 2024 m. apžvalgoje pateikta šiek tiek informacijos apie ukrainiečių ugdymosi pasiekimus¹⁵⁵, bet šio pobūdžio informacija švietimo apžvalgose yra fragmentiška ir nenuosekli. Auditorių vertinimu, tokia vykdoma stebėseną nėra pakankama siekiant pamatuoti užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumą.
91. Audituojamu laikotarpiu ministerija ir agentūra nevykdė užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą vertinimų ir analizių. Tokius vertinimus atliko nevyriausybinės organizacijos (toliau – NVO) ir (ar) akademinės srities atstovai, kurie audituojamu laikotarpiu kas dveji metai vertino pagrindines migrantų vaikų problemas bendrajame ugdyme ir teikė rekomendacijas¹⁵⁶. Šių tyrimų ir analizių išvadomis būtų tikslinga remtis švietimo politikos formuotojams priimant sprendimus dėl užsieniečių vaikų ugdymo ir integracijos.
92. Nustatėme, kad nė viena iš 10 atsirinktų savivaldybių į švietimo stebėsenos rodiklių sąrašą nėra įtraukusi ir nestebi rodiklių, vertinančių užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą

¹⁵⁰ Ten pat, 14 p.

¹⁵¹ Ten pat, 24 p.

¹⁵² 2 strateginiai rodikliai susiję su Lietuvoje besimokančiais ir studijuojančiais užsienio piliečiais, tačiau jie yra kiekybiniai ir parodo tik besimokančių, studijuojančių ar baigusią studijas užsieniečių dalį Lietuvoje.

¹⁵³ Nuo 2022–2023 iki 2024–2025 m. m. bendrajame ugdyme jų padaugėjo 37 proc. (nuo 10 699 iki 14 618 užsieniečių vaikų).

¹⁵⁴ Pvz., atvykusių iš užsienio vaikų skaičius ir dalis pagal pilietybę, ugdymo programas, mokomąją kalbą, miestus ar savivaldybes ir kt.

¹⁵⁵ Pagrindinio ugdymo pasiekimo patikrinimų, valstybinių brandos egzaminų rezultatai.

¹⁵⁶ Pvz., NVO Diversity Development Group „Savivaldybių atsakas į karo pabėgėlių iš Ukrainos priėmimą: iššūkiai ir gerosios patirtys“; VDU „Ukrainiečių pabėgėlių mokinių potencialo atskleidimas Lietuvos mokyklose – iššūkiai ir atviresnės visuomenės galimybės“ ir kt.

rezultatyvumą¹⁵⁷. Taip pat nė viena jų audituojamu laikotarpiu nėra atlikusi analizių ar vertinimų šia tema. 4 iš 10 savivaldybių duomenų, sietinų su užsieniečių vaikų integracija į bendrąjį ugdymą, nerenka, 5 – stebi užsieniečių skaičiaus pokyčius (statistiką) ir tik 1¹⁵⁸ iš mokyklų renka detalesnius duomenis apie kiekvienais metais atvykusius užsieniečius vaikus (pavyzdys).

Klaipėdos m. savivaldybės renkamų duomenų apie atvykusius užsieniečius vaikus pavyzdys

Klaipėdos m. savivaldybė renka informaciją apie kiekvienais metais atvykusius užsieniečius vaikus: jų pilietybę; ugdymo programa; lietuvių k. mokėjimo lygis; skiriamos konsultacijos (kiek valandų ir kokių mokomųjų dalykų); Bendrųjų ugdymo planų 10 priedo 4-9 p. įgyvendinimas.

93. Duomenų nerenkančios ir neanalizuojančios savivaldybės teigia, jog tai nebuvo aktualu, nors 7 iš 10 savivaldybių šių vaikų skaičius bendrajame ugdyme didėjo (pvz., Vilniaus m. savivaldybėje padidėjo 87 proc.)¹⁵⁹ Neanalizuojant šios informacijos, nėra galimybės įvertinti užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą pažangos savivaldybių lygmeniu.
94. Tik 1¹⁶⁰ iš 55 atsirinktų mokyklų yra apsibrėžusi ir stebi rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų integraciją, t. y. šių vaikų mokymosi pasiekimus, dalyvavimą neformaliajame ugdyme, jų tėvų įsitraukimą ir bendradarbiavimą¹⁶¹. Stebėdama šių rodiklių įverčių kaitą, mokykla vertina, kaip užsieniečiams vaikams sekasi mokytis, ar taikomi mokymosi metodai yra tinkami, kokia šių vaikų psichologinė būseną ir kt. Mokyklos, nematančios poreikio įsitraukti tokio pobūdžio rodiklių (11 iš 55), teigia, jog integraciją sudėtinga įvertinti, tam nėra įrankių ir aiškių vertinimo metodikų, taip būtų didinama administracinė našta. Visgi, didžioji dauguma (44 iš 55) mokyklų nurodė, jog tokie rodikliai būtų naudingi. Tarp dažniausiai įvardinamų rodiklių – užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygis ir pažanga, jų pasiekimų rezultatai (NMPP, PUPP, VBE¹⁶²), dalyvavimas neformaliojo švietimo veiklose, tėvų pasitenkinimas integracijos procesu (pavyzdys).

Mokyklų siūlomų rodiklių, vertinančių integracijos rezultatyvumą, pavyzdžiai

- ✓ Lietuvių kalbos mokėjimo lygis ir pažanga; Mokymosi rezultatai pagrindiniuose dalykuose; Dalyvavimas pamokose ir neformaliame ugdyme; Mokinio motyvacija ir emocinė savijauta; Tėvų įsitraukimas į ugdymo procesą.
- ✓ 1. Lietuvių kalbos išmokimo lygis 2. Dalyvavimas neformaliajame ugdyme 3. Dalyvavimas konkursuose, olimpiadose, varžybose 4. Dalyvavimas socialinėje pilietinėje veikloje.
- ✓ Mokyklos lankomumas; Lietuvių kalbos mokėjimo lygis; Tolimesnis ugdymo tęstinumas (Ar užsieniečiai vaikai tęsia mokslą Lietuvoje, pereina į aukštesnes klases, pasirenka profesinį ar aukštąjį mokslą).
- ✓ Dalyvavimas mokyklos bendruomenės renginiuose; Tėvų pasitenkinimas integracijos procesu; Tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime.

¹⁵⁷ 4 iš 10 savivaldybių stebi statistinius rodiklius apie užsieniečių vaikų ir (arba) grįžusių iš užsienio vaikų skaičių.

¹⁵⁸ Klaipėdos m. savivaldybė renka informaciją apie kiekvienais metais atvykusius užsieniečius vaikus: jų pilietybę; ugdymo programa; lietuvių k. mokėjimo lygis; skiriamos konsultacijos (kiek valandų ir kokių mokomųjų dalykų); Bendrųjų ugdymo planų 10 priedo 4-9 p. įgyvendinimas.

¹⁵⁹ NŠA duomenimis: Vilniaus r. sav. – 34 proc. (nuo 154 iki 207), Kauno m. sav. – 32 proc. (nuo 1 293 iki 1 712), Klaipėdos m. sav. – 12 proc. (nuo 1 167 iki 1 310), Tauragės m. sav. – 42 proc. (nuo 91 iki 129), Molėtų r. sav. – 81 proc. (nuo 27 iki 49), Švenčionių r. sav. – 18 proc. (nuo 50 iki 59).

¹⁶⁰ Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazija (remiantis ŠVIS duomenimis, 2024–2025 m. m. mokėsi 31 užsienietis).

¹⁶¹ Rodiklių pavyzdžiai: Mokinių, kurie mokosi išlyginamosiose klasėse / grupėse ir pasiekia mokymosi lygį, pagal kurį gali mokytis bendrose klasėse dalis; Renginių, kuriuose dalyvauja atvykę / grįžę į Lietuvą mokiniai, skaičius; Integracinių renginių, į kuriuos įtraukiami tėvai, skaičius; Diskusijose dalyvavusių tėvų dalis.

¹⁶² Nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai; Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimai; Valstybiniai brandos rezultatai.

95. Mokyklų teigimu, tokie rodikliai leistų sistemingai stebėti ir objektyviai įvertinti integracijos eigą, pažangą ir iššūkius, padėtų pagrįstai planuoti išteklius ir pagalbos priemones, sudarytų sąlygas palyginti mokyklų rezultatus. Dabartiniuose švietimo stebėsenos rodikliuose užsieniečių vaikų rezultatai įtraukiami į bendrą statistiką (jų neatskiriant), o tai dažnai daro įtaką bendram mokyklos rodiklio reikšmės sumažėjimui (pavyzdys).

Mokyklų komentarai dėl rodiklių, vertinančių užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumą, poreikio

- ✓ Augant užsieniečių vaikų skaičiui mokyklose, tampa vis svarbiau sistemingai stebėti ir vertinti jų integracijos procesus bei pasiektus rezultatus. Tokie rodikliai leistų objektyviai įvertinti, kaip sėkmingai užsieniečių vaikai įsitraukia į švietimo sistemą, kokių iššūkių jie patiria bei kokių papildomų priemonių gali prireikti tiek mokykloms, tiek savivaldybėms ar valstybės institucijoms. Be to, rodikliai sudarytų sąlygas lyginti skirtingų regionų ar mokyklų rezultatus ir priimti duomenimis grįstus sprendimus integracijos srityje.
 - ✓ Ataskaitų rinkiniuose visi mokiniai sudedami į bendras rodiklių lenteles neišskiriant užsieniečių ir lietuvių ir tai mažina mokyklos bendrus rezultatus.
-
96. Užsieniečių vaikų skaičiui šalyje augant, o mokykloms nestebint rodiklių, vertinančių integracijos į bendrąjį ugdymą rezultatyvumą, nėra galimybės įvertinti pažangos, tendencijų ir priimti įrodymais grįstų sprendimų šioje srityje. Siekiant visapusiškų duomenų rodikliai galėtų būti nustatyti tiek valstybiniu, tiek savivaldybių ir švietimo įstaigų lygmeniu. Rodikliais paremta stebėseną ir sistemingą duomenų analizę yra būtina sąlyga kokybiškam švietimui ir sklandžiai integracijai užtikrinti.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: Sukūrus nacionalinį užsieniečių vaikų ugdymo ir integracijos modelį (numačius kryptis, priemones ir rodiklius) bus užtikrinta rezultatyvesnė užsieniečių vaikų integracija į bendrojo ugdymo sistemą. Daugiau nei pusė užsieniečių vaikų mokysis lietuvių mokomąja kalba; ženkliai sumažės užsieniečių vaikų, nepasiekusių slenkstinio lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų lygio; du trečdaliai užsieniečių vaikų pirmuosius atvykimo metus lietuvių kalbos mokysis intensyviu būdu ir gaus reikiamą švietimo pagalbą; visiems užsieniečiams vaikams bus sudaromi individualūs ugdymo planai; kiekvienais metais pedagogai tobulins kvalifikaciją dėl užsieniečių vaikų ugdymo.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
1-asis pagrindinis audito rezultatas ✓ Ne visos savivaldybės organizuoja užsieniečiams vaikams bent vieną išlyginamąją klasę: 2022-09-01 duomenimis 11-oje, 2023-09-01 – 7-iose, 2024-09-01 – 4-iose iš 60 savivaldybėse buvo steigiamos šios klasės. ✓ 33 proc. (18 iš 55) atsirinktų mokyklų visus užsieniečius vaikus arba dalį jų pirmuosius atvykimo metus lietuvių kalbos mokė atskirai nuo klasės. ✓ 25 proc. (14 iš 55) atsirinktų mokyklų visiems arba daliai užsieniečių vaikų, pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, yra nustatę	Didelės svarbos 1. Siekiant, kad užsieniečių vaikų integracija į švietimo sistemą būtų rezultatyvi, sukurti nacionalinį užsieniečių vaikų ugdymo ir integracijos modelį ir jį įtvirtinti teisės aktuose	Užsieniečių vaikų, nepasiekusių slenkstinio lygio (4 balų) lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (PUPP), dalis (proc.)	52	15	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2029-12-31
		Užsieniečių vaikų, besimokančių lietuvių mokomąja kalba, dalis (proc.)	44	60		
		1.1. Teisės aktuose nustatyti užsieniečių vaikų integracijos modelį: ugdymo organizavimą, lietuvių kalbos gebėjimų ugdymą, švietimo pagalbos teikimą adaptaciniu laikotarpiu, kultūrinę integraciją ir pan. (taip pat įgyvendina Rekomendacijas Nr. 2.1 ir Nr. 3.1).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
	Didelės svarbos 2. Tam, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų sudarytos tolygios galimybės išmokti lietuvių kalbą: 2.1. Užtikrinti, kad didžioji dalis užsieniečių vaikų (išskyrus pradinio ugdymo mokinius) pirmuosius atvykimo metus mokytųsi intensyviu būdu: išlyginamosiose klasėse arba visas lietuvių kalbos pamokas atskirai nuo klasės;	Užsieniečių vaikų dalis (proc.), kurie pirmuosius atvykimo į Lietuvą metus, mokėsi lietuvių kalbos intensyviu būdu: išlyginamosiose klasėse arba visas lietuvių kalbos pamokas atskirai nuo klasės	n. d.	80	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2029-12-31
	Užsieniečių vaikų dalis (proc.), kuriems, pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, nustatomas lietuvių kalbos mokėjimo lygis (A1-B2) pagal standartizuotą lietuvių kalbos testą	n. d.	100			

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
<p>lietuvių kalbos mokėjimo lygį (A1-B2).</p> <p>✓ Trūksta parengtų standartizuotų testų lietuvių kalbos mokėjimo lygiui nustatyti užsieniečiams vaikams.</p> <p>✓ ŠMSM nėra nustačiusi, kiek minimaliai savaitinių lietuvių kalbos pamokų (valandų) turi būti dėstoma užsienių valstybių ir tarptautinių organizacijų ugdymo programas vykdančiose mokyklose.</p>	<p>2.2. Parengti standartizuotus testus užsieniečių vaikų lietuvių kalbos kompetencijos lygiui nustatyti (A1-B2). Nustatyti, kas ir kada užsieniečius vaikus turi testuoti.</p> <p>2.3. Nustatyti lietuvių kalbos minimalų savaitinių pamokų skaičių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančioms mokykloms pagal skirtingas mokinių amžiaus grupes. Nustatyti, kad užsieniečių vaikų lietuvių kalbos lygis turi būti testuojamas. Atlikti šių mokyklų vertinimus dėl lietuvių kalbos programos įgyvendinimo.</p> <p>2.4. Užtikrinti užsienio valstybės institucijų grįžtamąjį ryšį Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai apie mokyklų, vykdančių užsienio valstybės švietimo programą, ugdymo kokybę.</p>	Užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančių mokyklų dalis (proc.), kuriose dėstomas lietuvių kalbos pamokų skaičius yra lygus (arba didesnis) nustatytam minimaliam lietuvių kalbos pamokų skaičiui pagal mokinių ugdymo programas (pradinis, pagrindinis, vidurinis, arba klases, arba vaikų amžiaus grupes) ir kuriose vykdomas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos testavimas	0	100		
		Mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą dalis (proc.), apie kurių ugdymo kokybę Švietimo mokslo ir sporto ministerijai teikiamas atsakingų užsienio valstybės institucijų vertinimas	n. d.	100		
	2.1. Teisės aktuose nustatyti užsieniečių vaikų integracijos modelį: ugdymo organizavimą, lietuvių kalbos gebėjimų ugdymą, švietimo pagalbos teikimą adaptaciniu laikotarpiu, kultūrinę integraciją ir pan. (taip pat įgyvendina Rekomendacijas Nr. 1 ir Nr. 3.1).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-06-30
	2.2. Sukurti sistemą, kad pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, užsieniečiams vaikams, atvykusiems mokyti į bendrojo ugdymo mokyklas būtų patikrinamas lietuvių kalbos mokėjimo lygis pagal standartizuotus lietuvių kalbos mokėjimo lygių testus (A1-B2).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2029-06-30
	2.3. Teisės aktuose, reglamentuojančiuose užsienio valstybių ar tarptautinių organizacijų švietimo programų vykdymą, nustatyti minimalų lietuvių kalbos pamokų skaičių, nustatant pereinamąjį laikotarpį dėl lietuvių kalbos pamokų skaičiaus toms mokykloms, kurios jau vykdo užsienio valstybių ar tarptautinių organizacijų švietimo programas.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2026-06-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	2.4. Atlikti planinį patikrinimą dėl užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programų vykdymo sąlygų laikymosi pasirinktose mokyklose, vykdančiose užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, taip pat įsitikinti, kad užsienio valstybės ar tarptautinės organizacijos kompetentinga institucija prižiūri švietimo programų kokybę ir vykdo šių mokyklų veiklos vertinimą.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Nacionalinė švietimo agentūra	2028-12-31
1-asis pagrindinis audito rezultatas	Vidutinės svarbos				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-12-31
✓ Ne visose mokyklose užsieniečiams vaikams sudaromi individualūs ugdymo planai: 51 proc. pasirinktų mokyklų IUP sudaro ne visiems arba nesudaro nei vienam užsieniečiui.	3. Siekiant, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų suteikiama reikiama švietimo pagalba, reikalinga jų sėkmingai integracijai bendrojo ugdymo mokyklose:	Užsieniečių vaikų, adaptaciniu laikotarpiu ¹⁶³ gavusių švietimo pagalbą, dalis (proc.) nuo tų, kuriems adaptaciniu laikotarpiu nustatytas švietimo pagalbos poreikis	n. d.	80		
✓ Ne visose mokyklose adaptaciniu laikotarpiu užsieniečiams vaikams teikiama mokinio padėjėjo pagalba: 47 proc. (26 iš 55) mokyklų neskyrė mokinio padėjėjų užsieniečiams, 42 proc. (23 iš 55) skyrė, tačiau ne visiems užsieniečiams vaikams.	3.1. Nustatyti, kokia švietimo ir mokymosi pagalba ir kokiais atvejais turi būti skiriama užsieniečiams vaikams adaptaciniu laikotarpiu. 3.2. Kasmet rinkti duomenis apie švietimo pagalbos poreikį ir faktinį jos suteikimą (pagal konkrečius specialistus) užsieniečiams vaikams.	Užsieniečių vaikų, kuriems pirmaisiais atvykimo metais sudaromas individualus ugdymo planas, dalis (proc.)	n. d.	100		
✓ Ne visose mokyklose yra galimybė užsieniečiams vaikams skirti psichologinę pagalbą: 7 proc. (4 iš 55) pasirinktų mokyklų užsieniečiams vaikams psichologo neskyrė.	3.1. Teisės aktuose nustatyti užsieniečių vaikų integracijos modelį: ugdymo organizavimą, lietuvių kalbos gebėjimų ugdymą, švietimo pagalbos teikimą adaptaciniu laikotarpiu, kultūrinę integraciją ir pan. (taip pat įgyvendina Rekomendacijas Nr. 1 ir Nr. 2.1). 3.2. Papildyti švietimo informacinę sistemą funkcionalumais, leidžiančiais kaupti ir analizuoti duomenis apie švietimo pagalbos poreikį ir faktinį jos suteikimą (pagal atskirus švietimo pagalbos specialistus) iš užsienio atvykusiems mokyti pagal bendrojo ugdymo programas mokiniams. 3.3. Parengti informaciją apie švietimo ir ugdymo pagalbos teikimą iš užsienio mokyti pagal bendrojo ugdymo programas atvykusiems vaikams.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-06-30
					Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2026-06-30
					Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-06-30

¹⁶³ Adaptaciniu laikotarpiu laikome pirmuosius dvejus metus nuo atvykimo į Lietuvą, nes skiriamas papildomas finansavimas.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM ir NŠA neturi susistemintų duomenų apie užsieniečiams vaikams skirtų švietimo pagalbos specialistų, mokinio padėjėjų mastą ir poreikio. 						
1-asis pagrindinis audito rezultatas <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lietuvoje nėra atskiros nacionalinės pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programos/modulio, skirto užsieniečių vaikų ugdymui. ✓ Visos 10 audito metu pasirinktų savivaldybių kasmet nevykdė pedagogų kvalifikacijos tobulinimo mokymų, susijusių su užsieniečių vaikų ugdymu, o 6 savivaldybės – nevykdė šių mokymų nė vienais audituojamais metais. ✓ Iš pasirinktų mokyklų, 16 proc. (9 iš 55) švietimo įstaigų pedagogai audituojamu laikotarpiu nė vienais mokslo metais nedalyvavo kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (mokymuose) dėl 	Vidutinės svarbos 4. Tam, kad pedagogai įgytų reikiamų kompetencijų ir būtų pasirengę ugdyti užsieniečius vaikus, parengti atskirą nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą/modulį, skirtą užsieniečių vaikų ugdymui.	Pedagogų skaičius, baigusių užsieniečių vaikų ugdymui skirtą nacionalinę kvalifikacijos tobulinimo programą	60	100 ¹⁶⁴	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-12-31
	4.1. Užtikrinti nacionalinės kvalifikacijos tobulinimo programos, kurią vykdo pedagogų rengimo centras ir kuri skirta stiprinti mokytojų kompetencijas ugdyti kitakalbius vaikus, įgyvendinimą.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-01-31

¹⁶⁴ Asmenų kiekvienais mokslo metais.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
<p>užsieniečių vaikų ugdymo.</p> <p>✓ 29 proc. (16 iš 55) pasirinktų mokyklų nurodė, kad joms nepakanka 2022–2025 m. laikotarpiu organizuotų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių/mokymų užsieniečių vaikų ugdymo tema.</p>						
<p>2-asis pagrindinis audito rezultatas</p> <p>✓ 1 iš 7 NPP trečiojo tikslo uždavinių susijęs su užsieniečių vaikų integracija į bendrojo ugdymo sistemą, tačiau nėra numatytų rodiklių, kurie pamatuotų šio uždavinio įgyvendinimą. XX LR Vyriausybės programoje nėra išskirti užsieniečių vaikų ugdymosi poreikiai.</p> <p>✓ ŠMSM ŠPP numatytas trečiasis uždavinys, susijęs su užsieniečių vaikų ugdymu, tačiau atskiros pažangos priemonės ir rodikliai šiam uždaviniui nenumatyti.</p> <p>✓ 9 iš 10 pasirinktų savivaldybių 2022–2025 m. strateginio planavimo</p>	<p>Vidutinės svarbos</p> <p>5. Siekiant, kad būtų sudarytos prielaidos kryptingai ir koordinuotai užsieniečių vaikų integracijai į bendrojo ugdymo sistemą:</p> <p>5.1. nustatyti užsieniečių vaikų integracijos priemones ir rodiklius švietimo strateginio planavimo dokumentuose;</p> <p>5.2. nustatyti atsakomybes ŠMSM ir savivaldybėms dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą.</p>	<p>Migrantų integracijos politikos indeksas (MIPEX) švietimo srityje (Lietuvos surinkti balai iš 100)</p>	43	60	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2030-12-31
	5.1. Rengiant strateginius švietimo srities dokumentus (pažangos priemones) numatyti veiksmus ir atskiras veiklas dėl užsieniečių vaikų integracijos į švietimo įstaigas				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2029-12-31
	5.2. Įvertinti sistemiskai teisės aktus, reglamentuojančius atsakomybių ir funkcijų pasidalinimą tarp švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atskirų padalinių ir specialistų bei savivaldybių koordinuojant ir vykdant užsieniečių vaikų ugdymą, parengti jų pakeitimus				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2026-12-31
	5.3. Pateikti rodiklio analizę 2025 m. ir vėlesnėse Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos veiklos ataskaitose, rodiklį įtraukti į 2027 – 2029 m. Strateginį veiklos planą.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-06-30

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
<p>dokumentuose nėra numatyta tikslų ir uždavinių, susijusių su užsieniečių vaikų bendruoju ugdymu.</p> <p>✓ ŠMSM ir savivaldybių nuostatuose nėra numatytos funkcijos dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą. Ministerijos nei vienam darbuotojui pareigybių aprašyme nėra numatytos specializacijos dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą.</p>						
<p>2-asis pagrindinis audito rezultatas</p> <p>✓ Sisteminga užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą stebėseną nėra užtikrinama, nes švietimo stebėsenos rodiklių sąraše nėra nustatytų rodiklių, vertinančių integracijos rezultatyvumą.</p> <p>✓ 1 iš 55 pasirinktų mokyklų yra nusimačiusi ir stebi rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų</p>	<p>Didelės svarbos</p> <p>6. Siekiant įvertinti užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumą, efektyvumą ir finansavimo pagrįstumą:</p> <p>6.1. šalies (nacionaliniu), savivaldybių ir mokyklų lygiu nustatyti rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatus ir šiuos duomenis kasmet vertinti ir analizuoti;</p> <p>6.2. atlikti analizę, siekiant nustatyti, ar dabartinis ugdymo reikmių koeficientas, skirtas užsieniečių vaikų ugdymui finansavimui apskaičiuoti per metus, yra pakankamas užtikrinti intensyvių</p>	<p>Valstybės (taktinių) švietimo stebėsenos rodiklių sąraše esančių rodiklių, skirtų stebėti užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą rezultatus, skaičius (vnt.)</p>	0	2	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-12-31
	<p>Savivaldybių, kurios sistemingai renka ir analizuoja duomenis pagal užsieniečių vaikų integracijos pažangai matuoti skirtus rodiklius, dalis (proc.)</p>	0	100			
	<p>Atlikta analizė dėl užsieniečių vaikams skirto ugdymo reikmių koeficiento pagrįstumo</p>	Neatlikta analizė	Atlikta analizė			

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
integracijos rezultatyvumą.	lietuvių kalbos mokymą ir reikiamą švietimo pagalbą.					
✓ Nevykdoma užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirto ir panaudoto finansavimo stebėseną nei šalies, nei savivaldybių mastu.	6.1. Patvirtinti valstybės (taktinių) švietimo stebėsenos rodiklių sąrašą, skirtą stebėti užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą rezultatus.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-06-30
	6.2. Ministerijos strateginį veiklos planą ir metinės veiklos ataskaitą papildyti užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą rodikliais ir jų analize.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-06-30
	6.3. Atlikti analizę, siekiant nustatyti, ar Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 1 priedo 2.1 ir 2.1.4 papunkčiais („migrantams“) nustatytas papildomo ugdymo finansavimo užsieniečiams (ir kartu visiems migrantams) teisinis reglamentavimas tinkamas ir ar šiam ugdymui skirtos pakankamos lėšos. Atlikus analizę ir paaiškėjus, kad finansavimas nėra pakankamas, kreiptis į Finansų ministeriją dėl papildomo finansavimo valstybės biudžeto projekto formavimo metu ir esant poreikiui tikslinti Aprašą dėl finansavimo dydžio ir teisinio reglamentavimo (detalizuojant kokioms ugdymo reikmėms skiriamos lėšos „migrantams“).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-01-02

* Detalūs pokyčių vertinimo rodiklių duomenys pateikti 3 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Nacionalinė švietimo agentūra.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai gali būti tikslinami arba keičiami Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas pateikiamas Valstybės kontrolės atvirose duomenyse www.valstybeskontrolė.lt.

Veiklos audito 2-ojo departamento vadovė

Vilma Maslauskienė

Vyriausioji valstybinė auditorė-audito grupės vadovė

Rasa Pupeikytė-Usačiova

PRIEDAI

1 priedas.	Santrumpos ir sąvokos	54
2 priedas.	Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai	55
3 priedas.	Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys	61
4 priedas.	Užsieniečių vaikų 2024–2025 m. m. valstybinių brandos egzaminų rezultatai	64
5 priedas.	Užsieniečių vaikų 2024–2025 m. m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų rezultatai	65
6 priedas.	Nacionalinių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų renginiai, atliepantys užsieniečių vaikų ugdymą	66
7 priedas.	Atsirinktose savivaldybėse 2022–2025 m. vykę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginiai dėl užsieniečių vaikų ugdymo	67
8 priedas.	XX LR Vyriausybės programos nuostatų palyginimas	68
9 priedas.	Švietimo plėtros programos 3.3 pažangos uždavinio rodikliai	69
10 priedas.	Tarptautinio SIRIUS migrantų švietimo politikos įgyvendinimo tyrimo rezultatai	70

Santrumpos ir sąvokos

Bendrasis ugdymas (BU) – pradinis ugdymas, pagrindinis ugdymas, vidurinis ugdymas

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

ES – Europos Sąjunga

IUP – individualus ugdymosi planas

KTU – Kauno technologijos universitetas

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

LSU – Lietuvos sporto universitetas

MRU – Mykolo Romerio universitetas

NMPP – Nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas

NŠA – Nacionalinė švietimo agentūra

NPP – Nacionalinis pažangos planas

PPT – pedagoginė psichologinė tarnyba

PUPP – pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas

SUP – specialieji ugdymosi poreikiai

SVP – strateginis veiklos planas

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

ŠPP – švietimo plėtros programa

ŠVIS – švietimo valdymo informacinė sistema

VBE – valstybinis brandos egzaminas

VDU – Vytauto Didžiojo universitetas

VGK – vaiko gerovės komisija

VU – Vilniaus universitetas

Užsienietis – asmuo, kuris nėra Lietuvos Respublikos pilietis, neatsižvelgiant į tai, ar jis turi kurios nors užsienio valstybės pilietybę, ar neturi jokių.

Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
1.1 Mažiau nei pusė užsieniečių vaikų ugdomi lietuvių mokomąja kalba	<p><i>Audito 2.1 klausimas:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visose savivaldybėse užsieniečiai vaikai priimami į bendrojo ugdymo įstaigas (mokyklas); 2. Ne mažiau nei 60 proc. užsieniečių vaikų mokosi bendrojo ugdymo įstaigose lietuvių kalba 	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome LR Švietimo įstatymą, Švietimo įstatymo Nr. I-1489 30 ir 43 str. pakeitimo įstatymo projekto aiškinamąjį raštą, 2024-12-04 išvadą 12-01-2412 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 30 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto“, 2023 m. EBPO švietimo apžvalgą, 2022 m. EBPO ataskaitą „Tarptautinės migracijos perspektyvos“, 2020 m. analizę „Migrantų integravimas bendrojo ugdymo mokyklose“, 2024 m. apžvalgą „Igalinantis švietimas: įtraukios daugiakultūrės aplinkos plėtojimas bendrajame ugdyme“, „Lietuvos teisė 2024: esminiai pokyčiai“, „Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašą“, Latvijos tarptautinių mokyklų įstatymą. <p>Atranka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Profesiniu sprendimu, nestatistinės atrankos būdu atsirinkome 10 savivaldybių iš 60, kuriose 2024–2025 m. m. ugdomi 6 523 (70 proc.) užsieniečių, iš jų 64 proc. (3593) ukrainiečių. ✓ Iš 10 atrinktų savivaldybių nestatistinės atrankos būdu, profesiniu sprendimu pagrindinio tyrimo procedūroms, atsirinkome 55 bendrojo ugdymo mokyklas, kuriose užsieniečiai vaikai ugdomi pagal Lietuvos švietimo programą (Vilniaus m. sav. – 19, Kauno m. – 9, Klaipėdos m. – 7, Šiaulių m. – 4, Panevėžio m. – 4, Vilniaus r. – 4, Tauragės r., Palangos m., Švenčionių r. ir Molėtų r. po 2 mokyklas). Atrinktose 55 mokyklose mokosi 51 proc. (4762) užsieniečių, iš jų 46 proc. (2580) ukrainiečių. <p>Duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analizavome ŠMSM ir NŠA pateiktą informaciją, švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenis, atsirinktų 10 savivaldybių pateiktą informaciją, Lenkijos, Čekijos, Slovakijos ir Vokietijos AAI teiktą informaciją. <p>Palyginamoji analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lyginome užsieniečių ir ukrainiečių vaikų, besimokančių skirtingose Lietuvos savivaldybėse, skaičius. Taip pat lyginome, kokia dalis užsieniečių 2022–2023, 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. mokėsi lietuvių mokomąja kalba, ir kokia dalis – kitomis kalbomis. Lyginome Lietuvos ir kitų šalių numatytus reikalavimus dėl užsienio valstybių programas vykdančių mokyklų steigimo. <p>Pokalbiai su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM, NŠA, atsirinktų savivaldybių ir mokyklų atstovais.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
<p>1.2. Užsieniečiams vaikams nesudaromos tolygios galimybės išmolti lietuvių kalbą</p>	<p><i>Audito 2.2 klausimas:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visos savivaldybės organizuoja užsieniečiams vaikams bent vieną išlyginamąją klasę; 2. Visose atrinktose ugdymo įstaigose užsieniečiai vaikai ugdomi bendrosiose klasėse yra papildomai mokomi lietuvių kalbos adaptaciniu laikotarpiu; 3. Visose atrinktose ugdymo įstaigose užsieniečiams vaikams pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui nustatomas kalbinės kompetencijos lygmuo; 4. ŠMSM nustatyti reikalavimai dėl lietuvių kalbos mokymo Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose mokyklose; 5. Visose Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose nevalstybinėse mokyklose yra mokoma lietuvių kalbos; 	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome 2020 m. EK patvirtintą 2021–2027 m. Integracijos ir įtraukties veiksmų planą, LR Švietimo įstatymą, LRV patvirtintą „Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašą“, ŠMSM patvirtintus 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosius ugdymo planus, Nacionalinių mokinių pasiekimų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų ir valstybinių brandos egzaminų pritaikymo mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašą, ŠMSM aplinkraščius „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“, „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais“, „Dėl ukrainiečių vaikų ir mokinių ugdymo 2024–2025 mokslo metais“, Council of Europe Consultation Group on the Children of Ukraine (CGU) Mapping study on children of Ukraine's access to education in Council of Europe member states <p>Atranka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Profesiniu sprendimu, nestatistinės atrankos būdu pasirinkome 10 savivaldybių iš 60, kuriose 2024–2025 m. m. ugdomi 6 523 (70 proc.) užsieniečių, iš jų 64 proc. (3593) ukrainiečių. ✓ Iš 10 atrinktų savivaldybių nestatistinės atrankos būdu, profesiniu sprendimu pagrindinio tyrimo procedūroms, pasirinkome 55 bendrojo ugdymo mokyklas, kuriose užsieniečiai vaikai ugdomi pagal Lietuvos švietimo programą (Vilniaus m. sav. – 19, Kauno m. – 9, Klaipėdos m. – 7, Šiaulių m. – 4, Panevėžio m. – 4, Vilniaus r. – 4, Tauragės r., Palangos m., Švenčionių r. ir Molėtų r. po 2 mokyklas). Atrinktose 55 mokyklose mokosi 51 proc. (4762) užsieniečių, iš jų 46 proc. (2580) ukrainiečių. <p>Duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analizavome ŠMSM, NŠA, savivaldybių, atrinktų bendrojo ugdymo mokyklų ir Ukrainos švietimo programas vykdančių nevalstybinių mokyklų pateiktus duomenis. <p>Palyginamoji analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lyginome 2022–20223, 2023–2024, 2024–2025 m. m. išlyginamosiose klasėse besimokiusių užsieniečių ir ukrainiečių vaikų skaičių skirtingose savivaldybėse, pasirinktų mokyklų užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymąsi atskirai nuo klasės, pasirinktų mokyklų užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygio nustatymą, Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančių nevalstybinių mokyklų lietuvių kalbos pamokų skaičių, aiškinomės, ar vykdoma priežiūra kaip Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose laikomasi ŠMSM aplinkraščio rekomendacijų dėl ukrainiečių vaikų nuotolinio ugdymo, lyginome užsieniečių 2021–2025 m. PUPP ir VBE rezultatus. <p>Pokalbiai su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM, NŠA, pasirinktų bendrojo ugdymo mokyklų atstovais, pasirinktų 10 savivaldybių švietimo skyrių, PPT atstovais, Ukrainos švietimo programą vykdančių nevalstybinių mokyklų atstovais.
<p>1.3 Užsieniečiams vaikams trūksta reikiamos švietimo pagalbos bendrojo ugdymo mokyklose</p>	<p><i>Audito 2.3 klausimas:</i></p>	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome LR Švietimo įstatymą, ŠMSM, SAM ir ADM 2011-07-13 įsakymu Nr. V-1265/V-685/A1-317 patvirtintą Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>1. Visose atrinktose ugdymo įstaigose užsieniečiams mokiniams yra sudaryti individualūs ugdymosi planai adaptaciniu laikotarpiu;</p> <p>2. Visose atrinktose ugdymo įstaigose užsieniečiams mokiniams teikiama mokinio padėjėjo pagalba adaptaciniu laikotarpiu;</p> <p>3. Visose atrinktose ugdymo įstaigose užsieniečiams mokiniams, kuriems nustatytas psichologo pagalbos poreikis, ši pagalba yra teikiama adaptaciniu laikotarpiu;</p> <p>4. Visose pasirinktose ugdymo įstaigose numatyta bent 1 priemonė bendradarbiauti su užsieniečių vaikų tėvais</p>	<p>ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašą, 2022-04-08 ŠMSM viceministro raštą Nr. SR-1278 „Švietimo pagalba karo Ukrainoje kontekste“, 2022 m. ŠMSM aplinkraštį „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“, 2022 m. pažymą „Dėl bendrojo ugdymo programos mokinių, atvykusių į Lietuvos respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, ugdymo organizavimo“, ŠMSM patvirtintus 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. bei 2021–2022 ir 2022–2023 m. m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosius ugdymo planus, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašą“, 2024 m. švietimo apžvalgą „Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. 1 dalis“, 2024 m. Europos komisijos ataskaitą „Pabėgusių vaikų iš Ukrainos įtraukimas į ES švietimo sistemas.2023–2024“, SIRIUS 2025 m. vertinimą „Migrantų švietimo politikos indeksas“, 2018 m. Euridyce ataskaitą „Migrantų kilmės mokinių integravimas į mokyklas Europoje: nacionalinė politika ir priemonės.</p> <p>Atranka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Profesiniu sprendimu, nestatistinės atrankos būdu pasirinkome 10 savivaldybių iš 60, kuriose 2024–2025 m. m. ugdomi 6 523 (70 proc.) užsieniečių, iš jų 64 proc. (3593) ukrainiečių. ✓ Iš 10 atrinktų savivaldybių nestatistinės atrankos būdu, profesiniu sprendimu pagrindinio tyrimo procedūroms, pasirinkome 55 bendrojo ugdymo mokyklas, kuriose užsieniečiai vaikai ugdomi pagal Lietuvos švietimo programą (Vilniaus m. sav. – 19, Kauno m. – 9, Klaipėdos m. – 7, Šiaulių m. – 4, Panevėžio m. – 4, Vilniaus r. – 4, Tauragės r., Palangos m., Švenčionių r. ir Molėtų r. po 2 mokyklas). Atrinktose 55 mokyklose mokosi 51 proc. (4762) užsieniečių, iš jų 46 proc. (2580) ukrainiečių. <p>Duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analizavome ŠMSM, NŠA, pasirinktų savivaldybių ir mokyklų pateiktą informaciją, švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenis, Pedagoginių psichologinių tarnybų (PPT), Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinės sąjungos pateiktą informaciją. <p>Palyginamoji analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lyginome pasirinktų mokyklų sudaromus individualius ugdymo planus užsieniečiams vaikams, pasirinktų savivaldybių praktikas organizuojant švietimo pagalbos teikimą užsieniečiams vaikams. Lyginome užsieniečių ir Lietuvos piliečių vaikų dalyvavimo neformaliojo švietimo veiklose rodiklius. <p>Pokalbiai su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM, NŠA, pasirinktų savivaldybių, mokyklų ir PPT, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos atstovais.
1.4. Nenuoseklus pedagogų kvalifikacijos tobulinimas ugdyti užsieniečius vaikus	<p><i>Audito 2.5 klausimas:</i></p> <p>1.Nacionalinėse pedagogų kvalifikacijos kėlimo programose kasmet yra įtrauktas bent 1 renginys/mokymai, susiję su užsieniečių vaikų ugdymu;</p> <p>2.Kasmet visos pasirinktos savivaldybės vykdyd bent 1 pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginį/mokymus, susijusius su užsieniečių vaikų ugdymu;</p>	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome ŠMSM 2020-04-02 įsakymu Nr. V-504 patvirtintus Pedagoginių darbuotojų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus, ŠMSM 2022-12-13 įsakymu Nr. V-1942 patvirtintą Pedagoginių darbuotojų 2023–2025 metų prioritetines kvalifikacijos tobulinimo sritis, ŠMSM 2023-01-03 įsakymu Nr. V-3 patvirtintą Reikalavimų PKT programoms ir nacionalinėms kvalifikacijos tobulinimo programoms ir nacionalinių kvalifikacijos tobulinimo programų vertinimo, akreditavimo ir registravimo tvarkos aprašą, NŠA 2021-03-19 įsakymu Nr. VK-159 patvirtintą PKT stebėsenos vykdymo aprašą, 2023 m.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>3. Visų pasirinktų ugdymosi įstaigų (mokyklų) bent 1 pedagogas kasmet dalyvauja kvalifikacijos kėlimo mokymuose dėl užsieniečių vaikų ugdymo.</p>	<p>PKT stebėsenos ataskaitą, 2025 m. SIRIUS tarptautinį vertinimą „Migrantų švietimo politikos indeksas“</p> <p>Duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analizavome ŠMSM ir NŠA pateiktus duomenis; pasirinktų 10 savivaldybių ir 55 bendrojo ugdymo mokyklų pateiktą informaciją; akredituotų pedagogų rengimo centrų (VU, VDU ir jungtinio centro (sudaryto iš KTU, LSU, MRU ir Vilniaus kolegijos) pateiktą informaciją. Analizavome 9 Lietuvos aukštųjų mokyklų viešai pateikiamą informaciją apie pedagogikos (edukologijos) studijų programas. <p>Atranka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Profesiniu sprendimu, nestatistinės atrankos būdu pasirinkome 10 savivaldybių iš 60, kuriose 2024–2025 m. m. ugdomi 6 523 (70 proc.) užsieniečių, iš jų 64 proc. (3 593) ukrainiečių. ✓ Iš 10 atrinktų savivaldybių nestatistinės atrankos būdu, profesiniu sprendimu pagrindinio tyrimo procedūroms, pasirinkome 55 bendrojo ugdymo mokyklas, kuriose užsieniečiai vaikai ugdomi pagal Lietuvos švietimo programą (Vilniaus m. sav. – 19, Kauno m. – 9, Klaipėdos m. – 7, Šiaulių m. – 4, Panevėžio m. – 4, Vilniaus r. – 4, Tauragės r., Palangos m., Švenčionių r. ir Molėtų r. po 2 mokyklas). Atrinktose 55 mokyklose mokosi 51 proc. (4762) užsieniečių, iš jų 46 proc. (2 580) ukrainiečių. <p>Pokalbiai su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM, NŠA, pasirinktų savivaldybių ir bendrojo ugdymo mokyklų atstovais.
<p>2.1. Trūksta kryptingo užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą planavimo</p>	<p><i>Audito 1.1 klausimas:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nacionalinio lygmens strateginiuose dokumentuose yra numatytas bent 1 tikslas ir/ar uždavinys, susijęs su užsieniečių vaikų bendroju ugdymu; 2. ŠMSM strateginiuose dokumentuose yra numatytas bent 1 tikslas ir/ar uždavinys, susijęs su užsieniečių vaikų bendroju ugdymu; 3. Visų pasirinktų savivaldybių strateginiuose planavimo dokumentuose yra numatytas bent 1 tikslas ir/ar uždavinys, susijęs su užsieniečių vaikų bendroju ugdymu; <p><i>Audito 1.2 klausimas:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ŠMSM nuostatuose yra numatyta funkcija dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą; 2. ŠMSM bent vieno struktūrinio padalinio nuostatuose yra numatytos funkcijos dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą; 3. ŠMSM struktūrinio padalinio bent vienam darbuotojui yra numatytos funkcijos dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą; 	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome ES Tarybos 1977-07-25 direktyvą 77/486/EEB; Europos Parlamento ir Tarybos 2011-12-13 direktyvą 2011/95/ES, Švietimo įstatymą, Vietos savivaldos įstatymą, Viešojo administravimo įstatymą, 2021–2030 m. Nacionalinį pažangos planą (NPP), XIX LRV programą ir jos įgyvendinimo planą, XX LRV programą, Lietuvos valstybės paramos užsieniečių integracijai teikimo sąlygų ir tvarkos aprašą, ŠMSM Ugdymo departamento, Ugdymo programų; Švietimo pagalbos; Pedagogų, Užsienio lietuvių ir Mokyklų veiklos skyrių nuostatus, ŠMSM Švietimo plėtros programą ir jos rengimo dokumentus, ŠMSM 2024–2027 m. strateginius veiklos planus, pasirinktų 10 savivaldybių 2022–20227 m. strateginio planavimo dokumentus ir šių savivaldybių švietimo skyrių nuostatus bei skyrių darbuotojų pareigybės aprašymus, VŠĮ „Kurk Lietuvai“ tyrimą „Į Lietuvą grįžtančių vaikų integracija į švietimo sistemą“; „Eurydice“ Migrantų kilmės mokinių integravimas į Europos mokyklas: nacionalinė politika ir priemonės, Britų tarybos iniciatyva, bendradarbiaujant su Vytauto Didžiojo universitetu ir Lenkijos institutu Vilniuje parengta apžvalga „Įgalinantis švietimas: įtraukios daugiakultūrės aplinkos plėtojimas bendrajame ugdyme“, Migrant Education Policy Index. A Comparative Assessment of Inclusive Policies for Migrant Learners in Europe. SIRIUS Watch Report, Council of Europe Consultation Group on the Children of Ukraine (CGU) Mapping study on children of Ukraine’s access to education in Council of Europe member states. <p>Atranka:</p>

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	4. Visų atsitiktinių savivaldybių švietimo skyrių nuostatuose yra numatyta bent viena funkcija dėl užsieniečių vaikų bendrojo ugdymo.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Profesiniu sprendimu, nestatistinės atrankos būdu atsitiktinai iš 60 savivaldybių iš 60, kuriose 2024–2025 m. m. ugdomi 6 523 (70 proc.) užsieniečių, iš jų 64 proc. (3 593) ukrainiečių. <p>Duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analizavome ŠMSM, NŠA, atsitiktinių 10 savivaldybių pateiktą informaciją ir duomenis, Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros (UNHCR) informaciją. <p>Palyginamoji analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lyginome 10 atsitiktinių savivaldybių švietimo skyrių nuostatus ir šių skyrių darbuotojų pareigybės aprašymus dėl užsieniečių vaikų integracijos funkcijų nustatymo <p>Pokalbis su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM, NŠA, Pedagoginėmis psichologinėmis tarnybomis (PPT), atsitiktinomis savivaldybėmis ir mokyklomis.
2.2 Nežinomas užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtas ir panaudotas finansavimas	<p><i>Audito 1.4 klausimas:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ŠMSM sistemina duomenis apie kasmet skirtas mokymo lėšas, užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui; 2. ŠMSM sistemina duomenis apie kasmet panaudotas mokymo lėšas, užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui; 3. Visos savivaldybės sistemina duomenis apie kasmet skirtas mokymo lėšas, užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui; 4. Visos savivaldybės sistemina duomenis apie kasmet panaudotas mokymo lėšas, užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui. 	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome LR Švietimo įstatymą, LR Strateginio valdymo įstatymą, LR Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymą, LR patvirtintą Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašą, ŠMSM patvirtintą Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašą, ŠMSM patvirtintą „Vaikų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, ugdymo ir pavezėjimo į mokyklą ir atgal finansavimo tvarkos aprašą“ <p>Duomenų analizė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analizavome ŠMSM pateiktus 2022–2025 m. duomenis, apie ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui skirtas specialiąsias tikslines dotacijas, visų 60 savivaldybių pateiktus duomenis apie užsieniečių vaikų bendrajam ugdymui skirtą ir panaudotą finansavimą iš valstybės biudžeto. <p>Skaičiavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Skaičiavome, kiek galėjo būti skirta papildomo finansavimo 2022–2025 m. užsieniečių vaikų ugdymui pagal NŠA pateiktus kiekvienų mokslo metų rugsėjo 1 d. duomenis apie užsieniečių vaikų skaičių, kurie mokosi Lietuvos mokyklose ne ilgiau nei 2 m. ir papildomo ugdymo reikmių koeficientą. <p>Pokalbiai su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ŠMSM, NŠA, atsitiktinių bendrojo ugdymo mokyklų, savivaldybių atstovais.
2.3. Nevertinamas užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumas	<p><i>Audito 1.3 klausimas:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šalies mastu kasmet stebimi taktiniai rodikliai, vertinantys užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatus; 2. Kasmet ŠMSM/NŠA atlieka užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą vertinimus/analizes; 	<p>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nagrinėjome LR Švietimo įstatymą, 2022–2024 m. ŠMSM metines veiklos ataskaitas, 2022–2024 m. švietimo būklės apžvalgas, SIRIUS 2025 m. vertinimą „Migrantų švietimo politikos indeksas“, SIRIUS 2024 m. vertinimą „Siekiant geresnių duomenų migrantų švietimui: duomenų prieinamumo 14 ES valstybių narių žemėlapis“, 2022 m. „Su migrantais susijusių duomenų rinkimo, analizės ir viešinimo Lietuvoje apžvalga“, 2022 m. analizę „Švietimo sistemos stebėsenos veiklų vadovo parengimas“, 2020 m. analizę „Migrantų integravimas bendrojo ugdymo mokyklose“, NVO ir akademinės srities ekspertų vykdytas užsieniečių vaikų integracijos į Lietuvos švietimo sistemą analizes/tyrimus. <p>Atranka:</p>

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>3. Ne rečiau nei kartą per 3 metus NVO/akademinės srities atstovai atlieka užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą vertinimus/analizes;</p> <p>4. Visų pasirinktų savivaldybių švietimo stebėsenos rodiklių sąrašė yra bent vienas rodiklis, susijęs su užsieniečių vaikų integracija bendrajame ugdyme;</p> <p>5. Visos pasirinktos savivaldybės kasmet analizuoja/vertina duomenis, susijusius su užsieniečių vaikų integracija bendrajame ugdyme;</p> <p>6. Visų pasirinktų ugdymo įstaigų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, švietimo stebėsenos rodiklių sąrašė yra bent vienas rodiklis, susijęs su užsieniečių vaikų integracija bendrajame ugdyme.</p>	<p>✓ Profesiniu sprendimu, nestatistinės atrankos būdu pasirinkome 10 savivaldybių iš 60, kuriose 2024–2025 m. m. ugdomi 6 523 (70 proc.) užsieniečių, iš jų 64 proc. (3 593) ukrainiečių.</p> <p>✓ Iš 10 atrinktų savivaldybių nestatistinės atrankos būdu, profesiniu sprendimu pagrindinio tyrimo procedūroms, pasirinkome 55 bendrojo ugdymo mokyklas, kuriose užsieniečiai vaikai ugdomi pagal Lietuvos švietimo programą (Vilniaus m. sav. – 19, Kauno m. – 9, Klaipėdos m. – 7, Šiaulių m. – 4, Panevėžio m. – 4, Vilniaus r. – 4, Tauragės r., Palangos m., Švenčionių r. ir Molėtų r. po 2 mokyklas). Atrinktose 55 mokyklose mokosi 51 proc. (4762) užsieniečių, iš jų 46 proc. (2 580) ukrainiečių.</p> <p>Duomenų analizė:</p> <p>✓ Analizavome ŠMSM ir NŠA pateiktą informaciją, švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenis, Valstybės strateginius ir taktinius švietimo stebėsenos rodiklius, Būtinuosius savivaldybių ir mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, švietimo stebėsenos rodiklius bei jų aprašus, pasirinktų 10 savivaldybių ir 55 mokyklų pateiktus duomenis.</p> <p>Pokalbis su:</p> <p>✓ ŠMSM, NŠA, pasirinktų savivaldybių ir mokyklų atstovais.</p>

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

1 lentelė. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Užsieniečių vaikų, nepasiekusių slenkstinio lygio (4 balų) lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (PUPP), dalis (proc.)	Užsieniečių vaikų, besimokančių lietuvių mokomąja kalba, dalis (proc.)	Užsieniečių vaikų dalis (proc.), kurie pirmuosius atvykimo į Lietuvą metus, mokėsi lietuvių kalbos intensyviu būdu: išlyginamosiose klasėse arba visas lietuvių kalbos pamokas atskirai nuo klasės	Užsieniečių vaikų dalis (proc.), kuriems, pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, nustatomas lietuvių kalbos mokėjimo lygis (A1-B2) pagal standartizuotą lietuvių kalbos testą	Užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančių mokyklų dalis (proc.), kuriose dėstomas lietuvių kalbos pamokų skaičius yra lygus (arba didesnis) nustatytam minimaliam lietuvių kalbos pamokų skaičiui pagal mokinių ugdymo programas (pradinis, pagrindinis, vidurinis, arba klases, arba vaikų amžiaus grupes) ir kuriose vykdomas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos testavimas	Mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą dalis (proc.), apie kurių ugdymo kokybę Švietimo mokslo ir sporto ministerijai teikiamas atsakingų užsienio valstybės institucijų vertinimas	Užsieniečių vaikų, adaptaciniu laikotarpiu ¹⁶⁵ gavusių švietimo pagalbą, dalis (proc.) nuo tų, kuriems adaptacinis laikotarpis nustatytas švietimo pagalbos poreikis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	52	44	n. d.	n. d.	0	n. d.	n. d.
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2025-09-30	2025-06-30	2025-06-30	2025-06-30	2025-06-30	2025-09-30	2025-06-30
Siektina reikšmė	15	60	80	100	100	100	80
Tolerancijos ribos	Gerai	15	60	80	100	100	80
	Vidutiniškai	16-40	59-45	50-79	90-99	95-99	50-79
	Blogai	41	44	49	89	94	49
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2029-06-30	2029-06-30	2029-06-30	2029-06-30	2029-06-30	2029-06-30	2027-06-30
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Kasmet	Kasmet	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį

¹⁶⁵ Adaptaciniu laikotarpiu laikome pirmuosius dvejus metus nuo atvykimo į Lietuvą, nes skiriamas papildomas finansavimas.

Rodiklis	Užsieniečių vaikų, nepasiekusių slenkstinio lygio (4 balų) lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (PUPP), dalis (proc.)	Užsieniečių vaikų, besimokančių lietuvių mokomąja kalba, dalis (proc.)	Užsieniečių vaikų dalis (proc.), kurie pirmuosius atvykimo į Lietuvą metus, mokėsi lietuvių kalbos intensyviu būdu: išlyginamosiose klasėse arba visas lietuvių kalbos pamokas atskirai nuo klasės	Užsieniečių vaikų dalis (proc.), kuriems, pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, nustatomas lietuvių kalbos mokėjimo lygis (A1-B2) pagal standartizuotą lietuvių kalbos testą	Užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančių mokyklų dalis (proc.), kuriose dėstomas lietuvių kalbos pamokų skaičius yra lygus (arba didesnis) nustatytam minimaliam lietuvių kalbos pamokų skaičiui pagal mokinių ugdymo programas (pradinis, pagrindinis, vidurinis, arba klases, arba vaikų amžiaus grupes) ir kuriose vykdomas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos testavimas	Mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą dalis (proc.), apie kurių ugdymo kokybę Švietimo mokslo ir sporto ministerijai teikiamas atsakingų užsienio valstybės institucijų vertinimas	Užsieniečių vaikų, adaptaciniu laikotarpiu ¹⁶⁵ gavusių švietimo pagalbą, dalis (proc.) nuo tų, kuriems adaptaciniu laikotarpiu nustatytas švietimo pagalbos poreikis
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	(užsieniečių vaikų, nepasiekusių slenkstinio lygio (4 balų) lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (PUPP), skaičius/užsieniečių vaikų, dalyvavusių lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (PUPP), skaičius)*100 proc.	(užsieniečių vaikų, besimokančių lietuvių mokomąja kalba, skaičius/besimokančių užsieniečių vaikų skaičius)*100 proc.	(užsieniečių vaikų (išskyrus pradinių klasių mokinius), kurie pirmaisiais atvykimo į Lietuvą metais, mokosi lietuvių kalbos intensyviu būdu, skaičius/ užsieniečių vaikų, kurie tais mokslo metais pradėjo mokytis, skaičius)*100 proc.	(užsieniečių vaikų, kuriems pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui nustatytas lietuvių kalbos mokėjimo lygis, skaičius/užsieniečių vaikų, kuriems pasibaigus adaptacinis laikotarpis, skaičius)*100 proc.	(užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančių mokyklų, kuriose dėstomas lietuvių kalbos pamokų skaičius yra lygus (ar didesnis) nustatytam lietuvių kalbos pamokų skaičiui ir kuriose vykdomas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos testavimas, skaičius/užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančių mokyklų skaičius)*100 proc.	(mokyklų, vykdančių užsienio valstybės ir tarptautinių organizacijų švietimo programą, apie kurių ugdymo kokybę Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai teikiamas atsakingų užsienio valstybės institucijų vertinimas, skaičius/mokyklų, vykdančių užsienio valstybės ir tarptautinių organizacijų švietimo programą, skaičius)*100 proc.	(užsieniečių vaikų, adaptaciniu laikotarpiu gavusių švietimo pagalbą, skaičius/ užsieniečių vaikų, kuriems nustatytas švietimo pagalbos poreikis adaptaciniu laikotarpiu, skaičius)*100 proc.

2 lentelė. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Užsieniečių vaikų, kuriems pirmaisiais atvykimo metais sudaromas individualus ugdymo planas, dalis (proc.)	Pedagogų skaičius, baigusiu užsieniečių vaikų ugdymui skirtą nacionalinę kvalifikacijos tobulinimo programą	Migrantų integracijos politikos indeksas (MIPEX) švietimo srityje (Lietuvos surinkti balai iš 100)	Valstybės (taktinių) švietimo stebėsenos rodiklių sąrašė esančių rodiklių, skirtų stebėti užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą rezultatus, skaičius (vnt.)	Savivaldybių, kurios sistemingai renka ir analizuoja duomenis pagal užsieniečių vaikų integracijos pažangai matuoti skirtus rodiklius, dalis (proc.)	Atlikta analizė dėl užsieniečiams vaikams skirto ugdymo reikmių koeficiento pagrįstumo
Matavimo vienetas	Proc.	Vnt.	Balai	Vnt.	Proc.	-
Pradinė reikšmė	n. d.	60	43	0	0	Neatlikta analizė
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2025-06-30	2025-11-30	2025-09-30	2025-06-30	2025-06-30	2025-09-30
Siektina reikšmė	100	100 ¹⁶⁶	60	2	100	Atlikta analizė
Tolerancijos ribos	Gerai	100	100	60	100	Atlikta analizė
	Vidutiniškai	90-99	80-99	44-59	95-99	
	Blogai	89	79	43	0	94
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2027-06-30	2027-06-30	2030-06-30	2027-06-30	2027-06-30	2027-06-30
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Vertinant pokytį	Kasmet	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys, NŠA	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys	MIPEX ataskaita	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikta informacija	Nacionalinės švietimo agentūros pateikti duomenys iš ŠVIS	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateikti duomenys
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	(užsieniečių vaikų, kuriems pirmaisiais atvykimo metais sudarytas individualus ugdymo planas, skaičius/užsieniečių vaikų, kurie tais mokslo metais pradėjo mokytis, skaičius)*100 proc.	Vertinama, koks pedagogų skaičius kasmet baigė užsieniečių vaikų ugdymui skirtą nacionalinę kvalifikacijos kėlimo programą.	Vertinama, kiek balų Lietuva pasiekė pagal Migrantų integracijos politikos indeksą (MIPEX) švietimo srityje	Vertinama, ar valstybės (taktinių) švietimo stebėsenos rodiklių sąrašė yra (ir kiek) rodiklių, skirtų stebėti užsieniečių vaikų integracijos į švietimo sistemą rezultatus	(Savivaldybių, kurios sistemingai renka ir analizuoja duomenis pagal užsieniečių vaikų integracijos pažangai matuoti skirtus rodiklius, skaičius/savivaldybių skaičius)*100 proc.	Vertinama atlikta analizė dėl užsieniečiams vaikams skirto ugdymo reikmių koeficiento pagrįstumo

¹⁶⁶ Po 100 asmenų kiekvienais mokslo metais

Valstybinio audito ataskaita
„Užsieniečių vaikų integracija į
bendrojo ugdymo sistemą“
4 priedas

Užsieniečių vaikų 2024–2025 m. m. valstybinių brandos egzaminų rezultatai

Dalykas	Laikiusiųjų skaičius (vnt.)	Neišlaikiusiųjų skaičius (vnt.)	Neišlaikiusiųjų dalis (proc.)
Lietuvių kalba ir literatūra (B)	222	128	58
Matematika (B)	87	50	57
Fizika	25	8	32
Istorija	43	12	28
Geografija	42	10	24
Lietuvių kalba ir literatūra (A)	64	13	20
Ekonomika ir verslumas	10	2	20
Užsienio (anglų) kalba	145	22	15
Biologija	37	5	14
Chemija	18	2	11
Matematika (A)	119	12	10
Informatika	35	3	9
Rusų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	88	2	2
Baltarusių tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	5	0	0
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	1	0	0
Užsienio (vokiečių) kalba	1	0	0

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros duomenis

Valstybinio audito ataskaita
„Užsieniečių vaikų integracija į
bendrojo ugdymo sistemą“
5 priedas

Užsieniečių vaikų 2024–2025 m. m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų rezultatai

Dalykas, balai	Užsieniečių vaikų rezultatai	LR piliečių rezultatai
Lietuvių kalba ir literatūra, 1–3 balai	52% (469 iš 910)	12%
Matematika, 1–3 balai	30% (252 iš 851)	24%
Lietuvių kalba ir literatūra, 4 balai	9% (82 iš 910)	7%
Matematika, 4 balai	4% (37 iš 851)	5%
Lietuvių kalba ir literatūra, 5–6 balai	23% (210 iš 910)	26%
Matematika, 5–6 balai	22% (190 iš 851)	24%
Lietuvių kalba ir literatūra, 7–8 balai	15% (141 iš 910)	49%
Matematika, 7–8 balai	37% (317 iš 851)	36%
Lietuvių kalba ir literatūra, 9–10 balų	1% (8 iš 910)	4%
Matematika, 9–10 balų	6% (55 iš 851)	11%

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės švietimo agentūros duomenis

Valstybinio audito ataskaita
„Užsieniečių vaikų integracija į
bendrojo ugdymo sistemą“
6 priedas

Nacionalinių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų renginiai, atliepantys užsieniečių vaikų ugdymą

Pedagogų rengimo centras	Nacionalinė kvalifikacijos tobulinimo programa	Programos vykdymo metai	Programos renginiai, atliepantys užsieniečių vaikų ugdymo tematiką	Pastabos
VU	Kalbų mokymo (-si) optimizavimas pasitelkus generatyvinį dirbtinį intelektą (GDI)	2024	2.2 Komunikacinė kalbų mokymo (-si) kryptis taikant GDI užsienio kalbos bendrųjų programų atnaujinimo kontekste	-
	Įtraukiosios mokyklos kūrimo strategijos	2023	1.5 Mokinių tarpkultūrinės ir specialiujų ugdymosi poreikių įvairovės pažinimas;	-
		2024		
		2025	2.6 Dvikalbystė ir daugiakalbystė	
Įtraukusis meninis ugdymas	2023	Renginys Nr. 4 Įtraukusis meninis ugdymas daugiatautėje ir daugiakultūroje aplinkoje. Tarpkultūriniai pedagoginio darbo aplinkos kontekstai. Bendradarbiavimo, socialinės partnerystės gebėjimų stiprinimas	-	
	2024			
	2025			
VDU	Lietuvių kalba ir kultūra dvikalbio ugdymo kontekste	2025	Tapatybė edukacijoje. Kultūriniai ugdymo (-si) ir ne tik skirtumai; Mokytojo vaidmuo ugdant ikimokyklinio, priešmokyklinio amžiaus ir pradinė klasių vaikų dvikalbio / daugiakalbio ugdymo kontekste	Programa akredituota 2025 m. vasarą, jos įgyvendinimas prasidės 2025 m. spalį. Programa skirta tautinių mažumų mokyklų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojams.
	Daugiakalbystė ir bendradarbiavimas kalbų mokymo(si) procese	2025	Daugiakalbės pedagogikos samprata bei įtraukiojo daugiakalbio ugdymo principai; Daugiakalbystė mokykloje. Kalbai jautrios mokyklos kūrimas; Daugiakalbystę įgalinančios mokymo strategijos	Programa akredituota 2025 m. vasarą, jos įgyvendinimas prasidės 2025 m. spalį. Programa skirta kalbų mokytojams (tiek užsienio kalbų, tiek lietuvių kalbos kaip užsienio A1-B2 lygiais).
Jungtinis Centras	Integruotas kalbinis ir kultūrinis ugdymas pradinėse klasėse	-	Lietuvos kultūros pažinimas pradinė klasių mokiniais; Integruotas dalyko ir lietuvių kalbos mokymas	Programa akredituota 2025 m. rudenį ir orientuota į šalies tautinėms mažumoms priklausantių vaikų ugdymą.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal pedagogų rengimo centrų pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaita
„Užsieniečių vaikų integracija į
bendrojo ugdymo sistemą“
7 priedas

Atsirinktose savivaldybėse 2022–2025 m. vykę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginiai dėl užsieniečių vaikų ugdymo

Savivaldybė	Metai	Kvalifikacijos tobulinimo renginio /mokymų pavadinimas
Kauno m.	2022	2022-04-14 Metodinis renginys „Vertinga patirtis dirbant su ukrainiečiais“; 2022-12-20 seminaras „Daugiakalbių mokymosi aplinkų kūrimas: JAV praktika“ (12 val.); 2022-04-20 ir 2022-04-21 metodinis renginys „Pirmieji 5 žingsniai mokant lietuvių kalbos užsieniečius“
	2023	-
	2024	-
	2025	stažuotė „Užsieniečių integracija mokyklose“ (40 val. mokymai)
	2022	-
Šiaulių m.	2022	-
	2023	2023-03-30 diskusija „Iššūkiai ir galimybės ugdant kitataučius – užsieniečius remiantis bendrojo ugdymo programomis“ (4 akad. val.)
	2024	-
	2025	-
Panevėžio m.	2022	2022-09-06 „Kaip mokyti kitataučius lietuvių kalbos?“
	2023	-
	2024	2024-12-20 „Bendradarbiavimas ir socialinė partnerystė daugiakultūroje aplinkoje“
	2025	-
Tauragės r.	2022	2022-10-27 6 val. seminaras „Vaikų ir suaugusiųjų, atvykusių iš Ukrainos, mokymas“; 2022-04-07 metodinis renginys pedagogams, pasidalijimas patirtimi dėl darbo su kitataučiais vaikais.
	2023	-
	2024	-
	2025	-
	2022	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaita
„Užsieniečių vaikų integracija į
bendrojo ugdymo sistemą“
8 priedas

XX LR Vyriausybės programos nuostatų palyginimas

Užsieniečių vaikų ugdymo planavimas	Lituanistinių mokyklų vaikų ugdymo planavimas	Tautinių mažumų vaikų ugdymo planavimas	Spec. poreikių vaikų ugdymo planavimas
<p>373. Sukursime lietuvių kalbos mokymo užsieniečiams sistemą.</p> <p><i>Auditorių vertinimu šis siekis skirtas suaugusiems užsieniečiams.</i></p>	<p>282. Skatinsime ir remsime užsienyje veikiančius lituanistikos ir baltistikos akademinis centrus, plėsdami Lietuvos ir užsienio mokslo bei studijų institucijų tinklaveiką. Skirsime deramą dėmesį lituanistiniam ugdymui užsienyje, palaikydami jo tinklo plėtrą ir bazinio bei projekcinio finansavimo didinimą. Sieksime, kad kuo daugiau užsienyje gyvenančių lietuvių kilmės vaikų dalyvautų stovyklose Lietuvoje, sudarysime sąlygas jiems laikinai atvykus į Lietuvą mokytis Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose ar lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Taip pat skirsime daug dėmesio į Lietuvą grįžusių gyventi šeimų vaikų sėkmingai integracijai į Lietuvos švietimo sistemą.</p> <p>447. Didinsime paramą lituanistiniam švietimui, stiprinsime lituanistines mokyklas, lietuvių kalbos mokėjimo vertinimą ir pripažinimą, teiksime nuolatinę finansinę ir kitą paramą, kuri leistų užtikrinti lituanistinių švietimo įstaigų veiklos tęstinumą ir naujų steigimąsi.</p>	<p>56. Plėtosime jaunimo karjeros planavimo konsultavimo prieinamumą, ypač kaimiškų teritorijų, tautinių mažumų mokyklose.</p> <p>275. <..>. Peržiūrėsime mokinių skaičiaus reikalavimus, siekdami išsaugoti regionų ir tautinių mažumų ir bendrijų mokyklas.</p> <p>279. Stiprinsime tautinių mažumų mokyklas, atsižvelgdami į šių mokyklų bendruomenių nuomonę ir mokinių interesus. Peržiūrėsime klasių mokinių skaičiaus reikalavimus regionų mokyklose, paliekant finansavimą, siekiant išsaugoti regionų ir tautinių bendrijų mokyklas. <..>. Įgyvendindami konstitucinę nuostatą dėl valstybinės lietuvių kalbos, skirsime deramą dėmesį tautinių mažumų mokinių lietuvių kalbos mokymui ir neformaliajam švietimui, kaip veiksmingoms priemonėms užtikrinant sėkmingą šių mokinių integraciją į visuomenę.</p> <p>401. Užtikrinsime tautinių mažumų teises. Įgyvendinsime Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymą, kurio tikslas – užtikrinti tautinėms mažumoms jų konstitucines teises ir galimybes.</p>	<p>203. Užtikrinsime palankias sąlygas specialiųjų poreikių turinčių vaikų vystymuisi, kad jie taptų visaverčiais visuomenės nariais.</p> <p>276. Sustiprinsime mokymosi pagalbą. Nustatysime, kad klasėms, kuriose mokosi negalia ar specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, būtų skiriama pakankamai mokinio padėjėjų, nustatant jiems kvalifikacinius reikalavimus.</p> <p>283. Užtikrinsime visuotinį neformalųjį švietimą. Kiekvienam Lietuvos mokiniui turi būti sudarytos galimybės lankyti būrelį. <..> Sieksime, kad iš valstybės biudžeto būtų padengiamas visas mokestis specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams ir tiems vaikams, kurie gauna arba turi teisę gauti socialinę paramą.</p> <p>284. <..> Didinsime vasaros poilsio stovyklų prieinamumą, skirdami papildomai dėmesio vaikams su negalia ar turintiems specialiųjų poreikių.</p>

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą

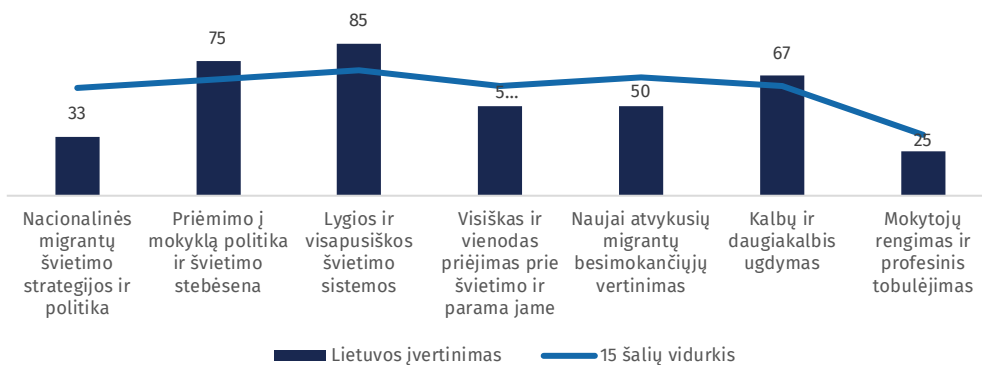
Valstybinio audito ataskaita
 „Užsieniečių vaikų integracija į
 bendrojo ugdymo sistemą“
 9 priedas

Švietimo plėtros programos 3.3 pažangos uždavinio rodikliai

Užsieniečių vaikų ugdymo planavimas	Lituanistinių mokyklų vaikų ugdymo planavimas	Tautinių mažumų vaikų ugdymo planavimas	Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo planavimas
–	Lituanistinių mokyklų, naudojančių lietuvių kalbos testavimo sistemą, skaičius; Lituanistinių mokyklų, kuriose įvertinta ugdymo kokybė, dalis (proc.); Lituanistinių mokyklų, naudojančių Lituanistinio švietimo integruotą programą, skaičius; Užsienio lietuvių, besimokančių nuotoliniu būdu, skaičiaus augimas, lyginant su 2016 m., proc.	–	–

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Švietimo plėtros programą (2024-07-31 redakcija)

Tarptautinio SIRIUS migrantų švietimo politikos įgyvendinimo tyrimo rezultatai

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SIRIUS Migrant Education Policy Index. A Comparative Assessment of Inclusive Policies for Migrant Learners in Europe. SIRIUS Watch Report 2025. Migration Policy Group for SIRIUS – Policy Network on Migrant Education, Brussels

